

**WSPÓLCZESNE TRENDY W PROFESJONALNYM
KSZTAŁCENIE PRZYSZŁYCH SPECJALISTÓW SPECJALNOŚCI
POZAJĘZYKOWYCH W PRZESTRZENI WIELOKULTUROWEJ**

*Zbiór materiałów X Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej,
07 czerwca 2024 r.*

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НЕМОВНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ**

*Збірник матеріалів X Міжнародної науково-практичної конференції,
07 червня 2024 р.*

Współczesne trendy w kształceniu zawodowym przyszłych specjalistów w specjalnościach niejęzykowych w przestrzeni wielokulturowej [wydanie elektroniczne]: Zbiór materiałów X Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej, Kijów - Łomża, 07 czerwca 2024 r. / Redakcja naukowa: Zoia Sharlovych, Yurii Voloshyn, Nataliia Honcharenko-Zakrevska, Nataliia Vasylyshyna. Wydawnictwo: MANS w Łomży; K.: ФМБ, НАУ, 2024. 224 s. Format PDF ; publikacja internetowa ; depozytariusz instytucjonalny.

Rekomendowane do publikacji przez Radę Naukowo-Metodyczną i Redakcyjną Kierunku Stosunków Międzynarodowych Narodowego Uniwersytetu Lotniczego. Protokół nr 4 z dnia 12 kwietnia 2024 r.

Redakcja naukowa:

Zoia Sharlovych, Yurii Voloshyn, Nataliia Honcharenko-Zakrevska, Nataliia Vasylyshyna

Recenzenci:

prof. dr hab. Ivan Bakhov, Prywatna Spółka Akcyjna "Wyższa Instytucja Edukacyjna "Międzyregionalna Akademia Zarządzania Personelem", Kijów, Ukraina.

doc. dr Volodymyr Antonov, Żytomierski Uniwersytet Państwowy im. Iwana Franki, Żytomierz, Ukraina.

Rada redakcyjna:

prof. dr hab. Yurii Voloshyn, Narodowy Uniwersytet Lotniczy, Ukraina.

doc. dr Nataliia Honcharenko-Zakrevska, Narodowy Uniwersytet Lotniczy, Ukraina.

prof. dr hab. Nataliia Vasylyshyna, Narodowy Uniwersytet Lotniczy, Ukraina.

doc. dr Tetiana Voitko, Narodowy Uniwersytet Lotniczy, Ukraina.

mgr Igor Skrodzki, Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska

mgr Nataliia Moshenets, Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska

dr Zoia Sharlovych, Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych, m. Łomża, Rzeczpospolita Polska.

ISBN 978-83-971711-6-9

DOI <https://doi.org/10.58246/ZVNA8738>

Zbiór materiałów X Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej zawiera rozprawy na temat skutecznego kształtowania obcojęzycznej kompetencji zawodowej i komunikacyjnej studentów szkół wyższych. Materiały zbioru obejmują obszary teorii i metod kształcenia zawodowego, dydaktyki, filologii i językoznawstwa. Opracowanie naukowe i metodologiczne Zakładu Języków Obcych i Tłumaczenia zintegrował zestaw powiązanych ze sobą obszarów badawczych, w szczególności: językowy światopogląd i komunikacja międzykulturowa; mobilność akademicka i internacjonalizacja procesu edukacyjnego; nowoczesne podejścia i innowacyjne technologie do kształtowania kompetencji komunikacyjnej w języku obcym; profesjonalne szkolenie językowe w procesie integracji międzykulturowej; porównawcze studia językoznawcze i komunikacja międzykulturowa; innowacyjne metody nauczania: najnowsze europejskie praktyki edukacyjne; światowe trendy w rozwoju edukacji ICT w szkolnictwie wyższym; perspektywy zastosowania zagranicznych doświadczeń edukacyjnych na Ukrainie; cyfryzacja i najnowsze podejścia, metody i techniki w procesie edukacyjnym szkolnictwa wyższego, a także wykorzystanie najnowszych narzędzi metodologicznych i technik we współczesnych badaniach naukowych uniwersytetów na Ukrainie i za granicą.

Abstrakty publikowane są w wersji autorskiej. Redakcja nie zawsze podziela poglądy, opinie, pomysły autorów i nie ponosi odpowiedzialności za treść i autentyczność materiałów dostarczonych przez autorów do publikacji.

Wydawnictwo: MANS w Łomży

© Narodowy Uniwersytet Lotniczy, 2024

© Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, 2024

© Kierunek Stosunków Międzynarodowych, 2024

© Zakład Języków Obcych i Tłumaczeń, 2024

© Autorzy, 2024

Сучасні тенденції іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців немовних спеціальностей в полікультурному просторі Збірник матеріалів X Міжнародної науково-практичної конференції, 07 червня 2024 р. Київ – Ломжа. / Наукова редакція: Зоя Шарлович, Юрій Волошин, Наталія Гончаренко-Закревська, Наталія Василюшина. Видавництво: MANS w Łomży; K.: ФМВ, НАУ, 2024. 224 с. PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний депозитарій.

Рекомендовано до друку Науково-методичною редакційною радою Факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету. Протокол № 4 від 12 квітня 2024 року.

За науковою редакцією:

Зоя Шарлович, Юрій Волошин, Наталія Гончаренко-Закревська, Наталія Василюшина

Рецензенти:

Іван Бахов – доктор пед. наук, проф., завідувач кафедри іноземної філології та перекладу, ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна академія управління персоналом", Київ, Україна

Володимир Антонов – канд. філол. наук, доцент кафедри іноземних мов і новітніх технологій навчання, Житомирський державний університет імені Івана Франка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Юрій Волошин, декан ФМВ НАУ, доктор юридичних наук, проф., заслужений юрист України, Україна.

Наталія Гончаренко-Закревська, завідувач кафедри іноземних мов та перекладу ФМВ НАУ, канд. пед. наук, доцент, Україна.

Наталія Василюшина, професор каф. іноземних мов та перекладу ФМВ НАУ, доктор пед. наук, професор, Україна.

Тетяна Войтко, доцент каф. іноземних мов та перекладу ФМВ НАУ, канд. філол. наук, доцент, Україна.

Ігор Скродзкі, викладач, Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща.

Наталія Мошенець, Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща.

Зоя Шарлович, канд. пед. наук, ад'юнкт, Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща.

ISBN 978-83-971711-6-9

DOI

Збірник матеріалів X Міжнародної науково-практичної конференції містить тези з питань ефективного формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності у студентів закладів вищої освіти. Матеріали збірника розкривають напрями теорії і методики професійної освіти, дидактики, філології та лінгвістики. Науково-методична розробка кафедри іноземних мов та перекладу інтегрувала сукупність взаємопов'язаних наукових напрямів досліджень, зокрема: мовна картина світу та міжкультурна комунікація; академічна мобільність та інтернаціоналізація навчального процесу; сучасні підходи та інноваційні технології формування іншомовної комунікативної компетентності; професійна іншомовна підготовка в процесі міжкультурної інтеграції; зіставні мовознавчі студії і міжкультурна комунікація; інноваційні методи викладання: новітнє в європейській освітній практиці; світові тенденції розвитку ІКТ-освіти у вищій школі; перспективність застосування зарубіжного освітнього досвіду в Україні; діджиталізація та новітні підходи, методи і техніки в освітньому процесі вищої школи, а також застосування новітніх методологічних засобів та технік у сучасних наукових дослідженнях університетів України та зарубіжжя.

Матеріали збірника подані в авторській редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст та автентичність матеріалів, наданих авторами для публікації.

Видавництво: MANS w Łomży

© Національний авіаційний університет, 2024

© MANS w Łomży, 2024

© Факультет міжнародних відносин, 2024

© Кафедра іноземних мов та перекладу, 2024

© Автори, 2024

SPIS TREŚCI / ЗМІСТ

<i>Беньковська Наталія Борисівна</i> ВИМІРЮВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВИКЛАДАЧЕМ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В АУДІЮВАННІ	8
<i>Білюк Ангеліна Олександрівна</i> ПРОПАГАНДА ТА КОНТРОПРОПАГАНДА – СЕМІОТИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ У ПЕРЕКЛАДАХ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	14
<i>Білоус Ірина Ігорівна, Дем'янюк Антоніна Вікторівна</i> ВПРОВАДЖЕННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВІТЧИЗНЯНУ ПРАКТИКУ	18
<i>Гамалія Віра Миколаївна, Антонова Ольга Олександрівна</i> БАГАТОЗНАЧНІСТЬ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЕКВІВАЛЕНТІВ СЛОВА У ТЕКСТАХ НАУКОВОГО СТИЛЮ ПОЛЬСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	24
<i>Глуцька Тетяна Володимирівна, Сандовенко Ірина Василівна</i> ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ЗМІН НА РИНКУ ПРАЦІ, ЩО ВИКЛИКАНІ ВПРОВАДЖЕННЯМ ШІ	34
<i>Гундарєва Валентина Олегівна, Курнилович Марина Олегівна</i> ОСНОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ПРЕЗЕНТАЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА СПЕЦІАЛЬНОСТІ. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»	40
<i>Давидченко Інна Дмитрівна</i> МОВНА КАРТИНА СВІТУ ТА ЛІНГВО- КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	44
<i>Звягіна Ганна Олександрівна</i> МІЖКУЛЬТУРНА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ (ДИСЦИПЛІНА «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»)	54
<i>Ищенко Юлія Юрївна</i> РОЛЬ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	60

Калашник Кирило Вадимович, Рябоконт Олена Вячеславівна, Корнієнко Олена Олександрівна	
ПЕРЕВАГИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ MS TEAMS ТА MS FORMS У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	65
Кацедан Оксана Сергіївна	
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ ШЛЯХОМ ОПТИМАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ МОВНОГО ТА МОВЛЕННЄВОГО МАТЕРІАЛУ	69
Куліш Владислава Сергіївна, Горох Анастасія Денисівна, Семенець Марина Олегівна	
ТЕОРЕТИЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ПІДХОДІВ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА СТАРШОМУ ЕТАПІ	74
Куценко Олена Вікторівна, Зачена Ірина Миколаївна	
СКЛАДНІСТЬ ЗАВДАНЬ: РОЗУМІННЯ, ВИМІРЮВАННЯ ТА НАСЛІДКИ	81
Лазоренко Наталія Леонідівна, Кравець Ірина Леонідівна, Жудро Ольга Вікторівна	
ОСНОВНІ ШЛЯХИ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА СТІЙКИХ ВИРАЗІВ В ТЕКСТАХ ЕКОНОМІЧНОМУ НАПРЯМКУ	87
Мельник Євгеній Юрійович, Бояркіна Ганна Вікторівна	
ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТЕХНІЧНИХ ПРИЙОМІВ ДЛЯ ПІДТРИМАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ / СТУДЕНТІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ	95
Мельник Євгеній Юрійович, Слобоженко Руслан Анатолійович	
ПРО ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ «ПОДОРОЖІ» В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	106
Микулинець Ольга Вікторівна, Бондарчук Олена Юріївна	
ТЕМАТИЧНЕ ПОЛЕ АКТИВІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ «UNTERSTÜTZUNG» У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	112

<i>Остапенко Ельвіра Олексіївна, Мендрух Юлія Михайлівна, Тинний Вадим Іванович, Ходакевич Ольга Георгіївна</i> ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ДЕВІДА КОЛБА НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ГРУПАХ МАГІСТЕРСЬКОГО РІВНЯ ОСВІТИ	116
<i>Плясун Ольга Миколаївна</i> ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ МЕТОДИК ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ» У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ІЗ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН	121
<i>Ржевська Дарія Олександрівна</i> КВЕСТ ЯК СЮЖЕТОТВІРНИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ХАРУКІ МУРАКАМІ «ХРОНІКА ЗАВОДНОГО ПТАХА»	127
<i>Ткачевська Валерія Миколаївна</i> ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	134
<i>Lyubov Bobchynets</i> EL JUEGO DE PALABRAS TRADUCIBLE E INTRADUCIBLE ...	138
<i>Nataliia Vasylyshyna, Nataliia Honcharenko-Zakrevska, Yuliia Tashtan</i> APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE SYSTEMS (AI) IN THE EDUCATIONAL PROCESS WITHING TEACHING ENGLISH COURSES	144
<i>Tetiana Voytko</i> FREQUENCY OF METAPHORS IN INTERNATIONAL RELATIONS DISCOURSE	151
<i>Olena Diahyleva, Alona Yurzhenko, Olena Kononova</i> THE IMPACT OF LMS MOODLE ON MARITIME ENGLISH TEACHING OF FUTURE SHIP ENGINEERS	156
<i>Sofiia Kostenko</i> DIGITIZATION AND THE LATEST APPROACHES, METHODS AS WELL AS TECHNIQUES USED IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION	164

<i>Nataliia Koshil, Olha Hyryla</i> YOUTUBE: AN EFFECTIVE TOOL FOR ENGLISH LANGUAGE TEACHERS	173
<i>Marta Lacková</i> THE APPLICATION OF SOCIAL MEDIA SLANGAUGE FOR PEDAGOGICAL PURPOSES (CORPUS-DRIVEN APPROACH) ...	176
<i>Elizabeth Lunn, Olga Verkhovtsova, Olga Ishchenko</i> ANALYSIS OF NON-STANDARD LANGUAGE MEANS IN THE DESCRIPTION OF COLOUR SHADES	181
<i>Yevgeniia Plokhotiuk, Nataliia Vasylyshyna</i> GETTING HIGHER EDUCATION AT FOREIGN UNIVERSITY IN JAPAN: REAL-LIFE STUDYING EXPERIENCE SHARING	188
<i>Tamara Pindosova</i> PREPARING OF FUTURE NAVIGATORS FOR THE COMMON ENTRANCE EXAMINATION IN ENGLISH WITH THE MEANS OF LSM MOODLE	192
<i>Mariia Pistova</i> EDUCATIONAL INNOVATIONS: INTEGRATION OF WORLD STANDARDS	203
<i>Tetiana Skyrda</i> THE USAGE OF GENERATIVE PRE-TRAINING TRANSFORMER IN TEACHING LEARNING PROCESS DURING ENGLISH PRACTICAL LESSONS	207
<i>Sofiia Tymkiv, Nadiya Tymkiv</i> COMPREHENSIVE APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF A TRANSLATOR'S FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE	213
<i>Olga Tsaryk, Nataliia Rybina</i> IMMERSION EDUCATION FOR PHILOLOGY STUDENTS: ACHIEVING FLUENCY THROUGH ENGLISH INSTRUCTION ..	221

Беньковська Наталія Борисівна,
канд. пед. наук, доцент,
завідувач кафедри мовної підготовки,
Інститут Військово-Морських Сил,
Національний університет «Одеська морська академія»,
м. Одеса, Україна
benkovskanb@gmail.com

ВИМІРЮВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВИКЛАДАЧЕМ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В АУДІЮВАННІ

Вимірювання та оцінювання викладачем рівня сформованості у здобувачів вищої освіти комунікативної компетенції в аудіюванні виявляються важливими як для викладачів, так і для здобувачів вищої освіти. Адже відомо, що від якості контролю, у великій мірі, залежать як ефективність організації процесу навчання, так і ступінь навченості здобувачів вищої освіти.

Сучасна теорія і практика тестування передбачає, що рівня сформованості іншомовної комунікативної компетенції у конкретному виді мовленнєвої діяльності визначається за допомогою вимірювання певних мовленнєвих умінь. При цьому навички мовлення є складовими елементами мовленнєвих умінь.

У процесі контролю володіння аудіювання рівень сформованості комунікативної компетенції в цьому виді мовленнєвої діяльності визначається за допомогою вимірювання аудитивних умінь тестованих, засобом здійснення якого виступають тестові завдання з аудіювання. В таких тестових завданнях рівень сформованості навичок аудіювання тестованих встановлюється опосередковано.

Оскільки сучасна тенденція виконання тестових завдань з аудіювання в макроконтексті передбачає, що в макроконтексті навички аудіювання інтегруються, то сформованість названих навичок встановлюється разом з визначенням ступеня розуміння при аудіюванні.

Отже, об'єктами вимірювання для тестових завдань з аудіювання виступають певні аудитивні вміння.

Цілі навчання аудіювання, сформульовані для другого курсу немовного закладу вищої освіти, дають змогу визначити об'єктами вимірювання вміння здобувача вищої освіти розуміти на слух глобально, докладно і критично монологічні і діалогічні англомовні повідомлення з професійної тематики.

Для визначення глобального рівня розуміння аудіотексту використовуються тестові завдання, що вимірюють рівні сформованості:

- вміння виявляти головну думку повідомлення, виражену експліцитно;

- вміння виявляти тему повідомлення;

- вміння виділяти смислові віхи повідомлення;

Для визначення детального рівня розуміння аудіотексту застосовують тестові завдання, що вимірюють рівні сформованості:

- вміння виділяти підтеми повідомлення;

- вміння виділяти субпідтеми повідомлення;

- вміння відокремлювати головне від другорядного у повідомленні, утримуючи в пам'яті головне;

- вміння встановлювати логічні зв'язки між елементами повідомлення.

Для визначення критичного рівня розуміння аудіотексту пропонуються тестові завдання, що вимірюють рівні сформованості:

- вміння робити висновки на основі змісту повідомлення, розуміючи підтекст;

- вміння прогнозувати на смислового рівні, розуміючи підтекст повідомлення;

- вміння оцінювати зміст повідомлення, розуміючи підтекст.

Тестові завдання з аудіювання, спрямовані на вимірювання названих вище умінь, реалізуються за допомогою таких прийомів тестування:

- зіставлення;

- перетворення інформації;

- відповіді та запитання;

- послідовне розташування.

Охарактеризуємо особливості цих прийомів при застосуванні для контролю володіння аудіюванням.

Тестові завдання на основі прийому зіставлення передбачає таку діяльність тестованого, у процесі якої відбувається зіставлення двох елементів на основі перехресного вибору для вирішення лінгвістичних або екстралінгвістичних завдань. Для виконання техніки зіставлення тестований повинен виконати таку логічну операцію мислення як порівняння, що розкриває схожість, тотожність або різницю. На основі цієї операції тестований виконує поставлене перед ним завдання. Слід зазначити, що такі тестові завдання є ефективними та доцільними для здобувачів вищої освіти 2 курсу, оскільки ця вікова категорія характеризується високою продуктивністю мислення.

Сутність тестових завдань з аудіювання з вербальною опорою при застосуванні прийому зіставлення полягає у підтвердженні або спростуванні висловлювань згідно з вилученою з аудіотексту інформацією, в той час як тестові завдання з невербальною опорою передбачає зіставлення певного малюнка або серії малюнків зі змістом аудіотекстів та прийняття рішення тестованим щодо виконання тестових завдань.

У процесі контролю аудіювання тестових завдань на основі прийому тестування зіставлення виявляються ефективним засобом вимірювання умінь глобального, детального та критичного рівнів розуміння аудіотексту, зокрема вміння визначити головну думку повідомлення, вміння виділяти підтеми та субпідтеми повідомлення, вміння оцінювати зміст повідомлення, розуміючи підтекст.

Прийом перетворення інформації передбачає трансформування запропонованої інформації. Виконання тестових завдань із застосуванням такого прийому вимагає від тестованих дій і операцій перетворювального характеру. Іншими словами, при виконанні такого завдання тестований здійснює розумову операцію щодо перетворення компонентів цього завдання. Виконання таких тестових завдань нагадує способи обробки інформації, що сприймається на слух в умовах реального життя.

Для перевірки аудитивних умінь тестованих можуть використовуватись два різновиди цього прийому:

- пригадування назви предмета, явища за його описом;

– заповнення, завершення діаграм, схем, таблиць, планів, графіків на основі запропонованої інформації аудіотексту.

Тестові завдання з аудіювання з прийомом перетворення інформації можуть застосовуватись для вимірювання вмінь глобального, детального рівнів розуміння, зокрема вміння визначати смислові віхи повідомлення, вміння відокремлювати головне від другорядного у повідомленні.

Тестові завдання із залученням прийому тестування відповіді на запитання передбачають відповідь тестованого на конкретне питання.

За функціональним призначенням запитання для перевірки рецептивних видів мовленнєвої діяльності поділяються на наступні:

- запитання на розуміння експліцитної інформації;
- запитання на інтерпретацію експліцитної інформації;
- запитання на розуміння імпліцитної інформації;
- запитання на оцінювання експліцитної та імпліцитної інформації;
- запитання на виявлення особистісної реакції.

Запитання на розуміння експліцитної інформації повідомлення спрямовані на перевірку розуміння фактичної інформації тексту.

Запитання на інтерпретацію експліцитної інформації передбачають розуміння основної та другорядної інформації тексту, усвідомлення зв'язків між його частинами, тлумачення вилученої інформації.

Запитання третього типу призначені для перевірки розуміння інформації, що подана імпліцитно. Запитання на оцінювання експліцитної та імпліцитної інформації вимагають відповіді у вигляді обґрунтованих суджень про текст.

Запитання на виявлення особистісної реакції перевіряють ставлення слухачів до змісту тексту, вимагають уміння пов'язати інформацію тексту з соціальним та ситуаційним контекстом.

Тестові завдання з аудіювання із застосуванням прийому відповіді на запитання є доцільним для вимірювання вмінь глобального, детального та критичного рівнів розуміння тексту, а саме умінь визначити головну думку і тему повідомлення, умінь

визначати підтеми, субпідтеми повідомлення, умінь прогнозувати на смисловому рівні, робити висновки на основі змісту повідомлення, розуміючи підтекст.

Прийом послідовне розташування відбиває таку розумову операцію як розташування за певним порядком. Спосіб виявлення сформованості вмінь виділяти смислові віхи повідомлення, встановлювати логічні зв'язки між елементами повідомлення передбачає залучення саме названої операції, а відтак і доцільність застосування прийому послідовне розташування для вимірювання рівня сформованості названих вище аудитивних умінь. Завдання на основі цього прийому вимагають від тестованих розміщення фактів повідомлення у послідовності, яка передає логіку інформації аудіотексту.

Отже, тестові завдання з використанням описаних вище прийомів тестування забезпечують точне вимірювання рівня сформованості аудитивних умінь у здобувачів вищої освіти, що сприяють підвищенню ефективності навчання аудіювання в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бершадська Н. С. Контроль рівня сформованості англомовної усної дискурсивної компетенції у студентів мовних спеціальностей . Наука і освіта : наук.-практ. журнал, 2017, № 2. С. 68 – 71.
2. Задільська Г. М. Сучасні педагогічні технології тестування з метою контролювання рівня сформованості англомовної комунікативної компетенції студентів мовних спеціальностей. Молодий вчений, 2018, 55(3.1), С. 58 – 61.
3. Климова К. Я. Формування мовнокомунікативної професійної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2011, 135 с.
4. Benkovska N., Kharchenko N., Kulbach L., Rabokorovka G., Bolotnykova T. (2024). Analyzing pedagogical strategies for

personalized learning to compensate for students' learning losses. *Revista Eduweb*, 18(1), 235 – 244.

5. Zadorozhna O., Bodnar O., Benkovska N., Korshevniuk T., Biliavska T. Peculiarities of forming communicative competence in students of non-philological specialties. *Journal of interdisciplinary research. AD ALTA*. 2023. p. 27 – 33.

*Білюк Ангеліна Олександрівна,
студентка 4 курсу бакалаврату,
Факультет лінгвістики,
КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник: Баклаженко Юлія Вікторівна,
канд.пед.н., доцент,
КПІ ім. Ігоря Сікорського
м. Київ, Україна
a.bilyuk26@gmail.com*

ПРОПАГАНДА ТА КОНТРОПРОПАГАНДА – СЕМІОТИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ У ПЕРЕКЛАДАХ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

На сучасному етапі розвитку медіа та збільшення кількості інформаційних ресурсів, питання інформаційної безпеки набуває особливого значення. Вміння розпізнавати стратегії впливу, маніпуляції та формування позицій відіграє важливу роль у забезпеченні інформаційної гігієни. У цьому світлі, актуальності набуває питання лінгвістичного дослідження явища пропаганди. Пропаганда – поширення і постійне, глибоке та детальне роз'яснення яких-небудь ідей, поглядів, знань; ідейний вплив на широкі маси або певні групи людей, що носить політичний або релігійний характер; система засобів масового поширення ідей, поглядів [3].

Пропаганда використовує масові засоби спілкування для ефективного переконливого впливу.

Основна мета пропаганди полягає у використанні психологічного методу навіювання, який передбачає прямий вплив на психічний стан осіб, передаючи повідомлення до їхньої свідомості, часто без їх активної участі або повного розуміння цього процесу.

Основні компоненти пропаганди включають суб'єкт (соціальну групу, що виражає власні інтереси через пропаганду), зміст, форми і методи, а також засоби чи канали передачі пропагандистських повідомлень (такі як радіо, телебачення, друковані видання,

лекційна система тощо). Об'єктом пропаганди є аудиторія чи соціальні спільноти, які є адресатами цього впливу.

Пропаганда поділяється на позитивну (конструктивна) та негативну (деструктивна).

Залежно від джерела та характеру її повідомлень, пропаганду можна розділити на три різновиди: біла, чорна та сіра.

Методи пропаганди: спрощення, замовчування, витіснення, вигаданий факт, пряме коментування, непряме коментування, двостороння аргументація, напівправда та інсинуація, інформаційне дроблення та інформаційне перевантаження.

Метафори та інші художні засоби, такі як метонімія, синекдоха, алегорія, та іронія, відіграють ключову роль у структуруванні пропагандистських повідомлень, спрощуючи складні ідеї та ефективно впливаючи на емоції та думки аудиторії. Вони допомагають створити глибший емоційний зв'язок зі слухачами, що робить пропаганду більш переконливою та маніпулятивною, навіть коли повідомлення не підтримуються конкретними фактами.

У свою чергу, контрпропаганда – це вплив, спрямований на зменшення вагомості цінностей, які пропагуються з ідеологічних позицій, віддалених від загальноновизнаних.

Основні принципи контрпропаганди включають наступальність і послідовність. Метою контрпропаганди є формування стійкої громадської думки та імунітету до пропаганди суб'єктів, які розповсюджують негативно критичну інформацію.

Визначальним аспектом контрпропаганди є необхідність відкритості і прозорості. Контрпропаганда має ґрунтуватися на перевірених фактах та аргументах, які можна перевірити та відхилити, якщо виявиться їхня недостовірність.

Семіотичне відображення пропаганди у перекладах англійською мовою - це процес, за допомогою якого знаки та символи, що використовуються для впливу на свідомість та поведінку людей, змінюються або адаптуються до різних культурних та мовних контекстів.

Переклад пропагандистських текстів ставить перед перекладачами низку складних завдань, пов'язаних з точним і ефективним передаванням ідеологічного змісту, культурних

контекстів та лінгвістичних особливостей оригінальних текстів. Цей процес включає не лише пошук відповідників для емоційно насичених висловів та культурних посилань, а й вирішення етичних дилем, що виникають при перекладі потенційно маніпулятивного та викривленого контенту.

Для успішного перекладу використовуються різні стратегії, такі як адаптація, локалізація, та додавання анотацій, які допомагають зберегти первісний намір тексту та зробити його зрозумілим і прийнятним для іншої культурної аудиторії.

Аналіз перекладів промов американських президентів на українську мову дозволяє дослідити адаптацію ідеї та цінностей через лінгвістичні та риторичні засоби, включаючи використання емоційних виразів, повторень та апеляцій до авторитетів. Вивчення лексики, синтаксису та метафор виявляє, як переклади впливають на формування та сприйняття політичних повідомлень.

Особливу увагу в дослідженнях заслуговують перекладацькі трансформації, які включають адаптацію та модифікацію контенту, що забезпечує його розуміння та прийняття у новому культурному та мовному контексті. Вивчення цих аспектів дозволяє не тільки оцінити вплив перекладу на ідеологічну вагу оригінальних висловлювань, але й розглянути, як переклад може впливати на формування громадської думки та сприйняття міжнародних подій.

Прикладом пропаганди та її відображення у перекладі може слугувати фраза в інавгураційній промові Дональда Трампа: «America will start winning again, winning like never before.» [13] - «Америка знову почне перемагати, перемагати так, як ніколи раніше.» - ця фраза по-різному сприймається різними людьми. Так, американцям ця фраза вселяє надію на відновлення колишньої величі країни, а для громадянина іншої країни, ця фраза може слугувати причиною для занепокоєння, оскільки вона може бути сприйнята як заява про майбутнє домінування або агресивні наміри США. Це показує, як одна і та ж фраза з елементами пропаганди може мати різні конотації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Garfield, Andrew. "Recovering the Lost Art of Counterpropaganda: An interim assessment of the war of ideas in Iraq",

in Strategic influence : public diplomacy, counterpropaganda, and political warfare. Washington, DC: Institute of World Politics Press. 2009. с. 181–196.

2. Бойко О.Д. Пропаганда. Політична енциклопедія / Редкол.: Ю.А. Левенець (голова), Ю.І. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ : Парламентське видавництво, 2011. 610 с.

3. Литвиненко О.В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії : мон. Київ : Сатсанга, 2000. 222 с.

4. Огризко В. Російська інформаційно-пропагандистська війна: деякі методи та форми протидії. День. 2015.

5. Павлов Д. М. Політична пропаганда як засіб здобуття, утримання та реалізації влади. Politology bulletin. 2018. Iss. 81. С. 30 – 37.

Білоус Ірина Ігорівна,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Соціально-гуманітарний факультет,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна
1982bilous@gmail.com

Дем'янюк Антоніна Вікторівна,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Соціально-гуманітарний факультет,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна
demyanyuk.antonina@gmail.com

ВПРОВАДЖЕННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВІТЧИЗНЯНУ ПРАКТИКУ

У сучасному світі, де процеси глобалізації набувають все більших масштабів й охоплюють всі сфери діяльності людини, питання міжкультурної взаємодії та розуміння стає надзвичайно актуальним, особливо в контексті навчання. У мультикультурному класі, де є студенти різного культурно-етнічного походження, використання інноваційних методів навчання може стати ключовим фактором для забезпечення надання ефективної освіти, підвищення рівня взаєморозуміння та співпраці [2].

Актуальність дослідження світового досвіду інноваційних методів навчання полягає в потребі вдосконалення вітчизняного освітнього процесу відповідно до сучасних вимог та тенденцій. Вивчення та аналіз інноваційних підходів дозволить виявити ефективні методи, які можуть покращити якість навчання та підготувати здобувачів освіти до викликів сучасного світу, а також сприятиме розробці стратегій впровадження новітніх технологій в освітню практику та підвищить конкурентоспроможність української освітньої системи на міжнародному рівні.

Освітня сфера зазнала значної трансформації, перейшовши від традиційних занять до віртуальних та гібридних середовищ навчання. Значна кількість закладів освіти, педагогів і науковців досліджують інноваційні методи навчання, щоб підвищити зацікавленість і залучення здобувачів освіти [4].

Використання цифрових програм довело важливу роль у приверненні уваги учасників освітнього процесу, надаючи їм покращений доступ до занять і розширюючи шляхи, для отримання знань.

На нашу думку, інноваційні методи навчання можна трактувати як спосіб реалізації інновацій в освіті шляхом цілеспрямованого впровадження прийомів або сукупності їх систем для підвищення ефективності освітнього процесу та здобуття кількісно і якісно нових освітніх результатів [1].

Отже, ці методи можуть включати в себе використання новітніх прийомів навчання, активне залучення здобувачів освіти до процесу навчання, сприяння розвитку критичного мислення, колаборативні форми роботи, інтерактивність, проблемне навчання, ігрові підходи тощо. Вони спрямовані на створення стимулюючого та змістовного середовища, яке підтримує розвиток здобувачів освіти та їхнє успішне навчання.

Існує велика кількість інноваційних методів навчання у світовому освітньому середовищі [2], серед яких доцільно виокремити наступні:

1. Проектне навчання – це метод, який залучає здобувачів освіти до завдань, де вони повинні визначити реальну проблему та знайти ефективні рішення. За допомогою даного методу учні/студенти заохочуються до активного навчання та розвитку таких навичок, як дослідження, критичне мислення, вирішення проблем і співпраця.

2. Метод малих груп – це методика кооперативного навчання, яка передбачає поділ на малі групи. У кожній групі членам надаються окремі фрагменти інформації чи питання, які вони повинні добре дослідити та зрозуміти, для того, щоб навчити цьому іншу групу. Такий підхід заохочує до активного навчання, взаємодії та оволодіння предметом.

3. Гейміфікація та ігрове навчання – в основі даного методу лежить використання елементів та принципів гри, що робить навчання більш захоплюючим. Гейміфікація включає використання ігрових елементів, таких як бали, таблиці лідерів тощо, у неігровому контексті, тоді як ігрове навчання передбачає використання навчальних ігор для вивчення конкретних концепцій, тем тощо.

4. Метод використання технології віртуальної реальності – за допомогою якого створюється змодельоване середовище, з яким користувачі можуть взаємодіяти, набуваючи унікальний і захоплюючий досвід навчання. Даний метод використовують для перенесення учасників освітнього процесу у віртуальні світи, які імітують історичні події, наукові явища чи складні концепції та дозволяє їм взаємодіяти з «реальними» об'єктами.

5. Метод навчання на основі запитів. За допомогою даного методу здобувачі освіти активно вивчають і досліджують теми, ставлячи запитання та проводячи дослідження, щоб сформувані своє власне розуміння. Цей метод заохочує допитливість, критичне мислення та глибше залучення до теми.

Доцільно відзначити, що світова практика навчання розвинула широкий спектр підходів, які перевертають традиційне уявлення про взаємодію між учасниками освітнього процесу, а також використання прихованих людських можливостей для ефективного засвоєння матеріалу. Сьогоднішні інноваційні стратегії навчання зосереджуються на методах, які, хоч вже і застосовуються, але поки ще не мають значного впливу на освіту через потребу у більшому практичному поширенні [3].

До таких стратегій відносять:

- перехресне навчання (Crossover Learning) – це форма навчання, яка відбувається в неформальних середовищах, таких як музеї, кінотеатри, театри та інші громадські заклади, а також у підприємствах, установах та організаціях. Цей підхід спрямований на поєднання навчального матеріалу з питаннями, які мають значення для здобувачів освіти у їхньому повсякденному житті;
- навчання через аргументацію (Learning Through Argumentation) – це метод, під час якого здобувачі освіти можуть

розширити своє розуміння науки, обговорюючи та дискутуючи на теми, які аналогічні тим, що відбуваються у професійному та реальному житті;

– випадкове навчання (Incidental Learning) – це процес ненавмисного навчання, що здійснюється неплановано і, на перший погляд, окремо від основного навчання. Однак воно включає в себе набуття знань під час щоденних процесів на робочому місці;

– контекстне навчання (Context-Based Learning) – це метод, що дозволяє навчатися на основі досвіду, інтерпретуючи нову інформацію в тому контексті, в якому вона виникає. Це означає поєднання нових знань з уже наявними, щоб краще розуміти їх актуальність та значення;

– обчислювальне мислення (Computational Thinking) – це метод мислення та вирішення проблем, спрямований на навчання здобувачів освіти структурувати проблеми з метою забезпечення їх вирішення. Цей підхід спонукає здобувачів освіти оволодіти мистецтвом мислення, що дозволить їм вирішувати складні завдання у всіх аспектах їхнього життя та професійної діяльності;

– навчання займаючись наукою (з дистанційними лабораторіями) (Learning By Doing Science (with remote labs)) – це використання під час навчання автентичних наукових інструментів та методів, що сприяє розвитку навичок наукових досліджень, покращує концептуальне розуміння і збільшує мотивацію до навчання;

– втілене навчання (Embodied Learning) – це метод, що передбачає усвідомлення організмом, який взаємодіє з реальним або імітованим середовищем, для підтримки процесу навчання. Його мета – сформувати можливості для спільної роботи розуму і тіла, з метою підсилення процесу навчання за допомогою фізичного зворотного зв'язку та дій [3].

Отже, впровадження у вітчизняну практику світового досвіду інноваційних технологій навчання може мати як переваги, так і певні виклики. До переваг доцільно віднести: підвищення якості освіти, сприяння конкурентоспроможності учасників освітнього

процесу, активне залучення до навчання здобувачів освіти, готовність учасників освітнього процесу до цифрової епохи.

Проте, задля досягнення кращих результатів впровадження світового досвіду, доцільно звернути увагу на існуючі виклики і цій сфері. До них важливо включити наступні: недостатню готовність учасників освітнього процесу до інноваційних методів у навчанні; необхідність інвестицій у разі потреби у додаткових фінансових ресурсах на придбання обладнання та програмного забезпечення; культурні особливості вітчизняних учасників освітнього процесу, що може стосуватися деяких інноваційні підходів, які не відповідатимуть особливостям української освітньої системи або культурним уявленням; нерівномірна доступність учасників освітнього процесу до новітніх інформаційно-технологічних технологій.

Варто відмітити, що інноваційні методи навчання відіграють ключову роль у розширенні можливостей усіх учасників освітнього процесу. Використання даних методів дає змогу педагогам культивувати творчі підходи до навчання, одночасно сприяючи розвитку навичок самостійного навчання серед здобувачів освіти. Заглиблюючись у світ інноваційних методів навчання, педагоги реалізують та досліджують різноманітні стратегії та навички, які дозволяють повністю розкрити потенціал та здібності учасників освітнього процесу, створюючи більш привабливе та ефективне освітнє середовище.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоус І. І., Дем'янюк А.В., Кричківська О.В. Інноваційні технології навчання в контексті розвитку сучасної освіти. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2022. № 1 (349), Ч. І. С. 136–146.

2. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти : монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 145 с.

3. Рижаківа Г. М. Сучасні методики викладання економічних дисциплін та використання цифрових технологій при підготовці здобувачів освіти за спеціальністю «менеджмент» / Г. М. Рижаківа, Х. М. Чуприна, М. В. Горбач. Економіко-управлінські та

інформаційно-аналітичні новації в будівництві : IV Міжнародна науково-практична конференція : програма та тези доповідей. Київ, 7 – 8 червня 2022 / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. ; ред. О. Ю. Беленкова. Київ: Ліра-К, 2022. С. 277–281.

4. Ashley Musseau (2024). Innovative teaching techniques used by learning facilitators. URL: <https://hospitalityinsights.ehl.edu/innovative-teaching-techniques-learning-facilitators>. (дата звернення 01.05.2024 р.)

5. Anastasiia Dyshkant (2024). 20 Innovative Teaching Methods With Examples: How to Implement in Education Process. URL: <https://piogroup.net/blog/20-innovative-teaching-methods-with-examples-how-to-implement-in-education-process> (дата звернення 01.05. 2024 р.).

Гамалія Віра Миколаївна,
докт. іст. наук, професор,
завідувач кафедри історії та філософії науки і техніки,
Державний університет інфраструктури та технологій,
м. Київ, Україна
vgamaliia@gmail.com

Антонова Ольга Олександрівна
стар. викл. каф. загального і слов'янського мовознавства,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
м. Київ, Україна
olga.antonova.o@gmail.com

БАГАТОЗНАЧНІСТЬ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЕКВІВАЛЕНТІВ СЛОВА У ТЕКСТАХ НАУКОВОГО СТИЛЮ ПОЛЬСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Сучасна вітчизняна лексикографія має потужні пояснювальні засоби й можливості для всебічного ґрунтовного представлення мовної одиниці на всіх рівнях її функціонування та формально-змістової цілісності, для з'ясування й пояснення глибинних процесів, що здійснюються в мові, зокрема й таких, до яких належать взаємовідношення між формою і змістом. У кореляції форми і змісту мовної одиниці простежуються закономірності й механізми розвитку мови [7, с. 350].

Мова науки – один із найбільш цікавих й багатограних об'єктів лінгвістичного дослідження.

Серед перспективних напрямів сучасної теоретичної лінгвістики є функціонально-семантичний підхід до вивчення виражальних засобів наукової мови. У цьому аспекті досить актуальним вбачається вивчення й елементів наукової мови.

Так, вивчаючи наукову лексику, М. Леш-Дук виділяє наступні риси інтелектуальних стилів: абстрактність, стислі і точні формулювання, логічність, зв'язність, чіткість, зрозумілість, концептуальність, лаконічність та неемоційність.

Вищезгадані стилістичні особливості реалізуються певним чином за допомогою вторинних прийменників, які разом зі сполучниками входять до складу синтаксичних засобів зв'язку та сегментації, а, отже, впливають на зв'язність наукового викладу [11, с. 148].

Українські й польські дослідники наукової мови обґрунтовують необхідність з'ясування характеристик різних словотворчих і стилетворчих засобів, серед яких помітним явищем стали прийменникові еквіваленти слова. За висловом М. Леш-Дук *Większość przyimków wtórnych występujących w dyskursie naukowym jest niezleksykalizowana, niescalona graficznie, zdarzają się twory trzysegmentowe* [11, с. 140].

Різноаспектність дослідження прийменників розчленованої будови різносистемних мов, уможливить поглиблене вивчення структури та внутрішніх законів наукової мови. Порівняйте у наступних прикладах українські одиниці з польськими відповідниками (в галузі, у зв'язку з, з огляду на; w dziedzinie, z uwagi na, w związku z).

Специфіка мови наукового викладу тісно пов'язана з літературною мовою, що обслуговує науку, техніку та юриспруденцію. Фокусні одиниці найвиразніше функціонують як елементи мови ділової та правничої документації, вони здобули статус жанрових одиниць зазначеного стилю [15].

Семантична організація нарізно оформлених одиниць прийменникового класу є прозорою для носіїв мови з огляду на семантичні риси повнозначного компонента. Проте з огляду на своєрідність плану вираження цих одиниць окремої природної мови, правила лексикографічного опису та функціональних характеристик у польському й українському мовознавстві перебувають в процесі гармонізації [5].

В працях українських і польських дослідників прийменникових систем виявлено здатність прийменникових еквівалентів слова до багатозначності, яка реалізується у різних функціональних стилях.

Саме це і спонукає до вивчення багатозначності прийменникових еквівалентів слова у зіставному аспекті на матеріалі текстів наукового стилю сучасних української і польської мов.

Отже, метою пропонованого дослідження обираємо обстеження форми вираження і плану змісту прийменникових єдностей, які найчастіше виокремлюються у наукових текстах. Для реалізації цього завдання застосовувались спеціальні методи, а саме аналіз словникових дефініцій та комплексний аналіз структурних особливостей прийменникових еквівалентів слова споріднених мов у динамічній синхронії.

Заради з'ясування форми вираження нарізно оформлених прийменникових одиниць було використано авторську методику моделювання одиниць проміжних рівнів мовної системи, розроблену українськими дослідницями М. М. Пещак і А. А. Лучик, а також метод контекстного аналізу для виявлення семантичних і функціонально-стилістичних особливостей прийменників розчленованої будови.

Як зазначає у своїй праці Л. Бутко, нарізно оформлені прийменники є елементами значної за кількістю і складної за граматичними властивостями системи нарізно оформлених лексичних елементів сучасної української мови [1, с. 58].

Польська дослідниця наукового дискурсу М. Леш-Дук, вивчаючи семантичний план нарізно оформлених прийменників, виявляє, що більшість таких одиниць утворюється на позначення відношення і причини з огляду на абстрактний характер взаємовідносин між поняттями, який, у свою чергу, конкретизує зміст [11].

Проблемний характер нарізно оформлених прийменників обумовлений ще й браком системної формалізації, що ускладнює процедури інвентаризації, комплексного вивчення тощо. Це й обумовлює неоднорідність поглядів на статус прийменникових еквівалентів слова.

Такі гібридні, міжрівневі, перехідні, синкретичні одиниці, були об'єктом дослідження представників різних мовознавчих шкіл і напрямів в українському мовознавстві. Про це свідчать праці А. П. Загнітка [2; 3], А. А. Лучик [5] та О. О. Пособчук [6]. Багату аналітичну літературу із вивчення прийменникових одиниць у зіставному аспекті становлять праці польських лінгвістів Б. Мілевської [12], О. Яновської [9], М. Леш-Дук [10]. Контрастивні

дослідження у польському мовознавстві представлені працями Ч. Ляхура [14].

Оскільки у фокусі пропонованого дослідження прийменникові єдності виступають елементами наукових текстів, то слід зазначити, що суттєвий мовний факторіал для вивчення надають корпусні дослідження польських лінгвістів К. Василевської [15] та Л. Біель [8], які поглиблено вивчають прийменникові еквіваленти слова, як важливий елемент текстів правничої документації.

Але увага до цих одиниць зумовлена ще й тим, що динаміка поповнення прийменникових систем нарізно оформленими прийменниками очевидна. Корпуси польських словників вже містять нові прийменникові одиниці.

Отже, потреба укладання словників, котрі фіксують нові утворення, що мають помітні тенденції до препозиціоналізації, дотепер не втрачає актуальності. Як приклад, можна навести речення з дослідницької праці Л. Бутко [1, с. 58]: В основу організації музею була покладена новітня концепція музеєзнавства, яка дозволила використати науково-методичні і документальні матеріали та експонати у комплексі з архітектурними, художньо-технічними і аудіовізуальними засобами (З сайту Національного музею України).

У Національному корпусі польської мови (далі NKJP) [13] виокремлюємо приклади вживання подібного сполучення в текстах науково-природничого спрямування. Порівняйте у реченні: Do mechanizmów odpowiedzialnych za stabilizację aktyny F zalicza się jej występowanie w kompleksie z różnymi cząsteczkami ABP wiążącymi krzyżowo włókna aktyny, między innymi z tropomiozyną i d-актыніną (L. Kłyszajko-Stefanowicz) [13].

Для з'ясування вияву різних аспектів семантики багатозначних нарізно оформлених прийменників у мові науки було обрано тексти різних жанрів наукового стилю сучасної української мови. Так, багатозначні нарізно оформлені українські прийменники починаючи (почавши) від і починаючи (почавши) з (із, зі) здебільшого виражають початкову часову межу, виявляючи схожість на семантичному рівні і передаючи значення вихідного моменту дії або діяльності у сполученні з часовими назвами.

Зрозуміло, що у такому значенні ця прийменникова єдність вживається при аналізі історичних подій.

Порівняємо приклад українського тексту з польським текстом, котрий виокремлено з НКЖР: Починаючи від VII ст. в північній області материка почалося просування арабів ... (Г. Довгань) [1, с. 59]; Związki frekwencji z religijnością są jednak ogólnie słabe (wręcz nieistotne - z wyjątkiem II tury wyborów prezydenckich) i zanikające poczynając od 1993 roku (J. Raciborski) [13].

Окрім темпорального значення, ці одиниці у науковій мові можуть вказувати на об'єкт, на який переходить дія. Порівняймо в польських та українських реченнях: Wielkość X, nazywana niekiedy reaktancją wanny, jest w rzeczywistości sumą reaktancji cząstkowych wszystkich elementów konstrukcyjnych i składników wsadu wiodących prąd, poczynając od styku płyt kontaktowych z elektrodą. (M. Hering) [13] і Радянська пам'ять про Другу світову війну – вона не просто фальшива, вона маніпулятивна, починаючи від самого словотвору «Велика Вітчизняна війна» (О. Зінченко) [1, с. 59].

Український прийменниковий еквівалент слова починаючи з (від) ...аж до відрізняється від проаналізованих одиниць на рівні семантики, оскільки вживається у текстах наукових розробок для переліку крайніх моментів часового періоду, представників низки однорідних предметів, осіб тощо: Починаючи від 1880-х років і аж до смерті Шарко в 1893 році одним із найважливіших ареалів досліджень в шпиталі Сальпетрієр була істерія (Ю. Матвієнко) [1, с. 59]. У польських наукових текстах виокремлюється комплекс із таким самим значенням, однак спостерігається відмінність у плані вираження, оскільки закриває структуру прийменник *po*. Порівняйте у реченні: Drugą przyczyną osiągnięcia przez realizm tak wysokiej rangi artystycznej, estetycznej i społecznej był dorobek teoretyczny w tym zakresie - poczynając od Platona i Arystotelesa aż po współczesną znaną monografię Ericha Auerbacha pt. Mimesis (M. Gołaszewska) [13].

Нарізно оформлений прийменник *ostoronь* від у першому, своєму основному лексичному значенні є виразником просторової семантики: Такий стан речей значною мірою пояснюється особливостями географічного положення Корейського півострова, розташованого на краю материка, *ostoronь* від важливих

торговельних шляхів ... (Ю. Ковальчук) [1, с. 60]. Відповідником українського применникового еквівалента виступає польська трикомпонентна одиниця z daleka od: Zajmują się także budową latryn wzdłuż szlaków w specjalnie wyznaczonych miejscach, z daleka od źródeł wody podziemnej; (D. Zaręba) [13]. Другим значенням української одиниці є вказівка на справу, діяльність, у яких хтось не бере участі: Вчені намагалися її (екологічну проблему) вирішити, проте економісти, поки що, залишалися осторонь від зазначеної проблеми (Н. Малюга) [1, с. 60]. Польський трикомпонентний відповідник маніфестує це значення у реченні: Wprowadzają też do tekstu własne koncepcje, ukształtowane nie tylko z dala od tradycji judaizmu, ale także dalekie od filologicznej poprawności (W. Tyloch) [13].

Дослідники применникових систем зазначають, що значна кількість багатозначних нарізно оформлених применників виявляє здатність до реалізації як просторової, так і темпоральної семантики, що підтверджує тезу про можливість просторових понять транспонуватися у сферу часових. Послідовність такого формування понять намагалась простежити Б. Мілевська: «Мислення семантичними категоріями лежить в основі мови, і здається, що, починаючи з виокремлення логічних категорій, що представляють просторові функції, їх часові метафори та інші відносини, досліджуючи спосіб їх вираження, легше досягнути суть процесу, частиною якого є описуваний стан.» [12, с. 48].

Спектр значенневих відтінків має польська одиниця, про що свідчать приклади з текстів наукового спрямування. Одиниця відповідно до, виражаючи об'єктні значення, вживається у значенні «у відповідності, у вигляді, у формі чогось»: Po zneutralizowaniu ścieków zawierających 400mg/l Fe²⁺ odpowiednio do pH8,0, pH9,0 i pH10,0 poddano je napowietrzeniu w celu utlenienia żelaza (B. Bartkiewicz) [13]. Дослідження за темою дисертації виконувались на кафедрі аналітичної хімії Київського національного університету імені Тараса Шевченка відповідно до науково-дослідної тематики кафедри та держбюджетної теми ... (Л. Цюкало) [1, с. 61]. Ця одиниця також може вказувати на причинну залежність дії, виступаючи синонімом трикомпонентної багатозначної одиниці w związku z. Порівняймо польські приклади

у реченнях: Odpowiednio do ogromu zadania muszą być powołani dyplomaci, łączący z temperamentem politycznym zrozumienie dla spraw ekonomicznych w ogóle i dla naszej sytuacji gospodarczej z jednej strony i obiektywną znajomość Rosji – z drugiej strony (W. Michowicz) [13]. Відповідно до цього виділено три форми організації облікового процесу допоміжних виробництв ... (Ю. Іванечко) [1, с. 61].

Багатозначний прийменниковий еквівалент слова у (в) міру вживається з вказівкою на відповідність певному факту та на неозначену одночасність.

Наприклад: Корпоративне середовище – це коло взаємодії корпорації і корпоративного підприємства як об'єкта з тими, на кого він може впливати в міру своїх можливостей (М. Бондар) [1, с. 61]; У польській прийменниковій системі виокремлюється багатозначна сполука а w miarę: W miarę wzrostu dostępności pokarmu jej liczebność rośnie zaś do odpowiedniego poziomu w wyniku szybkiego namnażania przez podział (J. Dzik) [13].

Нарізно оформлений прийменник у вигляді вказує на уточнення когось або чогось, на що хтось або що-небудь схоже: Тому педагогіку в широкому сенсі можна зобразити у вигляді своєрідного дерева пізнання (В. Омеляненко) [1, с. 61]. Występuje on w przyrodzie z reguły w postaci soli zespolonych z innymi związkami wapnia, przeważnie z fluorkiem wapnia CaF₂, a również z chlorkiem, węglanem lub wodorotlenkiem (J. Kośmider) [13].

Також ця одиниця може вживатися для вказівки на форму виявлення чогось і на призначення, спосіб використання предмета: Через засади і перепони марксистсько-ленінської ідеології, світовий розвиток соціальної географії, особливо англо-американської, у вигляді шкіл і основних парадигм поведінкової, радикальної, зокрема феміністичної, гуманістичної географії не здійснили відчутного впливу на розвиток радянської соціально-економічної географії (Л. Немець) [1, с. 61]. Polski minister spraw zagranicznych zajął też przychylną postawę wobec francuskiej (a ściśle Aristide'a Brianda) idei nowej organizacji kontynentu europejskiego w postaci Stanów Zjednoczonych Europy (W. Michowicz) [13].

Отже, нарізно оформлені прийменники у польській і в українській мовах з більшою впевненістю утверджуються в статусі

еквівалентів слова. Їхня багатозначність відрізняється від характеристик однослівних прийменників, оскільки усі аналізовані сполуки вступають у парадигматичні взаємовідносини з одиницями свого класу так само, як і повнозначні слова. З'ясування та порівняння обсягу синонімічних рядів одиниць кожної з досліджуваних мов можна окреслити як перспективний напрям вивчення явищ еквівалентності слову.

Багатозначність прийменникових еквівалентів слова сприяє формуванню стилетворчого потенціалу таких одиниць, рівною мірою в польській і українській мові науки, але мовні засоби, прийменникові й повнозначні компоненти, виявляються як подібними, так і відмінними виразниками різних сегментів позамовної дійсності. Це пов'язано зі здатністю елементів різних мов конкретизувати різноманітні відтінки думок задля точного їх формулювання.

У корпусах багатозначних нарізно оформлених прийменників польської й української мови виділяються одиниці, які у науковому стилі не повною мірою втілюють різні семантичні аспекти у порівнянні з іншими функціональними стилями досліджуваних мов на сучасному етапі. Проте переважно всі аналізовані багатозначні прийменникові еквіваленти слова у науковій мові виявляють різні аспекти значення, реалізуючи один із компонентів семантики, що сприяє досягненню комунікативної мети.

Подальші дослідження в окресленому напрямку сприятимуть виявленню спільних та відмінних рис семантичного і лексичного складу української та польської мов в процесі міжкультурної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутко Л. В. Багатозначність нарізнооформлених прийменників: особливості реалізації у науковому стилі української мови. Вісник Маріупольського державного університету. Серія Філологія 2016. Вип. 14, 2016. С. 58–63. <https://visnyk-filologia.mdu.in.ua/uk/vipusk14.pdf>

2. Загнітко А. П., Ситар Г. В. Концепція польських прийменників та їхніх еквівалентів: досвід лексикографування.

Рецензія на книгу: Lachur Czesław. Polskie przyimki wtórne i jednostki o funkcji przyimkowej w użyciu realnym. Materiały do słownika (w zestawieniu z językiem rosyjskim) Tom 1: a conto – oprócz. Кера – Opole: Wydawnictwo Nowik Sp. j., 2019. 425 s. Лінгвістичні студії. Вип. 38. С. 105–107.

3. Загнітко А. Лексикографія прийменника: моделювання семантики Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2021. С. 36–41.

4. Космеда Т. А., Осіпова Т. Ф., Піддубна В. В. Українсько-польські та польсько-українські словниці усталених виразів: проблемні питання. Лінгвістичні дослідження. 2015. Вип. 39. С. 43–55. http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_lingv_2015_39_9

5. Лучик А. А. До проблеми лексикографічного опису сталих сполучень російської, української і польської мов. Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2020. Вип. 53. С. 208.

6. Пособчук О. О. Структурні особливості прийменникових еквівалентів слова в українській, німецькій та іспанській мовах. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Київ, 2016. 22 с.

7. Ярун Г. М. Кореляція форми й змісту реестрової одиниці в тлумачному словнику. Українська лексикографія у сучасному контексті. Київ, 2011. С. 346–351.

8. Biel Ł. Wyrażenia przyimkowe w krajowych i unijnych aktach prawnych – analiza korpusowa funkcji przyimków w polskim języku prawnym. Język polskiego prawa: nowe wyzwania. Warszawa, 2016. S. 9–35.

https://www.researchgate.net/publication/318990772_Wyrazenia_przymkowe_w_krajowych_i_unijnych_aktach_prawnych_analiza_korpusowa_funkcji_przymkow_w_polskim_jezyku_prawnym

9. Janowska A. Kształtowanie się klasy polskich przyimków wtórnych. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. Katowice, 2015. 129s.

10. Lesz-Duk M. Przyimkowe konstrukcje temporalne w języku polskim. Acta Universitatis Lodzianis. Foia Linguistika. Tom 33, 1995. <https://doi.org/10.18778/0208-6077.33.05>

11. Lesz-Duk M. Przyimki wtórne w dyskursie naukowym. Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Wydział Filologiczno-

Historyczny, Instytut Filologii Polskiej, 2014. S. 139–149. <http://dx.doi.org/10.18778/7969-107-4.12>

12. Milewska B. Przyimki wtórne we współczesnej polszczyźnie. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego. Gdańsk, 2003. 228 s.

13. Pęzik P. Wyszukiwarka PELCRA dla danych NKJP. Narodowy Korpus Języka Polskiego. Wydawnictwo PWN, 2012.

14. Stasienko A. Recenzja: Czesław Lachur. Polskie przyimki wtórne i jednostki o funkcji przyimkowej w użyciu realnym: materiały do słownika (w zestawieniu z językiem rosyjskim). T. 1, A conto-oprócz, ěpa. Opole: Wydawnictwo Nowik Sp.j, Kępa, 2019, ss. 425. *Slavia Orientalis*. T. LXX, no. 2, 2021. <https://journals.pan.pl/Content/120420/PDF/2021-02-SOR-11-Stasienko.pdf>

15. Wasilewska K. Frekwencja oraz funkcje przyimków złożonych i wtórnych w sprawozdaniach administracyjnych. *LingVaria*. 2018, no. 1(25), S. 273–291. <https://doi.org/10.12797/LV.13.2017.25.20>

Глуцька Тетяна Володимирівна,
стар. викл. кафедри іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
tetiana.hlutska@npp.nau.edu.ua

Сандовенко Ірина Василівна,
стар. викл. кафедри іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
iryna.sandovenko@npp.nau.edu.ua

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ЗМІН НА РИНКУ ПРАЦІ, ЩО ВИКЛИКАНІ ВПРОВАДЖЕННЯМ ШІ

Використання штучного інтелекту (ШІ) в сучасному суспільстві постає як інноваційний інструмент, проте його вплив на ринок праці викликає спірні думки. Розглянемо деякі фактори, які варто враховувати, оцінюючи загрозу ринку праці, яка може стати стимулом для розвитку нових способів праці та підходів у навчанні студентів. ШІ значно змінює ринок праці та дозволяє автоматизувати багато рутинних і повторюваних завдань, що може призвести до зменшення попиту на працю в цих сферах.

Тому є необхідність перекваліфікації та навчання. Щоб залишитися конкурентоспроможними на ринку праці, люди повинні постійно вдосконалювати свої навички. Розвиток ШІ створює нові професії у таких сферах, як розробка та підтримка штучного інтелекту, аналіз даних і робота з великими обсягами інформації. Однак ці професії вимагатимуть від людей нових компетенцій та навичок.

Штучний інтелект може допомагати підвищити продуктивність та ефективність працівників у багатьох галузях, що може призвести до змін у структурі ринку праці. Існує загроза, що впровадження ШІ може поглибити різницю між тими, хто має доступ до технологій, і тими, хто не має, що може призвести до

нових форм нерівності на ринку праці. Отже, штучний інтелект має значний вплив на ринок праці, змінюючи його структуру, вимоги до працівників та конкурентність компаній.

Як зазначив Голова ради з питань внутрішньо переміщених осіб при Київській обласній державній адміністрації, Віцепрезидент всесвітньої організації переселенців, Олександр Явтушенко, «за підрахунками очікується, що від 400 до 800 мільйонів людей можуть бути витіснені автоматизацією і потребуватимуть пошуку нових робочих місць до 2030 року в усьому світі, виходячи зі сценаріїв середнього та раннього (тобто найшвидшого) впровадження автоматизації.

Також може зрости кількість робочих місць, пов'язаних з розробкою та впровадженням нових технологій» [2].

Штучний інтелект і ринок праці можуть взаємодіяти як у формі конкуренції, так і у формі співпраці. Як ми зазначали вище, автоматизація робочих процесів та підвищення продуктивності та ефективності праці в деяких сферах може призвести до зміни вимог до працівників та конкуренції на ринку праці.

Проте ШІ може допомагати людям у виконанні завдань, що потребують інтелектуальних зусиль, що відкриває нові можливості для співпраці між людьми та машинами.

Створення нових професій з розвитком ШІ вимагатиме співпраці, а не конкуренції. Таким чином, взаємодія між штучним інтелектом і ринком праці може бути як конкурентною, так і кооперативною, і великою мірою залежить від того, як суспільство реагуватиме на ці зміни і як вирішить збалансувати вплив технологій на людську працю [4].

Інвестиції та інтерес до штучного інтелекту зазнали буму в 2020-х роках, коли до багатьох задач науки та промисловості стали успішно застосовувати машинне навчання завдяки новим методам, використанню потужного обчислювального обладнання та збиранню величезних наборів даних.

У 2022 році великі мовні моделі були вдосконалені настільки, що їх можна було використовувати для чат-ботів; моделі перетворення тексту в зображення були на такому рівні, що їх майже неможливо було відрізнити від зображень, створених

людиною; а програмне забезпечення для синтезу мови було здатне ефективно відтворювати людську мову.

Протягом 2022 та 2023 років з'явилися десятки нових веб-сайтів і чат-ботів зі штучним інтелектом, оскільки Big Tech намагалися закріпитися на ринку, що призвело до безпрецедентного зростання повсюдного поширення інструментів штучного інтелекту. Громадська реакція на бум ШІ була неоднозначною: одні вітали нові можливості, які створює штучний інтелект, його потенціал для користі людства, тоді як інші засуджували його за загрозу безпеці праці [5].

Викладачі вищих закладів освіти можуть вдаватися до різних заходів для підготовки студентів до змін на ринку праці, що виникають через використання ШІ. Необхідна адаптація навчальних програм, тобто переглянути ці програми та включити в них вивчення тем, пов'язаних зі штучним інтелектом, таких як машинне навчання, обробка природної мови, робота з великими обсягами даних та інші важливі аспекти цієї технології.

Поміж важливих компетенцій для майбутніх працівників є критичне мислення, творчість, спроможність до самонавчання та міжособистісні навички. Освітняни можуть сприяти розвитку цих навичок серед своїх студентів. Важливо створювати можливості для перекваліфікації та підвищення кваліфікації працівників у сферах, що стикаються з особливими викликами через впровадження ШІ.

Освітняни можуть розвивати гнучкі навчальні програми, які дозволять студентам вивчати актуальні технології та компетенції, які необхідні на ринку праці. Важливо співпрацювати з підприємствами та установами для того, щоб переконатися, що навчальної програми відповідають потребам ринку праці та враховують останні технологічні та індустріальні тенденції [3].

Отже, ситуація, яка склалася на ринку праці, вимагає від освітян стратегічного планування та постійного оновлення навчальних програм, щоб забезпечити готовність студентів до викликів майбутнього.

Штучний інтелект допомагає у навчанні студентів, а саме, надає можливість зробити навчання персоналізованим. Системи ШІ можуть створювати індивідуалізовані навчальні програми, які

враховують потреби, рівень знань та особливості кожного студента [3]. Застосування алгоритмів машинного навчання дозволяє адаптуватися до успішності студента, надаючи додаткові завдання або пояснення в тих питаннях, де є потреба. Інтерактивні додатки та онлайн-платформи забезпечують студентів можливістю навчатися в будь-який зручний для них час та місці, роблячи навчання більш доступним. Системи автоматичного оцінювання можуть швидко та об'єктивно оцінювати завдання, звільняючи викладачів від рутинної роботи та дозволяючи їм зосередитися на якісному навчанні.

Штучний інтелект може аналізувати великі обсяги даних про навчання, щоб ідентифікувати тенденції, виявляти слабкі місця та розробляти стратегії покращення навчального процесу. Загалом штучний інтелект допомагає студентам отримувати більш ефективно та індивідуалізоване навчання, підвищуючи їхню успішність та залученість до навчального процесу [1].

Зокрема, на заняттях з іноземної мови студенти немовних спеціальностей ЗВО використовують програми зі штучним інтелектом для вдосконалення навичок говоріння, читання, аудіювання та академічного письма. Застосунки зі ШІ пропонують інтерактивні вправи, індивідуалізовані завдання, миттєвий зворотній зв'язок та персоналізовані рекомендації.

Системи ШІ можуть аналізувати вміст, виявляти помилки та пропонувати підказки для поліпшення вимови, розуміння тексту і навіть створюють письмові твори.

Проте, можливі певні потенційні негативні наслідки для студентів, що використовують ШІ у процесі навчання. А саме, втрата здатності до самостійного мислення та розв'язання проблем. Штучний інтелект може виробляти стандартизовані підходи до навчання, що не завжди враховують індивідуальні потреби та стилі навчання студентів.

Використання штучного інтелекту вимагає збирання та обробки великих обсягів особистих даних, що може призвести до витоку та зловмисного використання інформації. Програми штучного інтелекту забезпечують навчання студентів за гнучким графіком, проте не дають можливості повноцінного спілкування з

викладачами та однокурсниками, що може мати негативний вплив на розвиток соціальних навичок, необхідних для повноцінного життя у соціумі [3].

Отже, важливо збалансувати використання штучного інтелекту з традиційними методами навчання та враховувати його можливі ризики та обмеження. Штучний інтелект уже став частиною суспільства.

Чи може він стати загрозою робочим місцям залежить від ступеня готовності молодих спеціалістів інтегрувати нові технології у професійну сферу діяльності та сприймати ШІ як важливу складову сучасного світу. Тема потребує подальшого дослідження щодо практичного застосування програм штучного інтелекту під час навчання студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбатюк Р., Кабак В., Волкова Н. Формування здатності до особистісно-професійного саморозвитку в майбутніх здобувачів освіти. Освітологічний дискурс. 2023. № 3(42). С. 39-53. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/1007> (дата звернення: 25.03.2024).

2. Науменко Анна. Штучний інтелект замінить людину? – експерти про загрозу ринку праці. Суспільство, 20 березня 2024: веб-сайт. URL: <https://meta.ua/uk/news/society/140351-shtuchnii-intelekt-zaminit-lyudinu-eksperti-pro-zagrozu-rinku-pratsi/> (дата звернення: 20.03.2024).

3. Певень К., Хміль Н., Макогончук Н. Вплив штучного інтелекту на зміну традиційних моделей навчання та викладання: аналіз технологій для забезпечення ефективності індивідуальної освіти. Перспективи та інновації науки, 2023. № 11(29). С. 306-316. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/5496> (дата звернення: 25.03.2024).

4. Сопілко І.М. Нові виклики освіти в інформаційному суспільстві. Сучасне право в епоху соціальних змін: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. 26 лютого 2021 р. Київ Т.1. Тернопіль: Вектор. С.199-201 URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/48697> (дата звернення: 01.004.2024).

5. Що таке штучний інтелект: історія, види та складові частини. GigaCloud: веб-сайт. URL: <https://gigacloud.ua/blog/navchannja/scho-take-shtuchnij-intelekt-istorija-vidi-ta-skladovi> (дата звернення: 25.03.2024).

Гундарєва Валентина Олегівна,
стар. викл., кафедра іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
Київ, Україна
vgundarieva@yahoo.com

Курнилович Марина Олегівна,
стар. викл. кафедри англійської мови та комунікації,
Факультет романо-германської філології,
Київський Столичний Університет
імені Бориса Грінченка,
Київ, Україна
mkurnylovych@yahoo.com

ОСНОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ПРЕЗЕНТАЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА СПЕЦІАЛЬНОСТІ 293 “МІЖНАРОДНЕ ПРАВО”

Презентація – це один з найважливіших й найефективніших видів роботи на заняттях з іноземних мов. Тому дуже важливо для студентів правильно обирати матеріал, послідовно викладати, систематизувати, аналізувати і підсумовувати його в презентації, висловлювати свою власну думку, оформлювати слайди відповідним чином, робити презентацію більш переконливою, ефективною і професійною [1].

Особливі труднощі виникають тоді, коли студентам треба висвітлювати доволі складні і суперечливі теми за професійним спрямуванням, наприклад, з дисципліни «Іноземна мова спеціальності. Міжнародне право». Зазвичай, все зводиться до копіювання необхідної інформації та її переказу.

Основне завдання викладача – розвиток, тренування і вдосконалення вмінь і навичок студентів правильно підбирати і професійно висвітлювати інформацію в презентаціях.

Існує декілька основних рекомендацій та етапів підготовки презентацій з дисципліни «Іноземна мова спеціальності.

Міжнародне право». Звісно, що кожен викладач має своє власне бачення щодо етапів, правил та методів підготовки наступних презентацій та може використовувати їх у різній послідовності, але, на мою думку, представлені в цій статті рекомендації і наступна послідовність є однією з найбільш ефективних.

Етап 1. Вибір теми і пошук відповідної інформації. Вибір теми для презентації – це початковий етап процесу підготовки, який допомагає зорієнтуватися і створити основу для наступних кроків [2].

Викладач пропонує до розгляду загальну тему презентації, наприклад, «Міжнародні конфлікти і методи їх вирішення». Відповідно, студенти обирають більш вузьку тему в межах цієї теми, наприклад, «Ізраїльсько-палестинський конфлікт. Основні проблеми і методи вирішення».

Етап 2. Вступна частина. Правильна підготовка виступу має починатися з того, що оратор, залежно від події, аудиторії та цілей виступу має: визначитися на яку тему зробити виступ, подумати чим його наповнити, обдумати структуру [3].

Студенту рекомендується ознайомити аудиторію із своєю темою, метою і планом презентації. Найкращий спосіб організації вашого матеріалу в логічно послідовну і переконливу презентацію - написати план. Це впорядковує ваші думки і дає вам можливість найкращим чином використовувати факти і переваги, які ви хочете представити[4]. План має бути чітким, лаконічним і відповідати темі презентації.

Наприклад: загальна характеристика конфлікту, причини виникнення і основні події конфлікту, міжнародні організації і нормативно-правові документи, що покликані вирішувати вищезазначений конфлікт, заходи, що були вжиті для вирішення конфлікту та їх ефективність чи неефективність, судові справи і прецеденти, висновки.

Етап 3. Основна частина. Ефективна презентація має чітку структуру з добре продуманою організацією інформації. Вона може бути розділена на розділи, підрозділи, з нумерацією або маркуванням для підкреслення послідовності чи ієрархії ідей [5].

Основна мета студента – розкрити тему презентації шляхом представлення не лише теорії, але й практичних, наглядних

прикладів. Студенти починають висвітлення теми презентації із загальної інформації. Наприклад, дають визначення терміну «міжнародний конфлікт» і коротку загальну характеристику конфлікту. Потім вони надають більш конкретну міжнародно-правову інформацію, що підкріплюється коротким текстом на слайдах, фотографіями, статистикою, графіками, цитатами відомих політиків і фахівців з міжнародного права, конкретними прикладами і судовими прецедентами тощо.

Зображення та графіка є потужними інструментами для підкреслення вашої інформації. Ілюстрації, діаграми, графіки або відео доповнюють текст та роблять презентацію більш наочною і зрозумілою. Хорошою практикою є наведення конкретних прикладів з досвіду спікера, що робить презентацію більш “живою” та переконливою для аудиторії[5].

Також студентам рекомендовано коментувати і висловлювати свою думку щодо інформації в презентації. Всі ці засоби роблять презентацію більш переконливою і ефективною.

Етап 4. Заключна частина. Студенти підсумовують те, що було висвітлено в основній частині презентації і роблять власні висновки. Таким чином, презентація має логічний і завершений вигляд. Також рекомендується вживати короткі відео або цитати відомих людей, що стосуються теми. Це виділяє презентацію серед інших і робить її особливою.

Етап 5. Відповіді на запитання. Спочатку промовець ставить декілька запитань аудиторії, щоб переконатися в тому, що слухачі уважно слухали і засвоїли основну інформацію. Про це треба повідомити аудиторію перед початком презентації.

Це потрібно для того, щоб підвищити увагу слухачів до презентації. Потім промовець відповідає на запитання аудиторії.

Тренування навичок та вмій студентів аналізувати інформацію, на мою думку, є найважчим й найтривалішим етапом підготовки студентів. Дуже часто викладач стикається з проблемою, коли студенти просто копіюють і викладають інформацію в своїх презентаціях без будь-якого аналізу і систематизації[1].

Також, проблемою може бути пошук відповідних практичних прикладів і судових прецедентів. Завдання викладача – розвивати і

вдосконалювати навички та вміння студентів аналізувати факти й конкретну інформацію, ретельно обдумувати й оцінювати необхідну інформацію, вміти порівнювати й протиставляти різні факти, «пропускати інформацію через себе», наводити наглядні приклади, висловлювати свою точку зору й робити висновки [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гундарєва В.О. Основні етапи підготовки студентів до презентацій // Аспекти мовної підготовки майбутніх фахівців у сфері міжнародних відносин: тези доп. науково-практичної конференції 13 червня 2014 р.- К.: НАУ, 2014. С. 44-46.

2. Мирчук С. Як вибрати тему для презентації? Information Portal Reporter: веб-сайт. URL: <https://reporter.zp.ua/yak-vybraty-temu-dlya-prezentatsiyi.html> (дата звернення 19.04.2024)

3. Ружицький Р. Як створити якісну презентацію. Красноловець: веб-сайт. URL: <https://krasnomovec.club/yak-stvoriti-efektivnu-prezentaciyu/> (дата звернення 19.04.2024)

4. Основні принципи підготовки презентацій. StudLancer: веб-сайт. URL: https://stud.com.ua/50391/menedzhment/osnovni_printsipi_pidgotovki_prezentatsiy (дата звернення 19.04.2024)

5. Burdiug I. The power of less: як створити ефективну презентацію. Medium: веб-сайт. URL: https://medium.com/@iryska_burdiug/the-power-of-less-як-створити-ефективну-презентацію-a8df1af5ec9d (дата звернення 19.04.2024)

Давидченко Інна Дмитрівна,
канд. пед. наук, доцент,
доц. кафедри української лінгвістики, літератури та
методики навчання,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради,
м. Харків, Україна
davidchenkoid@ukr.net

МОВНА КАРТИНА СВІТУ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Багато речей змінюють світ і людей, як-от розвиток міжкультурних контактів, звуження кордонів та безперешкодне спілкування. Кожна з цих змін потребує нового переосмислення, що стає можливим завдяки новим галузям лінгвістики, таким як психолінгвістика, когнітивна лінгвістика, етнолінгвістика, лінгвокультурологія та інші.

Значне прискорення комунікативних процесів та різноманітні глобальні зміни зумовлюють необхідність вивчення саме людського сприйняття та розуміння нових понять, а також визначення місця лексичних засобів у системі знань про світ та його розуміння. Тема «людина в мові та культурі» викликає все більший інтерес у сучасній науці.

Мета нашої статті полягає в тому, щоб розкрити поняття «мовна картина світу», представити її як результат сприйняття та осмислення навколишнього світу, відображеного в мові, розглянути лінгвокультурологічний аспект міжкультурної комунікації.

Перші приклади функціонування концепту мовної картини світу датуються першою половиною 19 століття і пов'язані, з одного боку, з появою фундаментальних праць В. фон Гумбольдта з цієї тематики, а з іншого – з виникненням нового напрямку в мовознавстві – граматики змісту, де мовна картина світу була основним поняттям [11, с. 128 – 157]; ідеї В. фон Гумбольдта розвивалися в межах неогумбольдтіанської доктрини німецького мовознавства, але дослідження значення мови в пізнанні та її

світоглядної ролі процвітали і в інших країнах [13, с. 18 – 76]. Теза про мовну картину світу була широко і ґрунтовно розроблена у працях Л. Вайсгербера, який визнавав функцію мови створювати власне бачення зовнішнього світу, а саме мовну картину світу, яка існує у свідомості людей у вигляді мовних символів [10, с. 150]. Цю визначальну функцію мови Л. Вайсгербер поширив за межі пізнавальної діяльності (на релігію, право і науку) і поклав на рідну мову: (sprachliches) Weltbild – (мовна) картина світу означає конструювання світу за допомогою рідної мови засобів [10, с. 153]. Пізніше Л. Вітгенштейн доповнив це правило: «Межі моєї мови означають межі мого світу» [14, с.67].

Як відомо, кожна мова відображає спосіб сприйняття та осмислення світу певним етносом, який відрізняється історією, культурою та цінностями. Це, по суті, становить «державну модель світу», яка є сукупністю людської діяльності. Мова є найважливішим засобом формування та збереження людських знань про об'єктивний світ, які зафіксовані в словах. Ця сукупність знань, зафіксованих у мовних формах, називається «мовною картиною світу» (Ю. Апресян, Л. Вайсгербер, В. Гумбольдт, М. Кочерган, О. Кубрякова, З. Попова, В. Постовалова, О. Потебня, Е. Сепір, І. Стернін, В. Ужченко, Б. Уорф, І. Штернта ін.).

Так, на думку Т. Бірець та О. Залужної, мовна картина світу є частиною загальнонаукової картини світу, під системою концептуальної картини світу, яка містить компоненти, співвіднесені з мовними знаками. Мовна картина світу є одночасно і передумовою, і чинником формування конкретної картини світу. Іншими словами, людина здатна сприймати і розуміти світ, а отже, і саму себе, завдяки мові, яка інтегрує в собі загальнолюдський і національний досвід [1, с. 44].

Сучасні українські етнолінгвістичні та лінгвокультурологічні дослідження численні й представлені різними напрямками, зокрема семантико-когнітивним, ритуально-культурним, структурно-семіотичним та етнолінгвістичним (Г. Аркушин, В. Жайворонок, М. Жуйкова, П. Гриценко, В. Кононенко, Ж. Краснобаєва-Чорна, С. Кримський, В. Конобродська, Л. Масенко, В. Мойсієнко, М. Нікончук, Н. Хобзей, М. Шлемкевич, Ю. Шевельов та ін.). Детальний аналіз основних тенденцій сучасної української

лінгвокультурології виконано в статті дослідниці А. Бондаренко [2].

Науковці, особливо в галузі лінгвокультурології, виокремлюють два типи картини світу: мовну та концептуальну картини світу. Мовна картина світу – це система взаємопов'язаних мовних одиниць, які відображають загальний стан речей у внутрішньому світі людини та її зовнішньому оточенні. Концептуальна картина світу ширша за мовну і включає в себе систему значень, втілених у словах-концептах.

Концепти в концептуальній картині світу утворюють концептосферу, тоді як мова використовує мовні символи, які формують мовний (семантичний) простір. Концептуальна картина світу – це не тільки система понять про сукупність реалій навколишнього світу, а й система смислів, втілених у цих реаліях через слова-концепти.

Методології вивчення мовних картин світу та лінгвокультурологічних аспектів міжкультурної комунікації набули значного розвитку.

На сучасному етапі розвитку лінгвокультурології багато дослідників вказують на зміну наукової парадигми, відому як антропоцентризм. Зміни, що відбуваються в сучасному світі, мають значний вплив на економічний, політичний і, найголовніше, психологічний розвиток суспільства.

Всі ці зміни знаходять своє відображення і в мовній та концептуальній картині світу носіїв мови.

Мовна картина світу – це спосіб проєктування дійсності у свідомості людини крізь призму мовних, культурних і національних особливостей. Мовні картини світу виражаються через мовну та національно-специфічну інформацію, таку як слова, поняття, крилаті вислови та мовні образи класичної літератури, що стали частиною національного культурного надбання України. Вони реалізуються в образах певних символів, таких як зорі, місяць, соловейко, зозуля, кінь, верба, жаба.

Групування всіх лінгвокультурологічних знаків та фразеологічних одиниць у тематичні поля допомагає сформувати системне уявлення про мовну картину світу у свідомості носіїв української мови. Іншими словами, мовна картина світу українців

формується за допомогою художньої системи українського фольклору, особливо народнопоетичних символів етносу та національної ідентичності, базових літературних, культурних та історичних концептів, які є частиною свідомості освіченої людини (князь Ігор, Запорізька Січ, Полтавська битва, «Заповіт» Тараса Шевченка).

Наукова література, публіцистика та повсякденна дійсність також є джерелами формування мовних культурних символів. Мовну картину світу вивчає етнолінгвістика, яка також пов'язана з етнопсихологією, дослідженням мистецтва, релігії та духовної культури народу, а також звичаїв та традицій українського народу.

Отже, мовна картина світу – це образ свідомості, тобто реальність, спроектована мовою. Мовні картини світу прийнято відрізняти від концептуальних або когнітивних моделей світу. Вони є основою мовного втілення і являють собою мовні концептуалізації всієї сукупності знань людини про світ.

Мовна картина світу розуміється як сукупність знань про світ, відображених у мові, і способів, за допомогою яких здобуваються та інтерпретуються нові знання.

Взаємозв'язки між культурою, мовою та людською свідомістю привертають увагу багатьох науковців. Протягом останніх двох десятиліть проводяться дослідження мовних картин світу носіїв окремих мов, активно вивчаються особливості сприйняття дійсності в окремих культурних сферах.

В. Гумбольдт вважав, що мова своєю понятійною системою створює проміжний світ між людським суспільством і дійсністю. «Кожна мова утворює навколо народу своє рідну сферу, і для того, щоб увійти в сферу іншого народу, треба її покинути.

Тому вивчення іноземної мови – це постійне набуття нових перспектив [1].

Послідовник В. Гумбольдта Лео Вайсгербер відзначав стимулюючу роль мови, щодо формування єдиної картини світу. Він вважав, що «мова дозволяє людині об'єднати весь свій досвід в єдиний образ світу, змушуючи її забути, як вона сприймала навколишній світ до того, як вивчила мову» [3].

Наукова еволюція концепції образу світу Сапіра-Уорфа пройшла шлях від вказівки на його об'єктивну та універсальну

основу до підкреслення його суб'єктивного та національного характеру. Він уявляв мову як своєрідного «світотворця» [12] і ставив навколишній світ у тінь об'єктивних чинників формування картини світу. Вчений припускав, що людська свідомість може бути відносно вільною від мовної картини світу, але лише в її межах. Іншими словами, ніхто не може позбутися закріпленого у свідомості мовного образу світу, але в межах цього образ у світу ми можемо отримати деякі «свободи», які роблять індивіда індивідом.

Однак, згідно з теорією вченого, оригінальність індивіда завжди обмежена національною специфікою його мовної картини світу [12]. Визнаючи високий авторитет Л. Вайсгербера як автора дуже глибокої і детальної концепції мовної картини світу, ми, як і багато інших сучасних науковців, вважаємо, що рідна мова абсолютно непереборна, ми не можемо погодитися з думкою, що влада рідної мови над людиною є абсолютно непереборною.

Не заперечуючи впливу мовного світогляду на людське мислення, необхідно водночас вказати на можливість немовного (невербального) способу сприйняття.

Саме Л. Вайсгербер ввів поняття мовної картини світу в антропологію та семіотику, а сам термін вперше використав австрійський вчений і філософ Людвіг Вітгенштейн у своїй праці «Логіко-філософський трактат».

Праці В. Гумбольдта та Л. Вайсгербера також стали теоретичним підґрунтям для відомої гіпотези лінгвістичної відносності Е. Сепіра та Б. Вольфа. Ці вчені висунули тезу про те, що мова відіграє вирішальну роль у пізнавальному процесі й що люди по-різному сприймають світ через призму своєї рідної мови. Згідно з цією теорією, реальний світ існує настільки, наскільки він відображений у мові. Однак, якщо кожна мова відображає дійсність у свій унікальний спосіб, то цілком природно, що мова є її «мовним образом світу» [12]. Б. Уорф стверджує, що хоча ми можемо бачити і сприймати світ по-різному, саме мова визначає те, як ми бачимо й сприймаємо світ навколо нас це мова, стверджує він. Він писав: «Ми розчленовуємо природу в напрямку, який підказує наша рідна мова» [12]. Дослідник зосередився переважно на категоріальному аспекті мовної картини світу.

На думку відомого філософа і культуролога Мойсея Самойловича Кегана, «культура потребує багатьох мов саме тому, що її інформаційний зміст багатогранний і кожен конкретний інформаційний процес вимагає відповідних засобів реалізації» [3].

Із нашого погляду, в рамках мовної картини світу варто звернути увагу на поняття мовних стереотипів. Щодо місця стереотипів у мовній картині світу мовна картина світу, або картина світу, побачена крізь призму мови, – це сітка граматичних і семантичних категорій, за допомогою яких носії мови інтерпретують дійсність, а також стійкі уявлення, поєднані з оцінками та моделями поведінки. Складається як з конкретних ознак об'єкта, так і з його особливостей.

Ознаки стереотипів як під класів концептів (наприклад, стереотипи певних національностей, жителів певних регіонів, професійні стереотипи, стереотипи певних елементів Всесвіту, стереотипи тварин тощо).

Під категорією «мовна картина світу» В. Ужченко розуміє «мовну інтерпретацію мовними спільнотами навколишнього світу і себе в цьому світі» [9, с. 67].

Він стверджує, що картина світу – це світогляд кожної окремої людини і всього етносу, результат сприйняття мислення навколишнього світу, зафіксований у мові. У результаті процесу взаємодії людини з реальним світом виникає безперервний зв'язок між людиною, всесвітом та її мовою, де всі елементи взаємопов'язані [9, с. 67 – 68].

О. Селіванова виокремлює таке поняття, як «ментальний словник мови», що характеризує інтерпретацію реального світу несвідомістю окремих мовців, а свідомістю всієї популяції носії в певної мови [7, с. 84]. Це пояснюється тим, що людина, яка живе в суспільстві й користується мовою, не може бути ізольованою і відірваною від процесів, що відбуваються в суспільстві.

Тому що людина, яка живе в суспільстві та користується мовою, не може бути ізольованою та відірваною від процесів, що відбуваються в суспільстві.

У сучасному лінгвокультурологічному підході до концептів чільне місце посідають уявлення про духовні цінності, тобто суспільні уявлення про добро і зло, красу і потворність,

справедливість, сенс історії, призначення людини та ін. Аксиологічне забарвлення культурних концептів називається «семіотичною щільністю».

Це репрезентація численними мовними синонімами (словами і словосполученнями), тематичними рядами і дисциплінами, прислів'ями, приказками, фольклорними і літературними сюжетами, синонімічними символами, які пояснюються їх значущістю в житті людини. Негативні якості слід підкреслювати, оскільки позитивні якості повинні бути нормою у свідомості мас. Концепти в цьому сенсі є одиницями повсякденної філософської і переважно етичної свідомості, культурно значущими, аксіоматично забарвленими і орієнтованими на світогляд.

Лінгвокультурологія ґрунтується на репрезентації мовного спектру культури. Іншими словами, вона намагається вирішити проблему вивчення мовної картини світу.

Учені стверджують, що мовна картина світу кожної країни має певні особливості. Мовні моделі за своєю природою є вторинними по відношенню до концептуальних. Мовні картини світу пояснюють концептуальні картини світу.

Концептуальні картини світу трансформуються в мовні моделі за допомогою мови. Перші стосуються ідей та концептів, а другі – мовних одиниць. Наявність або відсутність позамовних засобів вираження в концептуальному образі та наявність або відсутність мовних засобів створення оригінальних і загальних рис та національних відтінків у мовному образі становлять фундаментальну різницю між ними. Лінгвісти підкреслюють, що мова – це передусім задоволення потреб суспільства в комунікації та соціалізації. Її основна функція полягає у виконанні цих завдань. Допомогає мові в цьому мовна картина світу, яка є безпосереднім продуктом мови та її носіїв.

Емоційне забарвлення, менталітет, національна психологія та національні ідеї, побуті закони – все це формується в мовній картині світу, тоді як концептуальна картина неприв'язана до нації, а залишається глобальною ідеєю людства. Кожна мова та її одиниці орієнтовані на пояснення концептуальної картини світу та доквілля і стають лінгвокультурологічним поясненням цього

явища. Одиниця стає визначенням явища і, відповідно, явище стає його інтерпретацією з метою пояснення мови.

Таким чином, концептуальна і мовна картини світу взаємопов'язані і не можуть існувати одна без одної.

Мова дозволяє людині об'єднати весь свій досвід, у тому числі й історичний, в єдину картину. Особливості мови впливають на те, як ми бачимо світ. Мова стає інструментом сприйняття та систематизації досвіду, що залежить від взаємозв'язку міжмовними структурами та словниковим запасом.

Мовна картина світу – це суб'єктивний образ об'єктивної дійсності. Іншими словами, «мовна картина світу – це комплекс мовних засобів, що відображають особливості національного світосприйняття» та «сукупність уявлень народу про дійсність, зафіксованих умовних одиницях народу на певному етапі його розвитку». Цим пояснюється той факт, що мова будь-якої країни – це універсальна система істин, знань тощо, зумовлена своєю психологією народу. Мова через значення слів репрезентує той чи інший об'єкт об'єктивної картини світу і концептуалізує його як єдине ціле. Мовна картина світу відображає дійсність, сприйняв ту свідомість в її мовній формі.

Тому предметом сучасної лінгвістики є питання про «ступінь впливу людини на мову, якою вона користується, і вплив природної мови на поведінку і мислення людини, особливо з точки зору формування її картини світу».

Концептуальна картина світу – це вираження сприйняття світу в свідомості людини не за допомогою слів, як у випадку з мовними образами, а за допомогою системи концептів. Концепти (когнітивні універсалії) – це репрезентації універсальних і загальних знань про навколишній світ у вигляді абстрактних понять. Якщо лінгвістична картина світу використовує мову як інструмент пізнання світу, то інформація не обмежується алфавітом. З іншого боку, концепти – це те, що виходить за межі нашої мовної здатності, включаючи різні способи бачення світу.

З нашої точки зору, концептуальні світогляди постійно розвиваються і змінюються разом з людьми. З іншого боку, лінгвістичне включає в себе не лише наукові докази, але й повсякденні, розмовні та рутинні знання, художні забобони, міфи

та фантазії. Концептуальні речі не залежать від мови, якою розмовляє людина. Лінгвістичне ж є повністю антропоцентричним і залишається оригінальним для кожної країни, оскільки кожна мова має свої унікальні характеристики.

Вона включає в себе оціночні судження, про що свідчить існування поняття мовних стереотипів. Мовні картини світу є традиційними, а іноді навіть застарілими через свою надмірну деталізацію.

Тому поняття «мовна картина світу» пов'язане з такими поняттями, як національна, етнічна, національна та націоналістична картина світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бірець Т.О., Залужна О.О. Мовна картина світу у контексті сучасної лінгвістичної думки. Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2019. Вип. 11. Т. 1. С. 42–45.

2. Бондаренко А. Основні аспекти вітчизняних лінгвокультурологічних досліджень. Література та культура Полісся. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2019. Вип. 96. № 13. С. 115–125. (Серія «Філологічні науки»). URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/1373/1/12.pdf> (дата звернення: 02.04.2024)

3. Гумбольдт В. фон. Про відмінності організмів людської мови і про вплив цієї відмінності на розумовий розвиток людського роду. СПб.: Наука, 1959. С. 57.

4. Каган М. С. Філософія культури. СНБ.: Експеримент, 1996. С. 16.

5. Манакін В. М. Порівняльна лексикологія. Київ: Знання, 2004. С. 12.

6. Нікітіна І. Українська національно-мовна картина світу: діахронічний аспект. URL: http://linguistics.kspu.edu/webfm_send/806 (дата звернення: 02.04.2023).

7. Селіванова О. О. Актуальні напрямки сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). К.: Фітосоціоцентр, 1999. 148 с.

8. Тараненко К. В. Мовна картина світу як відображення національного характеру українців. Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика» зареєстровано Міністерством юстиції України. Том 34 (73) № 4 2023. С. 40 – 44.

9. Ужченко В. Д. Актуальні питання розвитку української мови : [посібник для магістрантів]. Луганськ : Альма-матер, 2005. 146 с.

10. Andrzejewski J. Leo Weisgerbera relatywistyczna koncepcja języka / *Studia Metodologiczne*. 1983. z. 22. Poznań. S. 137–153.

11. Helbig G. *Dzieje językoznawstwa nowożytnego*. Przełożyli Cz. Shatte, D. Morciniec. Wrocław, 1982. 480 s.

12. Sapir E. Grading: A study in semantics. *Philos. Rev.*, 1944. 61 p

13. Shaff A. *Język a poznanie*. Warszawa : PWN, 1964. 276 s.

14. Wittgenstein L. *Tractatus Logico-Philosophicus* / przełożył B. Wolniewicz. Warszawa, 1970. 194 s.

Звягіна Ганна Олександрівна,
канд. філол. н., доцент
доцент кафедри культурології та
українознавства,
Запорізький державний
медико-фармацевтичний університет,
м. Запоріжжя, Україна
a_zvjagina@ukr.net

МІЖКУЛЬТУРНА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК СКЛADOVA МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ (ДИСЦИПЛІНА «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»)

Інтеграція є об'єднанням будь-яких елементів в одне ціле, а також поєднанням та координацією дії різних частин цілісної системи; взаємозближенням і взаємодією окремих структур [2; с. 1].

Вживається це поняття широко, у багатьох галузях, у тому числі й в освітній. Міжкультурна інтеграція як явище існує як щодо українських студентів, що навчаються за кордоном, так і щодо іноземних студентів, які відвідують вищі навчальні заклади України різного профілю. Найбільша кількість іноземців в Україні обирають спеціальність «Медицина».

Так, за даними на 2021 рік у Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті навчалося 3500 іноземних студентів з 37 країн світу. Коронавірус та війна в Україні принесли багато змін, у тому числі і майже повну втрату іноземного контингенту здобувачів освіти для нашого університету. Така ж чи майже така ситуація, на жаль, зберігається і в інших медичних університетах.

Професійна підготовка іноземних студентів була досліджена В. Гуменюком, О. Даниліною [1], О. Холоденко [7], Т. Шмоніною та ін. Окремі аспекти підготовки саме студентів-медиків розглядаються в працях О. Гуменюк, Б. Кононова [5], Л. Новакової, І. Паламаренко, В. Щербакова, О. Яцишиної [8] та ін. Питанням взаємодії культур у мовному аспекті займалися Ф. Бацевич, М. Галицька, О. Казакова, К. Мальцева.

Метою статті є дослідження міжкультурної інтеграції, що виникає у процесі викладання дисципліни «Історія української культури» для іноземних студентів медичного та фармацевтичного факультетів. Тож основними завданнями є визначення основних понять та складових міжкультурної взаємодії та її інтегративного характеру.

Матеріалом дослідження обрано особливості викладання дисципліни «Історія української культури» на I курсі Запорізького державного медико-фармацевтичного університету для іноземних студентів.

Серед використаних у роботі методів присутні як загальні – індукції, що полягає у переході від окремих особливостей викладання до загального висновку про особливості міжкультурної комунікації та емпіричні, серед яких спостереження за об'єктом дослідження та порівняння окремих його компонентів.

Предметом розгляду більшості дослідників міжкультурної комунікації та інтеграції як взаємопов'язаних понять є лінгвістичний аспект, проте не менш важливим є культурний. У широкому розумінні міжкультурна комунікація – це взаємодія людей, які належать до різних культур з повним усвідомленням, розумінням і адекватним врахуванням значущості культурних відмінностей.

Вперше поняття міжкультурної комунікації було сформульовано американськими вченими Г. Трейдером і Е. Холлом.

На думку одного з них, Е. Холла, головна мета дослідження проблеми міжкультурної комунікації – це вивчення практичних потреб представників різних культур для їх успішного спілкування один з одним.

У теорії міжкультурної комунікації сформувалося кілька наукових напрямків, які визначили відмінності у культурах за різними критеріями. Серед них К. Клакхон і Ф. Стродбек. Основні відмінності культур, на їхню думку, можна встановити за такими концептами як оцінка людської природи (the human nature orientation), ставлення людини до природи (the man-nature orientation), до поняття часу (the time orientation), оцінка активності/пасивності (the activity orientation) [9].

Не усвідомлення власних культурних стереотипів здебільшого призводить до відсутності конструктивного взаєморозуміння. На макрорівні виділяють два різні підходи до розуміння культури. Представники першого підходу вважають, що єдино можливим є порівняльне вивчення культур. Прихильники другого підходу вважають, що правильним є цілісне розуміння іншої культури, що формується в умовах тривалого перебування в середовищі і доброго володіння іноземною мовою.

Готовність до міжкультурної взаємодії визначають як стан, який передбачає наявність у суб'єкта образу, структури дії та постійної спрямованості свідомості на її успішне виконання. Вона складається з мотивів, орієнтованих на усвідомлення завдань, моделі ймовірної поведінки, побудованої у відповідності до наявних знань, визначення спеціальних способів діяльності, оцінки можливостей їх у співвіднесенні з можливими майбутніми труднощами та необхідністю досягнення певного позитивного результату [4; с. 137].

Готовність до міжкультурної взаємодії має різні рівні, такі як психологічний, теоретичний та практичний. При цьому психологічний передбачає наявність позитивної мотивації, усвідомлення наявності специфічних якостей, властивостей та особливостей кожного. Теоретичний вимагає системи знань про культуру, традиції, особливості вербальної і невербальної комунікації в конкретному середовищі. Практичний свідчить про сформованість умінь і навичок здійснення ефективної міжкультурної взаємодії.

Дисципліна «Історія української культури» вивчається на 1 курсі усіх факультетів і спеціальностей медичного університету з обсягом 3 кредити, 90 годин, українською та українською/англійською мовами навчання для іноземних студентів.

Предметом її вивчення є особливості культурогенезу українського народу, національно-культурні цінності, сформовані в різні історико-культурні періоди. Таким чином основними завданнями стають розуміння та сприйняття української національної ідеї; пізнання характерних особливостей його культурогенезу; засвоєння національних цінностей.

Окрім того, вивчення названої дисципліни сприяє формуванню загальних компетентностей (soft skills), які формують високоосвічену конкурентноспроможну особистість, здатну застосовувати знання у практичних ситуаціях, спілкуватися як державною, так і іноземною мовою, що має навички використання інформаційних технологій, вміє працювати в команді та з експертами з інших галузей знань завдяки вибору стратегії спілкування [3; с. 4].

Педагоги слушно зазначають, що в кожного іноземного студента, який приїжджає в Україну, існує стереотип навчального процесу, структури взаємин між викладачем і студентом, між членами колективу, звичка до певного педагогічного стилю в межах своєї національної дидактичної системи [6; с. 132].

Гуманітарна складова навчання іноземних студентів на спеціальності «Медицина» в цілому і, зокрема, дисципліна «Історія української культури» сприяє формуванню принципів гуманізації, рефлексії, інтегративності, системності та послідовності у процесі опанування.

Отже, міжкультурна комунікація як явище характеризується тим, що кожен з комунікантів у різних ситуаціях діє відповідно до своїх культурних уявлень та норм. При цьому, як відзначають більшість дослідників, проблема міжкультурної комунікації не полягає виключно у мовній складовій, а є значно об'ємнішою.

Підготовка іноземних студентів у медичних вищих навчальних закладах передбачає, окрім фахової, також засвоєння циклу гуманітарних дисциплін. Це сприяє формування у них готовності до міжкультурної взаємодії.

Дисципліна «Історія української культури», яку вивчають іноземні студенти на I курсі, сприяє формуванню соціокультурної компетентності, яка необхідна для тривалого перебування у чужому культурному середовищі. Міжкультурна інтеграція, що відбувається в процесі викладання дисципліни, сприяє глибшому розумінню специфіки національної культури, взаємообміну думками та взаємозбагаченню.

Перспективним, на нашу думку, є подальше дослідження міжкультурної інтеграції як обов'язкової складової явища

міжкультурної комунікації у процесі навчання іноземних студентів різних спеціальностей у ЗВО України різного профілю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Даниліна О. Інтеграція міжкультурної комунікації у вітчизняний освітній процес. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 45(1). С. 194-199.

2. Інтеграція Енциклопедія сучасної України : веб-сайт. URL: <https://esu.com.ua/article-12384>(дата звернення: 28.04.2024).

3. Історія України та української культури: Робоча програма. URL: https://zsmu.sharepoint.com/sites/cult_ukr/DocLib1/Forms/AllItems.aspx?ga=1&id=/sites/cult_ukr/DocLib1/IUK.ua/Роб. (дата звернення: 26.04.2024).

4. Козубовська І., Данко Д. Формування готовності іноземних студентів-медиків до міжкультурного спілкування. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2017. Вип. 1(40). С. 136-138.

5. Кононов Б. С., Білаш С. М. Методичні основи підготовки іноземних студентів-медиків до професійної діяльності. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : зб. статей VI Міжнар. наук.-практ. конф. Полтава, 2021. С. 175-179.

6. Лещенко Т. О., Юфименко В. Г. Навчання української мови в багатоетнічній групі. Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів : зб. наук. статей за матеріалами XIV Міжнар. наук.-практ. конф. Харків : ХНАДУ, 2020. С. 130-134.

7. Холоденко О. Теоретичні аспекти професійної іншомовної підготовки у закладах вищої освіти в умовах міжкультурної інтеграції. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія», 13(81), С. 240-243. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3527> m (дата звернення: 30.04.2024).

8. Яцишина О. В. Гуманітарна підготовка іноземних студентів у медичних університетах : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2016. 20 с.

9. Kluckhohn, F.R., Strodtbeck, F.L. Variations in Value Orientations, Row and Peterson. New York., 1960. 437 p.

Ищенко Юлія Юріївна,
студентка,
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій,
Сумський державний університет,
м. Суми, Україна
Науковий керівник: Єгорова Олеся Іванівна,
канд. філол. наук, доцент кафедри германської філології
Сумський державний університет,
м. Суми, Україна
rabbit3572015@gmail.com

РОЛЬ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Процеси глобалізації та швидкого розвитку технологій зумовлюють впровадження діджиталізованих та новітніх підходів в програмах підготовки фахівців різних профілів. Використання ігрових прийомів у вивченні іноземних мов стає важливим інструментом для досягнення цієї мети. Ці методи дозволяють створювати захоплюючі та сучасні сценарії, що відповідають вимогам сучасного світу та привертають увагу студентів.

Сучасний процес навчання іноземних мов відзначається активним розвитком, особливо у контексті формування комунікативної компетентності студентів. Один із важливих аспектів цієї компетентності – розуміння соціокультурних особливостей країн, мова яких вивчається, що включає в себе культурні особливості, традиції та національний характер.

Актуальність дослідження визначається необхідністю розробки теоретичних та практичних аспектів формування соціокультурної компетенції в контексті навчання іноземних мов, шляхом впровадження ігрових методик. Незважаючи на певний обсяг праць у цій області, дослідження продовжують залишатися недостатньо розвиненими як теоретично, так і практично.

Методологічною базою для вирішення поставлених завдань стали роботи педагогів та філологів, які підтримують використання ігрових технологій у викладанні іноземних мов, зокрема Т.

Калинюк [1], О. Добринчук [1], О. Савченко, Т. Фоменко, Г. Дровакова [7], Штегер Л. тощо.

Аналіз літератури підтверджує, що використання ігрових технологій сприяє більш ефективному формуванню соціокультурної компетенції учнів [3]. Ігри дозволяють студентам активно взаємодіяти, вивчати культурні особливості країн, розвивати толерантність та вміння спілкуватися в інтернаціональному середовищі.

У природному мовному спілкуванні не існує інформаційної рівноваги, де учасники з обмеженими знаннями обмінюються інформацією, що спонукає до подальшої мовної взаємодії для здобуття більш повної інформації. Цей аспект був врахований у методичних прийомах, зокрема іграх, які моделюють схожі ситуації, змушуючи учасників вступати до активного обміну інформацією та пошуку взаєморозуміння.

Проаналізовані нижче ігри використовуються у процесі вивчення німецької мови для передачі автентичних ситуацій спілкування. Під час таких активностей учасники намагаються зрозуміти інтенції один одного та заповнити інформаційний дефіцит. Важливим аспектом цієї форми роботи є збереження параметрів, характерних для природного спілкування, що підкреслює необхідність відтворення автентичності ситуації під час навчання іноземної мови. Моделювання природного спілкування дозволяє інтегрувати соціокультурні елементи, що є важливим для якісного розуміння та сприйняття мови. Цей підхід підкреслює необхідність не лише лінгвістичних, а й культурних знань для успішної взаємодії в міжнародному спілкуванні.

Ігри є активним способом досягнення багатьох навчальних цілей, бо охоплюють різні види мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо) і мають важливе педагогічне значення. Цінність таких активностей полягає в тому, що процес засвоєння матеріалу проходить легше і швидше, а також дозволяє отримати емоційне задоволення як у процесі, так і при досягненні результатів. Існує різноманітність ігор, які можна використовувати в навчальному середовищі [7, с. 21] для досягнення різних цілей, зокрема дидактичні, мовленнєві, творчі,

рухливі, імітаційні, дослідницькі ігри, а також ті, що спрямовані на взаємодію учасників.

Дидактичні ігри спрямовані на досягнення конкретних навчальних цілей і передбачають наявність попереднього планування, розробки правил та можливість їх оцінки. Під час навчання іноземної мови, дидактична гра – це, насамперед, мовленнєва діяльність учня [4, с. 337], під час якої вони приміряють різні соціальні та міжособистісні ролі, реалізуючи як вербальні, так і невербальні засоби спілкування (жести, пози, міміку).

Зокрема, це можуть бути *Ausflugsspiele* (ігри-мандрівки), в яких учасники мають планувати та виконувати віртуальні подорожі до країн, мову яких вони вивчають. Під час подорожей вони стикаються з різними культурними аспектами цієї країни, виконуючи завдання та відповідаючи на питання про традиції, кухню, свята тощо.

Мовленнєві ігри розраховані на закріплення здобутих мовних навичок, таких як словниковий запас, граматичні й лексичні структури, а також мають жорсткі правила.

Наприклад, *Vokabel-Staffelspiele* (ігри-естафети), де учасники утворюють команди та змагаються у виконанні завдань, пов'язаних із використанням лексики; кожна команда повинна пояснити як використовувати нові слова або вирази у різних ситуаціях.

Творчі ігри пропрацьовують навички створення чогось нового з відомих компонентів і сприяють використанню мови, творчого письма та імпровізації. У таких іграх учасники мають можливість виходити за межі стандартних сценаріїв. *Kulturerbe Spiele* (ігри про культурне надбання) мають на меті відтворити культурну традицію (наприклад, традиційний одяг, страву, музичний інструмент) із доступних матеріалів.

Під час презентації таких завдань студенти повинні пояснити значення, які вони вклали в свої роботи.

Рухливі ігри використовуються для фізичної активності в класі, яка підтримує оптимальний рівень навантаження під час навчання. Такі ігри можуть бути використані для закріплення матеріалу, вивчення нових концепцій або стимулювання обговорення. Зокрема, *Questspiele* (ігри-квести) можуть стати цікавим

доповненням до стандартних уроків та зробити навчання більш ефективним та захоплюючим.

Під час таких активностей учасники повинні розв'язати загадки або виконати завдання, відвідуючи різні «точки» з підказками у приміщенні або на вулиці.

Ігри на взаємодію є важливим елементом у формуванні соціокультурної компетенції, оскільки вони сприяють розвитку навичок співпраці, врахування почуттів інших людей та ефективної комунікації.

У так званих *Diskussionsspiele* (ігри-дискусії) учасники повинні взаємодіяти, спільно приймати рішення та розв'язувати завдання, що вимагає від них розуміння інших учасників гри. Цей досвід є гарним способом відчувати особливості живого спілкування німецькою мовою.

Симуляційні ігри часто використовують з подібною метою, оскільки вони дозволяють моделювати та розв'язувати конфліктні ситуації, що відображають реальний життєвий досвід, наприклад, *Kulturaustausch Spiele* (ігри, спрямовані на культурний обмін).

Під час їх проведення зазвичай відбувається обговорення традицій, звичаїв, історії тощо.

У дослідницьких іграх учасники часто працюють у команді або групі, щоб досягти спільної мети. Це сприяє розвитку навичок співпраці, комунікації та лідерства. Також важливим аспектом є спілкування між учасниками під час розв'язання завдань та обговорення результатів.

Сюди можна віднести ігри типу *Kreuzworträtsel* (кресворди), де питання та відповіді пов'язані з різними аспектами німецькомовних країн. Для виконання таких завдань учасники повинні робити додаткові дослідження та обговорювати знайдену інформацію.

Активний обмін країнознавчою інформацією є психологічним стимулом для спілкування та робить комунікативно-пізнавальну діяльність студентів осмисленою та цілеспрямованою. Усі вищезазначені типи ігор можуть використовуватися для досягнення навчальних цілей та формування соціокультурної компетентності.

Подальші дослідження у цьому напрямку можуть спрямовуватися на розробку нових ігрових методик, а також на практичне впровадження ігрових технологій у навчальний процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Калинюк Т., Добринчук О. Формування соціокультурної компетентності на уроці іноземної мови у контексті цифровізації освіти. Наукові записки. 2023. № 2. С. 63–72. URL: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2023-pp-2-63-72> (дата звернення: 20.04.2024).

2. Кіш Н. В. Ігрові технології як ефективний засіб навчання професійного іншомовного спілкування майбутніх фахівців різних спеціальностей. Науковий вісник УжНУ Педагогіка. 2016. № 2. С. 101–104.

3. Кушнірчук О., Боднар О., Головчак Н. Вплив на результативність навчання німецької мови нових технологій та методик вивчення. Вісник науки та освіти. 2024. № 2(20). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-2\(20\)-234-246](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-2(20)-234-246) (дата звернення: 21.04.2024).

4. Полонська Т. Ігрова діяльність як засіб формування ключових компетентностей здобувачів початкової освіти на уроках іноземної мови. Проблеми сучасного підручника. 2018. № 21. С. 334–346. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2018-21-334-346> (дата звернення: 20.04.2024).

5. Alimkhan F. The role of gaming technology in the formation of intercultural competence of elementary level students: overview of the literature. Sciences of Europe. 2020. №. 50. P. 7–10.

6. Burkitbaeva M. Function of game technology in forming communicative competence of language learners. El Ahartuu. 2020. No. 7-8. P. 31–39.

7. Dvořáková G. Didaktische Spiele im Fremdsprachenunterricht : Diplomarbeit. Brünn, 2011. 72 p.

Калашник Кирило Вадимович,
PhD, доцент кафедри інфекційних хвороб,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет,
м. Запоріжжя, Україна,
anopheles@ukr.net

Рябоконт Олена Вячеславівна,
док. мед. наук, професор,
завідувач кафедри інфекційних хвороб,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет,
м. Запоріжжя, Україна
ryabokonzsmu@ukr.net

Корнієнко Олена Олександрівна,
канд. мед. наук, доцент кафедри інфекційних хвороб,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
м. Запоріжжя, Україна
furyko@i.ua

ПЕРЕВАГИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ MS TEAMS ТА MS FORMS У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

З лютого 2022 в Україні почалося повномасштабне вторгнення, що вплинуло на всі аспекти життя українців, в тому числі і на процес навчання здобувачів освіти усіх рівнів. Починаючи з березня 2020 року через пандемію COVID-19 багато закладів освіти впровадило у роботу методи дистанційного навчання: ZOOM, Google Meets, Skype.

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет (ЗДМФУ) обрав для себе використання пакету програм Office 365, що включає в себе перелік всіх необхідних засобів для роботи та проведення навчання, в тому числі MS Teams [1, 2]. Вибір саме MS Teams [3] для викладання був не випадковим. В цій програмі є можливість заздалегідь запланувати зібрання [5]. Для проведення лекційних занять в налаштуваннях події можна відключити можливість для слухачів вмикати мікрофон та камеру, бо навіть

при наявності невеликої кількості слухачів існує ймовірність випадкового підключення студента під час лекції, що значно ускладнює роботу лектора.

Також, згідно політики ЗДМФУ, усі лекції мають бути записаними. Ця вимога з'явилася через звернення здобувачів освіти, які не завжди мають змогу підключитися до зібрання у синхронному режимі [4]. В такому випадку вони мають можливість подивитися лекцію у зручний для себе час або передивитися, якщо щось було незрозуміло.

Кафедра інфекційних хвороб ЗДМФУ під час проведення лекцій проводить перевірку наявності студентів. Для цього використовується форми MS Forms де пропонується заповнити декілька полів: повне ПІБ, номер групи. Одна форма запускається на початку лекції, друга – за 15 хвилин до кінця. Кожна із форма доступна для заповнення протягом 30 хвилин.

Звісно, що трапляються як технічні проблеми, так і проблеми пов'язані із війною (вимкнення електропостачання, зникнення інтернету, початок масованого обстрілу та інше). В таких випадках студент звертається до модератора та повідомляє про цю проблему і в індивідуальному порядку все вирішується.

З найбільш поширеною технічною проблемою, з якою стикнулася наша кафедра, стала неможливість пройти аутентифікацію по номеру телефону. Це пов'язано з наступними причинами: перебування студента на окупованій території чи за кордоном; фізична втрата SIM-карти з різних причин. Спеціалісти Центру дистанційної освіти та телемедицини ЗДМФУ допомагають в таких випадках змінити варіант проходження аутентифікації з номеру телефона на поштову скриньку.

Ще однією перевагою використання MS Teams є наявність дошки для проведення семінарських занять. Вона дозволяє малювати схеми та таблиці для візуалізації інформації, її структуризації що допомагає у більш глибокому розумінні теми заняття. Ця функція значно полегшує роботу зі студентами, бо під час розбору тематики заняття можна зробити примітки ключових положень клінічних проявів, принципів діагностики, лікування та профілактики. Нажаль, на сьогодні засоби MS Teams поки не дозволяють відеофіксацію дошки під час відеозапису практичного

заняття, проте, як завіряють розробники, така функція з'явиться у майбутньому.

Також однією з важливих функцій MS Teams є можливість демонстрації навчальних відеороликів та фотографій клінічних випадків. Це дозволяє краще викарбувати в пам'яті особливості клінічної симптоматики інфекційних хвороб.

Для контролю знань здобувачів освіти нами використовується MS Forms. Віднедавна з'явилась можливість встановлювати внутрішній таймер для виконання тестових завдання. Тобто, після відкриття тестової форми запускається відлік часу. Зазвичай, кількість часу планується із урахуванням 1 хвилини на 1 тест. Наша кафедра додає до форми додатково 5 хвилин на випадок технічних проблем з відправкою результату.

В таких умовах всі студенти знаходяться в рівних умовах, що нівелює нерівність між здобувачами освіти. В MS Forms є можливість випадкового розташування як самих тестів, так і варіантів відповідей на них. Ця функція імітує розподіл тестів як на екзаменах типу КРОК та дозволяє кожному студенту отримати свій унікальний варіант тестів. При обмежені часу на роботу це дозволяє зменшити списування між студентами.

Висновки.

1. Пакет програм Office 365 є зручною платформою для проведення віддаленого навчання та роботи викладачів.

2. MS Teams є універсальною програмою що включає в себе необхідний набір інструментів донесення інформації до здобувачів освіти.

3. MS Forms з останніми оновленнями надає можливість підвищити академічну добросовісність серед здобувачів освіти та зменшує нерівність умов серед здобувачів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. О. О. Фурик, О. В. Рябоконт, К. В. Калашник, Д. А. Задирака. Використання освітніх дистанційних технологій в карантинних умовах COVID-19. Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. 2020. Т. 87, Вип. III. С. 336-342.

2. О. А. Рижов, Н. А. Іванькова, О. І. Андросов. Хмарні технології. Організація інформаційного середовища користувача на базі хмарних технологій MS OFFICE 365. Навч.-метод. посіб. для лікарів-інтернів, провізорів-інтернів. Запоріжжя. 2018. С. 76 с.

3. Allison N., Hudson J. Integrating and sustaining directed and self-directed learning through MS teams and OneNote: Using Microsoft Teams and OneNote to facilitate communication, assignments, and portfolio management. BALEAP TEL SIG Webinar. 2020.

4. D. Al-Fraihat et al. Evaluating E-learning systems success: An empirical study . Computers in Human Behavior. 2020. Vol. 102. P. 67–86. URL: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.08.004>

5. Fatani T. H. Student satisfaction with videoconferencing teaching quality during the COVID-19 pandemic. BMC Medical Education. 2020. Vol. 20, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02310-2>.

Кацедан Оксана Сергіївна,
учитель української мови та літератури,
першої кваліфікаційної категорії
комунального закладу
«Харківський лицей №113 Харківської міської ради»,
м. Харків, Україна
katsedanoksana@ukr.net

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ ШЛЯХОМ ОПТИМАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ МОВНОГО ТА МОВЛЕННЄВОГО МАТЕРІАЛУ

Згідно концепції Нової української школи (НУШ) найбільш успішними на біржі праці стануть спеціалісти, які протягом життя постійно навчаються чогось нового, критично думають, визначають і домагаються поставлених цілей, вміють контактувати в багатокультурній сфері і володіють іншими передовими вміннями. Концепція НУШ ґрунтується на «Рекомендаціях Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя», серед яких на чільному місці є комунікативна. Оскільки, саме шкільний вік сприятливий для оволодіння комунікативними навичками в силу особливої чуйності до мовних явищ, інтересу до осмислення мовного досвіду, спілкування, тому розвиток комунікативної компетентності учня – актуальне завдання навчально-виховного процесу школи.

У молодшому шкільному віці закладаються тільки основи комунікативної компетентності на уроках іноземної мови на відміну від навчання на середньому та старшому етапах, коли у школярів уже розвивається індивідуальний стиль мовлення, відбуваються якісні зміни в їхній комунікативній діяльності, що позитивно впливає на формування іншомовних умінь та навичок, а вчителеві потрібно докладати значних зусиль для підтримання мотивації та інтересу учнів до предмета, збереження набутих на початковому ступені знань, умінь та навичок.

У сучасних дослідженнях термін «іншомовна компетентність» тлумачать так:

– здатність брати до уваги у мовленнєвому спілкуванні контекстуальну доречність і вживаність мовних одиниць для реалізації когнітивної та комунікативної функцій;

– знання мови, високий рівень практичного володіння як вербальними, так і невербальними її засобами, а також досвід володіння мовою на варіативно-адаптивному рівні залежно від конкретної мовленнєвої ситуації;

– ступінь задовільного володіння певними нормами спілкування, поведінки як результат навчання, як засвоєння етно- і соціально-психологічних еталонів, стандартів, стереотипів поведінки, ступінь володіння технікою спілкування, як мовну систему в дії;

– знання, уміння та навички, необхідні для розуміння чужих та власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, зміст якої охоплює знання основних понять лінгвістики мови (стилі, типи, способи зв'язку речень у тексті), уміння та навички аналізу тексту та власне комунікативні надбання.

Сучасні учні часто спроможні відтворювати лише фрагменти несистематизованих знань, проте в більшості не вміють застосовувати їх для вирішення життєвих проблем. Матеріал підручників старіших випусків затеоретизований, переобтяжений другорядним фактологічним матеріалом.

В сучасній добі масового поширення інтернету, комп'ютерів, різноманітних стільникових гаджетів та ін. відбувається тенденція зниження інтересу до навчання, тому особливо неприпустимим є використання застарілих, нецікавих методів навчання. Завдання учителя в сьогоденні полягає у залученні учнів до активної внутрішньої розумової та зовнішньої мовленнєвої діяльності і підтриманні її протягом уроку, використання змістовного та інформативного навчального матеріалу, що відповідає інтелектуальному розвитку учнів.

В останні роки розпочалась трансформація освіти в Україні та були прийняті сучасні нормативні вимоги щодо навчання учнів іноземних мов, було рекомендовано вчителям при виборі підручників звернути увагу на те, щоб були добре ілюстрованими для зацікавлення і мотивування учнів; також забезпечували

послідовність подачі мовного та мовленнєвого матеріалу від уроку до уроку, були комунікативно спрямованими.

Із метою навчання учнів різним видам мовленнєвої діяльності, обсяг навчального матеріалу для повинен бути достатнім, щоб закласти основи водіння кожним видом такої діяльності на елементарному комунікативному рівні. Якщо матеріалу для опанування буде забагато або ж він буде таким, що не відповідає інтелектуальній спроможності учнів класу це негативно позначиться на успішності. Одним з основних принципів добору матеріалу для якісного навчання має бути його мінімізація, що узгоджується з психофізіологічними можливостями учнів відповідного шкільного віку, відповідає цілям і завданням навчання та дає можливість успішно організувати процес оволодіння іншомовним спілкуванням у межах кожної теми згідно з вимогами чинної навчальної програми.

Оскільки, існує значна кількість різноманітних сфер, тем та ситуацій, в яких відбувається спілкування людей тому зрозуміло, що за період навчання іноземній мові у середньому навчальному закладі неможливо навчити учнів спілкуватися в усіх сферах і ситуаціях.

Отже, до змісту навчання необхідно включити мовні мінімуми з фонетики, лексики і граматики, тобто підібрати мовний та мовленнєвий матеріал, орієнтуючись на рівень його засвоєності в класі. Для того, щоб процес спілкування відбувся, дії учнів з мовним і мовленнєвим матеріалом мають бути доведені до рівня навичок та вмінь. Для успішного здійснення іншомовного спілкування учнів необхідно навчити в межах певної сфери, теми і ситуації спілкування.

Добір навчального матеріалу здійснено раціонально, якщо він повністю відтворює дидактичну модель освітнього процесу, реалізовану в підручнику як основному засобі оволодіння мовою.

В теперішній добі активно розвиваються інноваційні педагогічні технології навчання іноземних мов: навчання в співробітництві, ігрові технології, проблемне навчання, проектні технології, модульні технології, комп'ютерні технології, технології інтенсивного навчання, інформаційні технології, технології

дистанційного навчання, тренінгові системи навчання, інтерактивні технології.

Як свідчать опрацьовані літературні дані, використання комп'ютерів на заняттях з англійської мови значно підвищує інтенсивність навчального процесу, учнями засвоюється набагато більша кількість матеріалу, ніж це робилося за один і той же час в умовах традиційного навчання. Крім того, матеріал при використанні комп'ютера засвоюється міцніше. Кожна особа, що навчається, отримує можливість працювати у своєму ритмі, тобто вибираючи для себе оптимальні обсяг і швидкість засвоєння матеріалу.

Отже, в реаліях сучасних інтеграційних процесів в Україні педагог, який дійсно прагне навчити учнів таких важливих в сучасному світі компетенцій як комунікативні, повинен йти в ногу з часом, керуватись сучасними нормативами навчання англійській мові, використовувати оновлені підручники з якісним графічним і інформаційним оформленням, намагатись вмотивувати учнів до вивчення іноземної, використовувати оптимальну для їх інтелектуального та психофізичного розвитку кількість мовного і мовленнєвого матеріалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гурова Т. Ю. Формування професійної комунікативної компетентності майбутнього вчителя англійської мови на засадах інтерактивного навчання. 2015. №4. С. 21–25.

2. Костікова І. І. Навчання іноземних мов молодших школярів: варіативність організаційних форм. Харків: Щедра садиба плюс, 2014. 228 с.

3. Методичні рекомендації для вчителів іноземної мови на 2018/19 рік [Електронний ресурс]. 2018. Режим доступу до ресурсу: <http://www.urok.net.ua/metodichni-rekomendacii/metodichni-rekomendacii-dlya-vchiteliv-inozemnoi-movi-na-2018-19-rik.html>.

4. Мовленнєва компетенція, як складова іншомовної комунікативної компетенції [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <http://www.ipedahohika.com/lirefs-1507-1.html>.

5. Навчальні програми для 1-4 класів [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-rochatkovoju-shkoli>.

6. Плахотнюк Н. П. Формування іншомовної комунікативної компетенції студентів засобами навчально-ігрового проектування . 2014. № 35.

7. Плужник І. В. Нетрадиційні уроки як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://www.psyh.kiev.ua/Плужник_І.В._Нетрадиційні_уроки_як_засіб_формування_іншомовної_комунікативної_компетентності_учнів_початкової_школи.

8. Логвинова Р. П. Розвиток комунікативної компетентності учнів [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/41712/.

9. Формування комунікативної компетенції на уроках англійської мови з теми «Україна» [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/33356/.

10. Цілі, зміст, принципи, методи та засоби навчання іноземних мов [Електронний ресурс]. 2016. Режим доступу до ресурсу: <https://studfiles.net/preview/5542564/page:2/>.

Куліш Владислава Сергіївна,
канд. філол. наук, доцент, старший викладач кафедри
германської філології
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій,
СумДУ, м. Суми, Україна
v.kulish@gf.sumdu.edu.ua

Горох Анастасія Денисівна,
студ. кафедри германської філології,
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій,
СумДУ, м. Суми, Україна
Anastasiagoroh03@gmail.com

Семенець Марина Олегівна,
студ. кафедри германської філології,
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій,
СумДУ, м. Суми, Україна
marynka.semenets.2003@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ПІДХОДІВ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА СТАРШОМУ ЕТАПІ

Вивчення іноземної мови на старшому етапі є важливим аспектом освітнього процесу, який вимагає уваги до різних методів і підходів для забезпечення ефективного навчання. Розуміння основних теоретичних концепцій у цій галузі дозволяє покращити якість навчання та сприяє досягненню успіху у вивченні мови.

Мета дослідження - дослідити основні підходи до вивчення іноземної мови на старшому етапі. Завданням дослідження - виокремити основні підходи у вивченні іноземної мови; проаналізувати особливості підходів у вивченні іноземної мови на старшому етапі; дати оцінку їх результативності.

Методологія дослідження включає такі основні підходи вивчення іноземної мови як: лексичний, граматико-перекладний, сугестивне відкриття, практико-орієнтований, комунікативно-

діяльнісний, компетентнісний, рефлексивний, культурологічний, рівневий та професійно орієнтований.

Підхід до навчання іноземних мов «визначено як базову категорію навчання іноземної мови і культури, яка визначає стратегію навчання і вибір методу навчання, за допомогою якого реалізується ця стратегія; точка зору на сутність того, як слід формувати іншомовну комунікативну компетентність» [1] Таким чином, підхід є багаторівневим складним утворенням, що визначає діяльність педагогів з методично правильного добору вправ і завдань, ядром яких є мовленнєві ситуації.

Тема підходів до вивчення іноземної мови висвітлен в працях зарубіжних (Майкл Льюїс, Д. Варнеке) та українських вчених (О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецька, С. Ніколаєва, Т. М. Сорочан, А. О. Данильєв, Б. А. Дьяченко, О. М. Рудіна, О. Ю. Коваленко).

Для забезпечення ефективного вивчення іноземної мови необхідно впроваджувати наступні підходи:

Принцип лексичного підходу полягає в розумінні слів і словосполучень як основного способу вивчення мови. Учні зосереджуються на вивченні загальноновживаних фраз, а не на запам'ятовуванні окремих слів. У 1993 році Майкл Льюїс ввів термін "лексичний підхід", стверджуючи, що "мова складається з граматичної лексики, а не з лексикалізованої граматики". Цей метод включає вивчення граматики через аналіз моделей слів. Нелінійні формати, такі як інтелектуальні карти, є важливою складовою цього підходу. Важливо, щоб вчитель реагував на контекст мовлення студента [6].

Наступний підхід вивчення іноземної мови — граматико-перекладний. Згідно з ним, мову можна опанувати через переклад на рідну мову. Цей підхід спрямований на вивчення граматики та поповнення словникового запасу за допомогою прямого перекладу. Переклад вважається найважливішою складовою роботи на уроці. Типовий урок за цим підходом передбачає демонстрацію граматичних правил, вивчення лексичного матеріалу та вправи на переклад текстів. Учні можуть здійснювати аналіз синонімів та антонімів, складати речення з використанням нових слів, виконувати вправи на заповнення пропусків та писати твори за певною тематикою.

Сугестивне відкриття, або індуктивний підхід, демонструє використання мовного елемента, допомагаючи учням самостійно засвоювати правила його застосування. Основна перевага полягає в розвитку самостійності та критичного мислення учнів. Це може займати більше часу, але забезпечує кращі результати, оскільки дозволяє учням самостійно вивчати матеріал і запам'ятовувати його. Такий підхід сприяє більшій самоосвіті учнів.

Практико-орієнтований підхід у навчанні сприяє поєднанню теоретичних знань з практичними навичками. Він базується на використанні практико-орієнтованих завдань, для яких важливо визначити умови. Впровадження практико-орієнтованого підходу в навчанні вимагає створення сприятливого середовища для розвитку інтересу студентів і їхнього саморозвитку. Залучення студентів до розробки практико-орієнтованих проєктів є ключовою частиною цього підходу.

Д. Варнеке вказує, що практико-орієнтований підхід - це активний спосіб організації професійної підготовки, що використовується як у теоретичних, так і у практичних аспектах, через впровадження елементів професійної діяльності у навчальний процес.

О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецька, С. Ніколаєва виділяють такі найпоширеніші підходи до навчання іноземних мов: комунікативно-діяльнісний; компетентнісний; рефлексивний; культурологічний; рівневий; професійно орієнтований підходи [1].

С. Гончаренко визначив поняття комунікативно-діялісного підходу як “послідовне ставлення педагога до вихованця як до особистості, як до свідомого відповідального суб’єкта власного розвитку та як до суб’єкта виховної взаємодії” [2]. Цей підхід був розроблений шляхом методичного осмислення наукових досягнень у галузі лінгвістики, включаючи теорію комунікативної лінгвістики, психологію та теорію діяльності.

Компетентнісний підхід, за Сорочаном Т. М., Данильєвим А. О., Дьяченко Б. А., Рудіною О. М, означає вміння не тільки оперувати знаннями, а й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж життя. Перехід до компетентнісного підходу в освіті передбачає зміну у сприйнятті процесу навчання, з фокусування на його результаті на

акцентування на практичних навичках та здатності учнів діяти ефективно у реальних ситуаціях.

Це означає переходити від нагромадження нормативних знань до розвитку здатності учнів використовувати свій досвід у практиці й адаптуватися до швидко змінюваних вимог суспільства. Його перевага полягає в готовності випускників шкіл до успішної діяльності у різних галузях, включаючи володіння іноземними мовами.

Вважається, що рефлексивний підхід є ключовим у мовній освіті. Він передбачає усвідомлення якості й результативності діяльності, прагнення до її вдосконалення, самоконтроль і самооцінку. Рефлексія включає в себе пошук альтернативних рішень, аналіз ефективності діяльності, самооцінку.

Використання проблемних ситуацій є важливою умовою для розвитку рефлексивних умінь, оскільки це стимулює активну мисленнєву діяльність.

Сучасна освіта ставить акцент на автономність навчання, що вимагає застосування рефлексивного підходу у вивченні іноземних мов та формуванні навчально-стратегічної компетентності учнів.

Культурологічний підхід до навчання мови включає в себе взаємодію мови та культури. Вчителі можуть використовувати дві основні стратегії для досягнення цієї мети: перша - аналізувати, як культурні особливості відображаються у мові, а друга - досліджувати мову через призму культурних фактів.

Коваленко О. Ю. вважає, що культурологічний підхід у вивченні іноземних мов означає «врахування культурних і виховних інтересів різних національних і етнічних груп, адаптацію майбутнього фахівця до різних цінностей у ситуації існування безлічі різнорідних культур; взаємодію між людьми з різними традиціями; орієнтацію на діалог культур» [3].

Основна ідея полягає в тому, що навчання мови є також вивченням культури країни, чію мову вивчають. Важливо формувати іншомовну комунікативну компетентність, включаючи різні аспекти соціокультурного розвитку. Використання художніх творів допомагає учням зрозуміти різноманітні аспекти культури та зацікавлює їх у вивченні іноземної мови.

Основна мета - стимулювати мотивацію до вивчення іноземної мови та культури, а також розвивати комунікативну компетентність у міжкультурному контексті.

Розробка рівневого підходу пов'язана з встановленням наукових стандартів для оцінки рівнів володіння іноземною мовою. Комітет Ради Європи з іноземних мов розробив шкалу визначення рівнів володіння іноземною мовою. Асоціація установ Європи використовує цю шкалу для сертифікації національних і міжнародних іспитів з іноземних мов. Згідно з документами Ради Європи, існують три рівні володіння іноземною мовою, кожен з яких має два підрівні.

Кожен з цих рівнів може бути асоційований з міжнародними іспитами з будь-якої іноземної мови: інтродуктивний рівень (Breakthrough - A1); середній рівень (Waystage - A2); рубіжний рівень (Threshold - B1); просунутий рівень (Vantage - B2); автономний рівень (Effective - C1); компетентний рівень (Mastery - C2). Кожен рівень характеризується різними комунікативними навичками, цілями та засобами мовного спілкування, рівнями мовленнєвого висловлювання, відповідністю мовного оформлення ситуації спілкування, швидкістю мовлення та впевненістю у використанні мовних засобів, а також рівнями самостійності та свободи у мовних контактах.

Рівень B1, відомий як рубіжний, планується зробити обов'язковим для випускників повної загальноосвітньої середньої школи, які вивчають іноземну мову на рівні стандарту. Для філологічного профілю рекомендований рівень B2. Оціночні матеріали та завдання повинні відрізнятися за рівнями складності, враховуючи ці стандарти.

У викладанні іноземних мов враховується професійно-орієнтований підхід, що передбачає врахування інтересів учнів та їхньої майбутньої професії. Профільне навчання в старшій школі реалізується через різноманітні напрямки, такі як суспільно-гуманітарний, природничо-математичний, технологічний, художньо-естетичний, спортивний.

Основні предмети навчання поділяються на базові, профільні і вибіркові. Профільні предмети вивчаються глибоко і спрямовано

на певну професійну спрямованість, інтегруючи знання в різних сферах діяльності, зокрема професійні.

Можна зробити висновок, що кожен підхід вивчення іноземної мови на старшому етапі мають свої особливості та переваги, і вибір конкретного підходу залежить від цілей навчання, типу мовного завдання та індивідуальних особливостей учнів.

Але більшість підходів все ж більше акцентують свою увагу саме на усному мовленні. Не дивно, адже володіння розмовною мовою вважається однією з найважливіших цілей вивчення іноземних мов, оскільки воно відображає можливість ефективно спілкуватися в реальних ситуаціях.

Ці підходи мають велике значення для організації навчального процесу та формування мовної компетентності учнів.

Кожен з них - лексичний, граматико-перекладний, сугестивне відкриття, практико-орієнтований, комунікативно-діяльнісний, компетентнісний, рефлексивний, культурологічний, рівневий та професійно орієнтований - має свої унікальні особливості та спрямований на досягнення конкретних цілей у процесі вивчення мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька. Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. Київ: Ленвіт, 2013, 590 с.

2. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене і виправлене. Рівне: Волинські обереги, 2011, 522 с.

3. Коваленко О. Ю. Культурологічний підхід при формуванні міжкультурної компетентності в процесі вивчення іноземних мов студентами-економістами. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія, 2015. № 15 том 1. с. 170-172.

4. Сорочан Т. М., Данильєв А. О., Дьяченко Б. А., Рудіна О. М. Професійний розвиток керівників і педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній

педагогічній освіті регіонального рівня (за матеріалами Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти). Луганськ: СПД Резніков В.С., 2013, 524 с

5. Council of Europe (2020), Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume, Council of Europe Publishing, Strasbourg. URL : www.coe.int/lang-cefr (дата звернення : 17.04.2024)

6. Nordquist R. What Is the Lexical Approach?. ThoughtCo. URL : <https://www.thoughtco.com/what-is-a-lexical-approach-1691113> (дата звернення : 15.04.2024).

Куценко Олена Вікторівна,
стар. викл. кафедри іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
helena_nau@i.ua

Зачена Ірина Миколаївна,
стар. викл. кафедри іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
iryna.zachera@npp.nau.edu.ua

СКЛАДНІСТЬ ЗАВДАНЬ: РОЗУМІННЯ, ВИМІРЮВАННЯ ТА НАСЛІДКИ

Завдання сучасного університету – виховувати мотивацію до навчання, щоб метою здобувачів освіти було не просто отримати диплом чи сертифікат, а отримати фундаментальні знання та розглядати навчання як саморозвиток. Для цього перед здобувачами освіти під час навчальної діяльності важливо ставити адекватні та зрозумілі для них завдання.

Мотиви є структурним компонентом будь-якого виду діяльності. Мотивація – процес спонування до діяльності, спрямований досягнення певних цілей. Успішність навчальної діяльності визначається розвиненістю мотивації у здобувачів освіти, що, в свою чергу, передбачає знання та врахування мотивуючих чинників.

Дослідження впливу складності завдання на вивчення мови є важливою сферою досліджень у галузі вивчення іноземної мови. Складність завдання - це багатовимірне поняття, яке охоплює різні аспекти завдання, включаючи його когнітивні вимоги, кількість залучених етапів або компонентів, ступінь невизначеності або двозначності та рівень досвіду, необхідний для його ефективного виконання.

Важливою умовою формування інтересу до навчальної діяльності є можливість проявити розумову самостійність та ініціативу. Для цього в процесі навчання важливо використовувати запитання і завдання, які вимагають від здобувачів освіти активного самостійного пошуку, створення проблемних ситуацій, для розв'язання яких їм ще не вистачає знань, а значить, виникає потреба здобувати нові.

Формування і розвиток позитивних мотивів навчання можливе лише за умови врахування мотиваційних факторів навчання. Інтерес до змісту і процесу навчання виникає і розвивається в тому випадку, якщо здобувачі освіти можуть проявляти навчальну самостійність і ініціативу в умовах активних методів навчання, постановки проблемних запитань, проблемних ситуацій, виконання позитивних і переборних завдань.

Навчальна мотивація її розвиток і стійкість залежать також від різноманітності методів і прийомів навчальної роботи, організації навчального процесу, різноманітності використання навчального матеріалу, різноманітних методів наочності та технічних засобів навчання.

Новизна навчального матеріалу також вважається найважливішою передумовою виникнення інтересу. Формуючи і розвиваючи навчальну мотивацію у здобувачів освіти, викладач забезпечує постійний конструктивний механізм пізнання.

У процесі навчання мотивація може змінюватися, і на це впливає ряд факторів: організація навчального процесу в навчальному закладі; індивідуальні особливості здобувача освіти; суб'єктивні характеристики викладача; специфіка дисципліни. Допитливість, інтерес, бажання дізнатися про щось нове.

Бажання отримати престижну освіту в престижному вузі, щоб в майбутньому використовувати диплом при вступі на роботу. Мотиви, які включають механізм дії, виникають під впливом емоцій.

Мотивація здобувачів освіти – один із найефективніших способів покращення навчального процесу у ВНЗ. Мотиви є рушійними силами процесу навчання і засвоєння матеріалу.

Останніми роками складність завдань є активною сферою дослідження вивчення іноземних мов, і дослідники продовжують

досліджувати роль складності завдань у викладанні та вивченні мови. Козак М. В. провела широке дослідження впливу складності завдань на вивчення мови. Вона представляє вичерпний огляд навчання мови на основі завдань, включаючи його теоретичні основи, ключові принципи та практичне застосування [1].

Кухарук О.О. стверджує, що навчання мови, засноване на завданнях, пропонує більш автентичний і змістовний підхід до вивчення мови і що його можна використовувати для сприяння як засвоєнню мови, так і комунікативній компетенції [2].

Щелкунова-Іванченко І. В. досліджувала вплив складності завдань на вивчення мови, особливо способу, у який завдання можуть створити контекст для інтерпретації та використання мови здобувачами освіти [3]. Мартін Ковінгтон також обговорює проблеми використання завдань різної складності під час вивчення мови та пропонує, як розробити ефективні завдання [4].

Використання сучасних технологій, методів і засобів навчання, вдосконалення методики проведення тренінгових занять є невід'ємною частиною педагогічної діяльності вчителя-спеціаліста. Вибір тих чи інших навчальних завдань повинен здійснювати викладач з урахуванням пізнавальних інтересів і навчальних можливостей здобувачів освіти.

Так, якщо навчальне завдання оцінюється як важке, більше 80% опитаних здобувачів освіти відчують стан страху і тривоги. Якщо завдання оцінюється як легке, не потребує зусиль, відзначається зниження пізнавального інтересу. Найбільш зручні та привабливі ті завдання, які суб'єктивно оцінюються як завдання середньої складності.

У таких завданнях є можливість самореалізуватися, тому вони викликають інтерес. Виявлено, що якщо в здобувачів освіти є потреба в досягненнях, вони будуть орієнтовані на вибір більш складних навчальних завдань.

Одним із ефективних видів навчальних завдань в аспекті формування та розвитку навчальної мотивації є інтерактивні завдання та інтерактивне навчання в цілому. Інтерактивне навчання будується на груповій взаємодії, співробітництві, коли процес навчання відбувається у груповій спільній діяльності, а

завданням викладача стає створення умов для прояву і реалізації їх освітньої ініціативи.

Досвід і знання учасників навчального процесу служать джерелом їхнього взаємонавчання. Ділячись своїми знаннями та досвідом, учасники беруть на себе частину викладацьких функцій, що підвищує їх мотивацію та сприяє вищій продуктивності навчання.

Основними ознаками інтерактивного освітнього процесу є міжособистісна, діалогічна взаємодія в системах «викладач-здобувач освіти» і «здобувач освіти - здобувач освіти», робота в малих групах, активна рольова, ігрова та тренінгова організація навчання, інформаційно-освітнє середовище.

До інтерактивних завдань належать завдання, які виконуються в діалозі, у процесі групової дискусії, аналізу життєвих і професійних ситуацій, «мозкового штурму», «круглого столу», «кейсу» тощо.

Наше дослідження показало, що складність завдань може як позитивно, так і негативно впливати на вивчення мови. З одного боку, складніші завдання можуть надати здобувачам освіти більше можливостей для спілкування мовою та розвитку мовних навичок. Наприклад, завдання, які вимагають від здобувачів освіти обговорення значення з партнером або виконання складного письмового завдання, можуть допомогти їм розвинути словниковий запас, граматику та навички дискурсу.

Складніші завдання стимулюють здобувачів освіти і заохочують їх взаємодіяти з мовою, що може підвищити їхню мотивацію до навчання. Вони змушують здобувачів освіти аналізувати та синтезувати інформацію, що може покращити їхнє критичне мислення та навички вирішення проблем. Складні завдання заохочують використовувати мову осмислено, що може покращити їхню здатність запам'ятовувати та застосовувати те, що вони вивчають.

З іншого боку, надто складні завдання можуть перевантажити здобувачів освіти і перешкодити їхньому мовному розвитку, а також призвести до розчарування або знеохочення. Якщо вони не можуть зрозуміти завдання або не можуть успішно його виконати, вони можуть розчаруватися та втратити мотивацію до навчання.

Виконання складних завдань часто займає більше часу, що може бути проблемою для здобувачів освіти з обмеженим часом навчання.

Крім того, якщо завдання надто складне, здобувачі освіти можуть більше зосередитися на виконанні завдання, а не на використанні мови для спілкування. Здобувачі освіти, яким важко виконувати складні завдання, можуть втратити мотивацію та відчувати, що вони не прогресують.

Підсумовуючи, зазначимо, що мотивація здобувачів освіти до навчання безпосередньо пов'язана з мотивацією викладачів, їх умінням будувати педагогічне спілкування зі здобувачами освіти на демократичних засадах та використовувати інноваційні технології проведення занять у поєднанні з глибоким знанням дисципліни, що викладається. Легкі завдання і питання, які не вимагають розумової напруги, не цікаві, але труднощі також повинні бути сильними, непосильними, інакше інтерес до них теж зникне.

Таким чином, складність завдань може бути корисною для тих, хто вивчає мову, якщо завдання є належним чином складними та добре підходять до здібностей здобувачів освіти. Важливо знайти баланс між складними завданнями та не перевантажувати здобувачів освіти, особливо початківців. Це вирішальний фактор, який впливає на когнітивні вимоги та рівень складності завдання, вимагаючи від людей застосування навичок мислення вищого рівня та досвіду для ефективного виконання завдання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Козак М. В. Роль мотивації та шляхи її підвищення при вивченні іноземних мов. Науковий вісник Ужгородського національного університет Сер. Педагогіка, соціальна робота. 2015. Випуск 35. С. 84-87.

2. Кухарук О.О. Педагогічні умови формування мотивації вивчення іноземних мов студентами вищих навчальних закладів I-II рівнів. Нові технології навчання: наук.-метод. збірник. Київ, 2006. Вип. 44. С. 71-77.

3. Щелкунова-Іванченко І. В. Умови формування мотиваційної сфери студентів педагогічних вузів. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук. пр. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне: РДГУ, 2005. Вип. 30. С. 92-96.

4. Covington M. The Will to Learn: a Guide for Motivating Young People. URL: https://books.google.com.ua/books?id=j4VZvWF-Xd8C&pg=PP7&hl=ru&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false (дата звернення: 28.03.2024).

Лазоренко Наталія Леонідівна,
канд.пед.наук, доцент кафедри іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
lazorenkonata40@gmail.com

Кравець Ірина Леонідівна,
викладач кафедри іноземних мов,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Київ, Україна
irina.kr33@gmail.com

Жудро Ольга Вікторівна,
старший викладач кафедри іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
zhudro.olga@gmail.com

ОСНОВНІ ШЛЯХИ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА СТІЙКИХ ВИРАЗІВ В ТЕКСТАХ ЕКОНОМІЧНОМУ НАПРЯМКУ

Фразеологія має власні функції в мові та мовленні й вимагає особливого підходу в процесі перекладу. Перекладач зобов'язаний самостійно орієнтуватися в основних питаннях теорії та практики фразеології, вміти розпізнавати фразеологічні одиниці в тексті, розкривати їх значення та передавати їх експресивно-стилістичні функції в перекладі. Не зважаючи на існування спеціальних двомовних та одномовних фразеологічних словників, майже у всіх випадках перекладач все одно відчуватиме певні складнощі при передачі їх мовою перекладу. Жоден словник не може передбачити всіх можливостей використання фразеологічних одиниць в контексті [5, с.35]. Під час перекладу необхідно брати до уваги, що загальне та характерне для всіх без винятку фразеологічних одиниць – збереження образності в перекладі [6, с.45].

Неважливо, відновлена образність вихідного тексту або замінена, переклад фразеологічних одиниць по можливості повинен бути образним. Зрозуміло, що ця образність не повинна відрізнятися оригінальністю, неповторністю – мати відбитки індивідуального стилю автора. Складнощі перекладу фразеологічних одиниць починаються з їх розпізнавання в тексті, а саме текстах економічного напрямку.

Мета статті – проаналізувати основні шляхи перекладу фразеологізмів та стійких виразів в текстах економічного напрямку.

Однією з основних особливостей фразеологічних одиниць, яка відрізняє їх від вільних словосполучень, є ідіоматичність. Саме через цю характеристику загальне значення фразеологізму не дорівнює сумарному значенню його компонентів, часто це значення не має нічого спільного із значеннями слів, які входять до нього: *to show white feather* – бути боягузом. У фразеологізмах часто міститься метафоричний елемент, тому їх не можна перекладати дослівно, оскільки у багатьох випадках вони мають явно виражене національне забарвлення. Це все та ряд інших факторів призводить до того, що фразеологічні одиниці часто не мають абсолютних відповідників в іншій мові. А складність перекладу полягає у тому, що перекладач повинен уміти підшукати відповідний український варіант.

В. В. Виноградов виділив три типи фразеологізмів:

1. Фразеологічні зрощення або ідіоми – немотивовані одиниці, які виступають як еквіваленти слів: *to go between* (бути посередником), *a quiet wedding* (негучне весілля), *to be dead with cold* (промерзнути до кісток).

2. Фразеологічні єдності – мотивовані одиниці з єдиним цілісним значенням, яке виникає із злиття значень лексичних компонентів: *horn of plenty* (повна чаша), *to rise to the occasion* (бути на висоті), *to do somebody proud* (надавати честь комусь).

3. Фразеологічні сполучення – звороти, в яких у одного з компонентів фразеологічно пов'язане значення, яке виявляється лише у зв'язку з чітко визначеним колом понять та їх мовних значень. Наприклад: набирати страху, давитися зі сміху [1, с. 67]. До трьох типів фразеологічних одиниць Н. М. Шанський [6, с. 143]

додав ще один – фразеологічні вирази: To share one's last shirt with somebody – поділитися останньою сорочкою. If you run after two hares, you will catch neither – якщо поженешся за двома зайцями, жодного не спіймаєш.

Щодо перекладу, англійські фразеологізми поділяються на фразеологічні одиниці, які мають еквіваленти в українській мові, та безеквівалентні фразеологічні одиниці [7, с.25]. Фразеологічні одиниці, що мають еквіваленти в українській мові, можуть бути двох типів – повні та часткові. Повні еквіваленти – це українські, здебільшого моноеквівалентні, відповідники англійських фразеологізмів, які збігаються з ними за значенням, лексичним складом, образністю, стилістичною спрямованістю та граматичною структурою. Кількість їх у текстах економічного напрямку невелика. Розглянемо детальніше способи перекладу із застосуванням повних еквівалентів в реченнях.

Оригінал Переклад:

«Of course, they had some stumbling blocks along the way. Звичайно, у них були перепони на їх шляху.

They founded a startup and got into the whole social networking business. Вони започаткували стартап і вийшли на соціальний інтернет-бізнес».

Частковий еквівалент містить лексичні, граматичні або лексико-граматичні відмінності за наявності однакового значення такої ж стилістичної направленості. Тому частковий еквівалент за ступенем адекватності перекладу дорівнює повному еквіваленту. Часткові еквіваленти можуть бути розподілені на дві групи: часткові лексичні еквіваленти і часткові граматичні еквіваленти. Часткові лексичні еквіваленти також мають дві групи. До першої групи належать українські еквіваленти англійських фразеологізмів, які збігаються за значенням, 129 стилістичною направленістю та мають схожу образність, але дещо відмінні за лексичним складом.

Оригінал Переклад:

«We have until December to prepare these documents, so let's put them on the back burner for now. We have other, more urgent projects. Ми повинні приготувати ці документи до грудня, отже давайте відкладемо їх на пізніше. У нас є інші, більш невідкладні проекти.

This program never produced any significant results, so the director finally decided to pull the plug. Ця програма не давала ніяких значних результатів, отже директор вирішив її врешті-решт зупинити.

Yesterday's meeting lasted four hours...but in a nutshell, we decided to close our office in India and open a branch in China. Вчорашня зустріч тривала чотири години, але у підсумку, ми вирішили закрити наш офіс в Індії та відкрити філіал у Китаї».

До другої групи часткових лексичних еквівалентів належать українські еквіваленти англійських фразеологізмів, що збігаються з ними за значенням, стилістичним забарвленням, але відмінні за образністю. Граматична структура тут може як збігатися, так і не збігатися.

Оригінал Переклад:

«We showed the president 20 ideas for new products, but she didn't like any of them – so we had to go back to the drawing board. Ми показали президенту 20 ідей щодо нових продуктів, але їй не сподобалась жодна, отже ми повинні були почати з самого початку.

The text of the article is almost perfect. I just want to tweak one or two sentences. Текст статті майже ідеальний. Я хочу лише виправити одне, чи два речення.

I need to submit a weekly report on this project, so please keep me in the loop. Мені потрібно зробити тижневий звіт, отже тримайте мене в курсі справ».

До групи часткових граматичних еквівалентів відносяться українські еквіваленти англійських фразеологічних одиниць, що мають з ними подібність за значенням, стилістичною направленістю та образністю, але відрізняються за числом, де вжито іменник, або порядком слів.

Наприклад, відмінність в числі: to make up mind – збиратися з думками (Even as I made up my mind, and decided to say yes to Maria, I was desperately unsure. – Навіть коли я зібрався з думками та, вирішив сказати Марії так, я був вкрай невпевнений) [2, с.45]. Досить часто англійський фразеологізм може мати декілька

еквівалентів, а перекладач повинен вміти вибрати найкращий для відповідного контексту ситуації.

Використання вибіркового еквівалентів надає перекладачеві можливість не лише обрати оптимальний варіант, але й унести різноманітність в переклад однієї й тієї ж фразеологічної одиниці. До багатьох англійських фразеологічних одиниць загалом неможливо підібрати еквівалент в українській мові. В першу чергу, це стосується таких фразеологічних одиниць, що позначають відсутні в нас реалії.

Підсумовуючи вищесказане, подамо основні способи перекладу фразеологічних одиниць в текстах економічного напрямку:

1. Найкращий спосіб – передати фразеологізм фразеологізмом. Це є можливим тоді, коли англійська та українська мови запозичили фразеологічний зворот з інших мов (найчастіше класичних): *Strike while the iron is hot.* – Куй залізо, поки гаряче;

2. Переклад фразеологічним аналогом, тобто використання в українській мові фразеологічних одиниць, які мають те саме значення, але які побудовані на іншому образі. При такому перекладі слід враховувати, що український образ повинен бути нейтральним щодо національного забарвлення: *Can the leopard change his spots?* – Природу не виправиш. Горбатого могила справить. Фразеологічні еквіваленти також поділяються на дві групи: повні еквіваленти та часткові еквіваленти. Багато фразеологізмів взагалі не мають еквівалентів у інших мовах.

Ми можемо перекладати такі фразеологізми за допомогою калькування або описового перекладу. При перекладі калькою (тобто спробою скопіювати англійський образ і створити свою фразеологічну одиницю) варто пам'ятати, що образ повинен бути зрозумілим, метафоричне, переносне значення повинно виходити з прямого значення.

Фразеологічні звороти – це яскраві словосполучення, які належать до якогось визначеного стилю та часто несуть в собі різноманітні національні особливості, і тому переклад фразеологізмів – це дуже важкий процес [3, с. 211]. Під час перекладу фразеологізмів ми також маємо враховувати контекст, в якому вони вжиті. З точки зору перекладу всі фразеологізми

можуть бути розділені на дві групи – ті, які мають еквіваленти в мові перекладу, та ті, які еквівалентів не мають [4, с. 43].

Перші поділяються на дві групи – повні та часткові еквіваленти. Повні еквіваленти мають не тільки одне і те ж значення в обох мовах, а ще й однакову лексичну й граматичну структуру. Значення і переклад таких еквівалентів не залежить від контексту. До цієї групи зазвичай належать фразеологізми, джерелом яких є: Біблія; стародавніх міфи та легенди, загальновідомі історичні події.

Мовознавці відносять такі фразеологічні звороти до інтернаціональних, а перекладачі – до тих, що мають зазвичай чіткий переклад. Проте на фоні загальної кількості фразеологічних зворотів кількість тих, що мають повний еквівалент в мові перекладу, невелика. Часткові еквіваленти не означають недостатньої повноти в передачі значення, а лише мають певні лексичні, граматичні або лексико-граматичні відмінності. Інші, які не мають еквівалентів в мові перекладу перекладаються за допомогою калькування (дослівного перекладу), з використанням описового або контекстуального перекладу.

Іноді необхідно передати значення словосполучення дослівно, і цей метод використовується в тому випадку, коли важливо розуміння тексту в цілому, а еквівалент в мові перекладу відсутній. Проте, під час перекладу фразеологізмів перекладач зустрічається з деякими труднощами: розуміння того, що перекладач має справу саме з фразеологічним зворотом, адже існують словосполучення, які в одному контексті можуть виступати вільними словосполученнями, а в іншому – фразеологічними зворотами, тому перекладач може пропустити той факт, що перекласти потрібно саме фразеологічний зворот.

У випадку, коли в мові перекладу відсутній еквівалент і потрібно обрати один з безеквівалентних перекладів, то головне завдання тут – вибрати правильний. При наявності кількох еквівалентів в мові перекладу необхідно приймати рішення, який з них краще вжити у відповідному контексті. Фразеологічні звороти можуть нести в собі національно-культурні аспекти, і найголовніше завдання в цьому випадку – зберегти національний колорит і не замінити фразеологізмом еквівалент, який несе в собі

вже зовсім інші культурні реалії. Фразеологічний зворот може мати еквівалент в мові перекладу, а контекст його вживання не дозволяє зробити таку заміну [5, с. 187].

Вживання фразеологічних сполучень – це справа стилю, а завдання перекладача – цей стиль зберегти. І тому, незважаючи на всі труднощі перекладу фразеологізмів в текстах економічного напрямку, вони повинні бути перекладені відповідним чином. Існує ще одна велика проблема перекладу фразеологізмів – “буквалізм”, що означає “слово в слово”, тобто “буквально”, але під час перекладу цей метод набуває зовсім іншого значення. “Калькування” – це дійсно переклад “слово в слово”, натомість “буквалізм” – це переклад, який спотворює значення фразеологізму у даному тексті або копіює лексичну або граматичну структуру. Такий переклад фразеологізмів не відповідає чіткому перекладу. Наведені в статті труднощі та особливості перекладу фразеологізмів свідчать про особливу відповідальність, необхідність компетенції лінгвістів і перекладачів.

На завершення варто відзначити, що знання цих особливостей і володіння методами їх перекладу на українську мову, без сумніву, підвищує ефективність роботи з текстами економічного напрямку і дає змогу поглибити знання студентів про економічний стан країни, мову якої вивчається, удосконалювати вивчення мови в оригіналі, формувати розуміння та вміння відчувати логіку мовлення, збагатити світогляд здобувачів вищої освіти, навчити їх адекватно та своєрідно відображати власні думки, використовуючи фразеологізми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березнева І. М. Особливості вивчення фразеологічних одиниць з семантизмами як наукова проблема. Збірник наукових праць. Лінгвістичні дослідження. 2020. Вип.5. С. 122 – 127.

2. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову. Theory and practice of translation from Ukrainian into English: навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Вінниця, 2023. 606 с.

3. Коломієць Л. В. Український художній переклад: від давнини до сучасності Коломієць Л. В. Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2010. Вип.2. С. 50 – 55.

4. Основні шляхи перекладу фразеологізмів українською мовою. Наука. Освіта. Молодь. 2018. №5. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2016_2/16.pdf (дата звернення 16.10.2018).

5. Федоров А. В. Основи загальної теорії перекладу: навч. посіб. Вид. 3-тє, переробл. і допов. Київ, 2022. 416 с.

6. Щербачук Л. Ф. Загальномовна та індивідуально-авторська фразеологія в художніх текстах (на матеріалі творів Олеся Гончара): автореф. дис. канд.філол. наук: 10.02.01. Київ, 2020. 20 с.

7. Korunets I. V. Theory and Practice of Translation: навч. посіб. Вінниця, 2014. 210 с.

Мельник Євгеній Юрійович,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
eugene_melnik@ukr.net

Бояркіна Ганна Вікторівна,
старший викладач кафедри іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
dn_anna@yahoo.com

ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТЕХНІЧНИХ ПРИЙОМІВ ДЛЯ ПІДТРИМАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ / СТУДЕНТІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

Загальновідомо, що успішність в оволодінні іноземною мовою зумовлюється не тільки методикою, яка застосовується вчителем/викладачем (методами, прийомами, дидактичними матеріалами), а й ставленням учнів/ студентів до предмету навчальної діяльності, тобто їхньою вмотивованістю щодо вивчення іноземної мови. Сьогоднішні учні/ студенти хочуть вивчати мови швидко, з найменшими затратами зусиль і у більшості випадків максимально прагматично: їм бракує часу та бажання вчити те, що «тут і зараз» є позбавленим, на їхню думку, практичної цінності.

Вони мають у своєму розпорядженні інформаційні ресурси та технічні засоби, які можна ефективно використовувати в навчанні і про які їхні попередники могли тільки мріяти. На жаль, вільний доступ до величезного об'єму інформації та сучасні можливості її швидкої обробки викликають у молоді ілюзорне уявлення про те, що засвоєння навчального матеріалу може і повинно відбуватися настільки ж безпроблемно, як комп'ютер, наприклад, розв'язує

найскладніше математичне завдання. Такі сподівання учнів/ студентів – реальність, яку не можна не враховувати.

Психологи зазначають, що навіть при наявності сильної мотивації на початку вивчення іноземної мови інтерес учнів/ студентів втрачатиметься, а результативність навчального процесу знижуватиметься, якщо методика, яка використовується на заняттях, не відповідатиме їхнім сподіванням.

Водночас відсутність мотивації та інтересу до занять є одним із найбільш стресових і деструктивних факторів. Мотивація учнів/ студентів у навчальному процесі може бути а) зовнішньою (не пов'язаною безпосередньо зі змістом предмету, а обумовленою винятково зовнішніми обставинами: програмою навчального закладу, вимогами професії тощо) та/ або б) внутрішньою (пов'язаною не з зовнішніми обставинами, а безпосередньо з самим предметом: сприйняттям його як цікавого, привабливого, не складного для засвоєння тощо). Зовнішня мотивація не може бути єдиною психологічною основою вивчення іноземної мови, без формування внутрішньої мотивації взаємодія вчителя/ викладача й учнів/ студентів ускладнюється, гальмується.

Очевидно, що внутрішня мотивація у великій мірі залежить, «підживлюється» від методики навчання іноземної мови – настільки, що вона може навіть замінити зовнішню мотивацію, коли нагальна потреба у засвоєнні іншомовного коду зникає: ми охоче робимо те, що нам подобається, що викликає інтерес, проте не є життєво необхідним.

На початковому етапі вивчення іноземної мови, коли активно засвоюються базова лексика та основні граматичні структури, формуються фундаментальні мовленнєві навички шляхом інтенсивного вправлення, увага до підтримання та підсилення внутрішньої мотивації є визначальним фактором ефективності навчального процесу: учні/ студенти поступово розуміють, що засвоєння іноземної мови є результатом певних зусиль і значних витрат часу, і усвідомлення цього може їх демотивувати.

Отже, вчителям/ викладачам варто застосувати весь арсенал прийомів, які впливатимуть на емоційно-розумову діяльність учнів/ студентів і активізуватимуть наступні компоненти внутрішньої мотивації [1; 2; 4; 5]:

1) інтелектуальну (лінгвопізнавальну) мотивацію, або мотивацію інтелектуальної активності (готовність та бажання учнів/ студентів аналізувати мовленнєвий матеріал та творчо опрацювати його, знаходити правила та закономірності в лексиці та граматиці);

2) емансипаторну мотивацію (задоволення від успіхів у вивченні іноземної мови, від самооцінки набутої іншомовної компетенції). Прийоми, що «вмикають» внутрішню мотивацію, дозволяють зрозуміти, запам'ятати й опрацювати навчальний матеріал швидко, невимушено, у цікавій формі та навіюють учням/ студентам упевненість у тому, що оволодіти іноземною мовою нескладно.

Як свідчить наш досвід навчання іноземних мов, шляхи формування в учнів/ студентів внутрішньої мотивації як запоруки успішної навчальної діяльності пов'язані перш за все із а) забезпеченням активного пізнавального інтересу; б) організацією невимушеного, швидкого та стійкого засвоєння матеріалу; в) мінімізацією психологічної напруги та підвищенням працездатності учнів/ студентів.

Досягти реалізації усіх згаданих умов може максимальне застосування мнемотехнічних (мнемонічних) прийомів [3], оскільки саме засвоєння великого об'єму нового лексико-граматичного матеріалу є головною проблемою та найбільшим стресогенним фактором на початковому етапі вивчення іноземної мови. В умовах одночасного вивчення двох іноземних мов навчальне навантаження зростає ще більше, проте в багатьох випадках взаємозв'язки, що існують між мовами, дозволяють суттєво інтенсифікувати запам'ятовування лексичних одиниць і мовленнєвих конструкцій. Ідеться перш за все про позитивний потенціал міжмовної інтерференції, а саме – про активне залучення до дидактичних матеріалів інтернаціонального словника, наявність якого викликає в учнів/ студентів почуття задоволення та психологічного комфорту («Ми вже багато знаємо в новій мові!»). Наприклад:

- Італійська – українська:
bagaglio – багаж
biblioteca – бібліотека

borsetta – борсетка
chirurgo – хірург
cifra – цифра
costoso – коштовний
cotoletta – котлета
cravatta – краватка
cucina – кухня
divano – диван
moda – мода
moneta – монета
muro – мур
nuovo – новий
occhi – очі
occhiali – окуляри
palazzo – палац
parasole – парасоля
parrucchiere – перукар
pomodoro – помідор
sciarpa – шарф
scolaro – школяр
terrazza – тераса
torta – торт
valigia – валіза
zucchero – цукор

• Італійська – англійська – українська:

accademia – academy – академія
aroma – aroma – аромат
biologia – biology – біологія
chitarra – guitar – гітара
collezione – collection – колекція
colore – colour – колір
costare – to cost – коштувати
fantastico – fantastic – фантастичний
fisica – physics – фізика
fonetica – phonetics – фонетика
fortezza – fortress – фортеця

geografia – geography – географія
grammatica – grammar – граматика
iniziare – to initiate – ініціювати
intenzione – intention – інтенція
istituto – institute – інститут
lampada – lamp – лампа
macchina – machine – машина
matematica – mathematics – математика
melodia – melody – мелодія
musica – music – музика
nervoso – nervous – знервований
persona – person – персона
popolare – popular – популярний
profumeria – perfumery – парфумерія
severo – severe – суворий
sorpresa – surprise – сюрприз
studente – student – студент
umore – humour – гумор
università – university – університет

- Італійська – англійська:
agosto – August
aprile – April
attenzione – attention
autunno – autumn
avventura – adventure
bicicletta – bicycle
birra – beer
carota – carrot
desiderio – desire
difficile – difficult
esperienza – experience
famiglia – family
finire – to finish
gentile – gentle
importante – important
interessante – interesting
invitare – to invite

libertà – liberty
magnifico – magnificent
mercato – market
messaggio – message
miracolo – miracle
montagna – mountain
movimento – movement
necessario – necessary
ombrello – umbrella
ospedale – hospital
possibilità – possibility
soddisfazione – satisfaction
splendido – splendid
successo – success
tavolo – table
urgente – urgent
vacanza – vacation
valido – valid
violino – violin

Студенти, які паралельно вивчають англійську/ французьку/ італійську мови, з легкістю розуміють цілі речення, побудовані на основі інтернаціонального словника:

The professor of French language prefers Italian music. – Le professeur de français préfère la musique italienne. – Il professore di francese preferisce la musica italiana.

The lesson is long. – La leçon est longue. – La lezione è lunga.

My kitchen is marvelous. – Ma cuisine est merveilleuse. – La mia cucina è meravigliosa.

Attention! The train is arriving to the station. – Attention ! Le train arrive à la station ! – Attenzione! Il treno arriva alla stazione!

The secretary of the director is preparing coffee. – La secrétaire du directeur prépare un café. – La segretaria del direttore prepara un caffè.

Використання таких речень розвиває мовленнєву здогадку, сприяє розвитку творчого мислення, надає навчальному процесу емоційного забарвлення, оскільки опрацювання подібних фраз не є складним і може проходити в ігровій формі. Максимальне

використання інтернаціонального словника втілюється в підході, який передбачає надавання переваги інтернаціональним лексичним одиницям у синонімічних рядах.

Так, при паралельному вивченні англійської та італійської мов, наприклад, на початковому етапі варто використовувати перші слова в парах *professore = insegnante*, *studiare = apprendere*, *arrivare = venire*, *stupido = sciocco*, оскільки вони мають впізнавані «відповідники»: англ.: *professor, to study, to arrive, stupid*.

Активізуючи пізнавальний інтерес учнів/ студентів та розвиваючи їхню мовну здогадку, викладач забезпечує засвоєння учнями/ студентами інтернаціонального словника навіть тоді, коли зрозуміти лексичні одиниці нової іноземної мови вдасться не одразу. Так, наприклад, для сприйняття певних італійських слів у порівнянні з англійськими, учні/ студенти повинні дізнатися, що в італійській мові неможливі фонетичні сполучення «приголосний + /l/», «/k/ + /t/». Після пояснень учителя/ викладача щодо зазначених фонетичних явищ відповідне англійське слово називається учнями/ студентами без вагань:

- Італійська – англійська:

architetto – ... (architect)

attivo – ... (active)

attore – ... (actor)

attuale – ... (actual)

biondo – ... (blond)

chiaro – ... (clear)

contatto – ... (contact)

corretto – ... (correct)

didattico – ... (didactic)

direttore – ... (director)

dottore – ... (doctor)

elettrico – ... (electric)

fatto – ... (fact)

fattore – ... (factor)

fiore – ... (flower)

oggetto – ... (object)

ottobre – ... (October)

pianeta – ... (planet)

piano – ... (plan)
pianta – ... (plant)
piattaforma – ... (platform)
piatto – ... (plate)
progetto – ... (project)
rispetto – ... (respect)
settore – ... (sector)
soggetto – ... (subject)

Запам'ятовуванню певної кількості лексичних одиниць іноземної мови сприятимуть ейдетичні асоціації, що виникають на основі співзвучності слів та її образного сприйняття та творчої інтерпретації:

- Італійська – українська:

nascondersi («заховатися») – нашкодити та заховатися від покарання;

spegnere («вимкнути») la televisione – спинити, припинити, зупинити роботу телевізора, вимкнути його;

per cena («вечеря») – Їжа, яку подали на вечерю, є занадто перчена.

Через попередній «серйозний» досвід вивчення іноземних мов учні/ студенти бувають спочатку настільки ж не готові усвідомити дієвість такого прийому, наскільки потім вони активно та з радістю ним користуються, при цьому індивідуальні асоціативні знахідки стають надбанням усієї навчальної групи.

Співзвучність слів та творчий підхід до її сприйняття допомагають ефективно запам'ятати деякі граматичні явища:

- Італійська – українська:

1) певні закінчення при дієвідмінюванні: andiamo – andate, troviamo – trovate: ходимо – ходите, знаходимо – знаходите;

2) утворення форми жіночого роду прикметників: povero – povera – бідна, coraggioso – coraggiosa – смілива, moderno – moderna – сучасна, severo – severa – сувора;

3) утворення множини іменників чоловічого роду: appartamenti – квартири, spagnoli – іспанці, tavoli – столи, problemi – проблеми.

Схожість у граматичних конструкціях, до якої вчителі/ викладачі привертають увагу учнів/ студентів, також сприятиме ефективному запам'ятовуванню граматичного матеріалу:

- Італійська – англійська:

1) *Avere* + participio passato (Passato Prossimo) = to have + Past Participle (Present Perfect)

ho visitato – I have visited

hai visitato – you have visited

ha visitato – he (she) has visited

abbiamo visitato – we have visited

avete visitato – you have visited

hanno visitato – they have visited

2) *Stare* + gerundio = to be + verb_ing (Present Continuous)

sto visitando – I am visiting

stai visitando – you are visiting

sta visitando – he (she) is visiting

stiamo visitando – we are visiting

state visitando – you are visiting

stanno visitando – they are visiting

Перевіреним мнемотехнічним прийомом, який довів свою безумовну ефективність, є використання римованого іншомовного матеріалу. Мова йде про короткі, часто кумедні та навіть абсурдні за змістом фрази, мета яких полягає в акцентуванні уваги учнів/студентів на певних лексичних одиницях, що запам'ятовуються завдяки їхній неординарній подачі:

- Італійська:

Al ballo balliamo, a cena ceniamo.

Che bella tradizione parlare senza donne.

Che forza! Che bellezza!

Fumare al mare... ha senso di fare?

Il tuo gesto non è onesto.

Leone non mangia melone/limone.

Mangi spesso la bistecca in biblioteca?

Non tutte le sorelle sanno fare le frittelle.

Papa vero è molto sincero, davvero?

Pinocchio piccolo è molto ridicolo.

Pomodori, cetrioli hanno simili colori?

Puoi aspettare? Ho una cosa da fare.

Quale colore ti fa uno stupore?

Questa pesca non è fresca.

Questo aglio nel tuo bagaglio è veramente un grosso sbaglio.
Si può vedere il sole sotto il parasole?
Star bene, star male tutto è naturale.
Tutto è cambiato, ma non è sbagliato.
Vecchia spagnola è bella signora.
Vorresti uno spumante o un diamante?

Отже, активне використання мнемотехнічних прийомів, які базуються на міжмовній інтерференції та римуванні іншомовного матеріалу, є потужним засобом оптимізації навчання іноземної мови на початковому етапі, що сприяє підтриманню та підсиленню внутрішньої мотивації учнів/ студентів та забезпечує швидке оволодіння значним об'ємом лексики, розуміння граматики завдяки інтенсивній пізнавальній активності, формування позитивного ставлення до іноземної мови, зняття психологічної напруги, впевненість студентів у власних силах, творчій інтерес, бажання продовжувати вивчення іноземної мови.

Психологічна та дидактична цінність зазначених прийомів зумовлюється тим, що при їхньому використанні учні/ студенти не сприймають іноземну мову як дещо абсолютно нове, складне, що потребує великої кількості часу та зусиль, а засвоєний у такий спосіб лексико-граматичний матеріал відкриває більше можливостей для навчальної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Захарко, О. Внутрішня мотивація як психологічний феномен. Соціогуманітарні проблеми людини. №3, 2008. С. 143-149.
2. Знанецька О.М., Райлянова В.Е. Проблеми мотивації навчання іноземної мови у вищій школі. Вісник Запорізького національного університету. № 2(18), 2012. С. 87-92.
3. Рибалка Н.В. Особливості застосування мнемотехніки при вивченні лексичного матеріалу на заняттях з німецької мови. Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки». 2020. № 2 (20). С. 290-297.

4. Якимчук Ю.В. Розвиток внутрішньої мотивації у студентів вищих навчальних закладів на заняттях з іноземної мови. Технології інтелектуального розвитку. Том 3. № 4(25). DOI: <http://doi.org/10.31108/3.2019.3.4.13>

5. *Traité de psychologie de la motivation. Théories et pratiques.* Sous la direction de Philippe Carré, Fabien Fenouillet. Collection : *Éducation Sup.* Editeur : Dunod. 2019. 416 p.

Мельник Євгеній Юрійович,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
eugene_melnik@ukr.net

Слобоженко Руслан Анатолійович,
старший викладач кафедри іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
ruslan.slobozhenko@gmail.com

ПРО ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ «ПОДОРОЖІ» В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Досягнення успіхів у вивченні іноземної мови зазвичай асоціюється з виконанням певної кількості вправ і завдань, значна частина яких, на думку учнів/ студентів, не викликає справжнього інтересу, хоча і вважається корисною. Учителі/ викладачі, намагаючись зацікавити учнів/ студентів навчальним процесом, прагнуть додати привабливості навіть тим вправам, які передбачають винятково формування автоматизмів у використанні лексичних одиниць і граматичних конструкцій шляхом багаторазового та «механічного» повторення.

Очевидно, що з часом, коли основні мовно-мовленнєві навички вже сформовано і дидактичні зусилля спрямовуються переважно на розвиток рецептивних і продуктивних умінь, розробка завдань, які дійсно мотивуватимуть учнів/ студентів і виконуватимуться ними з небайдужістю та натхненням, стає нагальною методичною потребою.

У вивченні іноземних мов тема «Подорожі» є однією з універсальних і традиційних. Створення цікавих матеріалів за цією темою спрощується завдяки тому, що вона відкриває неосяжні міждисциплінарні перспективи, залучаючи літературу, мистецтво,

географію та історію, переплітаючи численні соціокультурні аспекти.

Зазвичай формат текстів, що пропонуються для опрацювання та очікуються в якості бажаного результату навчання, передбачає розповідь про досвід реальної, пережитої подорожі. У таких текстах елементи оповіді поєднуються зі спостереженнями, роздумами, висловленням суб'єктивних вражень про відвідані місця, людей, з якими довелося зустрітися, пригоди, які, можливо, трапилися.

Цей дискурсивний жанр втілює бажання автора поділитися з читачем унікальним досвідом, емоціями та висновками. Зазначена тема захоплює учнів/ студентів настільки, що навіть початківці охоче звертаються до словників і різноманітних довідників, аби максимально детально й адекватно передати усе те, що їм здається важливим.

Матеріали, які пропонуються з цієї теми підручниками та вчителями/ викладачами, часто являють собою своєрідну мозаїку, що містить мапи, малюнки, фотографії, описи ландшафтів, фактів місцевої культури, зустрічей з місцевими жителями, особливостей менталітету населення, викликів, які долаються під час подорожі, тощо. Використання розмовного стилю є найприйнятнішим для найкращої передачі вражень мандрівника.

Усе це допомагає читачам відчувати атмосферу й автентичність подорожі та слугує моделлю для створення власних текстів [9, С. 40-41]. На просунутому етапі вивчення іноземної мови – на додаток до опрацювання дидактичних матеріалів та завдання скласти розповідь про свою подорож – доцільно також, на нашу думку, запропонувати учням/ студентам поміркувати про цінність подорожей, їхній вплив на наш розвиток і подальше життя, прокоментувавши «тематичні» афоризми, наприклад: «Світ – це книга, і ті, хто не подорожує, читають лише одну сторінку», «Ніщо так не розвиває інтелект, як подорожі», «Залишатися – означає існувати, подорожувати – означає жити»...

Подорожі, безсумнівно, виховують, навчають, вдосконалюють і навіть лікують нас, і у важкі періоди нашого життя, спричинені, наприклад, сімейними драмами, обмеженнями через епідемію Covid-19, війною, ми ще активніше мріємо про подорожі. Ці мрії є

своєрідною втечею від проблем, думками про нашу втрачену свободу. Вони заспокоюють та сповнюють нас надіями, переносючи нас у далекі прекрасні краї, дозволяючи будувати сміливі плани в очікуванні кращих днів.

Тож звернення до теми уявної подорожі в процесі вивчення іноземної мови може мати певний психотерапевтичний ефект [8, С. 81-82]: думки про приємні подорожі є безумовно ефективним засобом психологічної регуляції, заспокійливим прийомом для тих, хто страждає від негативного, неприємного досвіду. Пропозиція «здійснити» уявну мандрівку зазвичай захоплює усіх студентів, оскільки вона дозволяє їм розслабитися, задовольнити потребу в позитивних емоціях, забарвлених образами бажаного майбутнього [1, С. 47-49].

Формат розповіді про умовну подорож дозволяє мобілізувати творчі здібності учнів/ студентів, що є потужним фактором інтенсифікації навчального процесу. Як ми вже зазначали вище, при опрацюванні теми «Подорожі» варто застосувати підхід, що передбачає звернення до інших дисциплін (географії, історії, етнографії...) та майже всіх видів мистецтва (літератури, музики, живопису, фотографії...). Так, наприклад, розповіді про подорожі часто ілюструються мапами, щоб допомогти читачам/ слухачам краще зрозуміти вербальний текст. Зазначимо, що мапа – це також текст, який своєю власною мовою повідомляє певну інформацію, тому надавати учням/ студентам картографічні документи для аналітичної та творчої роботи є доцільним [9, С. 40-41].

Для того, щоб надихнути учнів/ студентів, учитель/ викладач може запропонувати їм прослухати (вдома, на перерві, на початку заняття) пісню або добірку пісень, в яких ідеться про мандрівки (французькою: Édith Piaf, « Les neiges de Finlande », « Une valse »; Charles Aznavour, « Emmenez-moi »; Mireille Mathieu, « Emmène-moi demain avec toi »; Joe Dassin, « Les aventuriers », « L'Amérique »; Jean-Jacques Goldman, « Là-bas »; Desireless, « Voyage Voyage »; Julien Clerc, « Mon refuge » // англійською: Rod Stewart, « Sailing »; Frank Sinatra, « Come fly with me », « It's nice to go trav'ling »; Ricky Nelson, « Travelin' Man »; Tony Bennett, « I left my heart in San Francisco »; The Mamas & The Papas, « California Dreamin' »;

Johnny Cash « I've been everywhere »; Phil Collins « On my way »; Lenny Kravitz « Fly away »).

Сучасний навчальний процес з іноземних мов не може обійтися без залучення Інтернет-ресурсів, які також здатні надихнути учнів/ студентів у їхній самостійній творчій роботі, підказати їм ідеї, зорієнтувати їх щодо можливих змісту та форми майбутньої розповіді. Мова йде перш за все про різноманітні туристичні сайти, тематичні блоги в соціальних мережах, сайти навчально-освітніх і культурних закладів тощо [2; 7; 10; 11].

Таке поєднання процесу оволодіння іноземною мовою з різноманітним наочним вираженням ідей створює динамічне та привабливе освітнє середовище, надаючи учням/ студентам багатосенсорний досвід навчання [9, С. 40-41].

Учителям/ викладачам варто завжди та максимально активно застосовувати у навчанні прийоми, які впливають на емоційну складову психіки учнів/ студентів: було б бажано, щоб розповіді про мандрівки, з яких починається опрацювання теми, містили чуттєві спогади, описи кумедних або зворушливих ситуацій. Усе, що стимулює почуття, водночас підтримує та посилює інтерес, а наявність інтересу є однією з головних умов успішної реалізації навчального процесу, свідченням його правильної реалізації, а також запорукою творчого підходу, який уможлиблюється залученням і активізацією уяви.

Уява виводить людину за межі її звичного існування, дає поштовх для переосмислення дійсності за допомогою яскравих образів і повинна обов'язково залучатися до будь-якої навчальної діяльності [1; 3; 4; 6].

І якщо йдеться про уявні подорожі, чому тоді ми повинні обмежуватися лише континентами, країнами, регіонами та містами, які існують реально? Чому б не запропонувати учням/ студентам створити нові світи, їхні назви, мапи, цивілізації, описи артефактів? Чому б не залучити та не розширити лексикон фантастичного, дивного, казкового, граючи з іноземною мовою (за її правилами!), винаходячи неологізми? Мистецтво взагалі та література зокрема знають багато прикладів такого творчого підходу, сутність якого влучно висловив Гі де Мопассан: «Подорож – це двері, через які

люди виходять з реальності для того, щоб проникнути до недослідженої реальності, що здається мрією» [5, С. 40-41].

Якщо мова йде про уявну подорож, а однією з цілей завдання є регуляція психологічного стану учнів/ студентів і створення позитивного настрою, вчитель/ викладач дає обов'язкову настанову написати текст, який викликав би лише позитивні емоції, забезпечував би автору/ читачам/ слухачам відчуття спокою, комфорту, затишку.

Дидактичні матеріали, за допомогою яких планується розглянути зазначену тему, та текст як результат початкової діяльності учнів/ студентів повинні містити наступні елементи:

I. Опис етапу, який передував подорожі (точка відправлення; емоції перед мандрівкою (радість, байдужість, засмученість, розгубленість тощо; очікування від майбутньої мандрівки).

II. Опис кожного з етапів подорожі (спосіб пересування/ транспорт; пейзажі; люди; події/ пригоди; враження від побаченого/ почутого/ зустрічей; емоції/ відчуття (здивування, захопленість, роздратованість, шок, втома тощо)).

III. Аналіз набутого досвіду (висновки зі спостережень, зроблених під час мандрівки, рекомендації для читачів/ слухачів).

IV. Мапа з відображенням маршруту; ілюстративні матеріали (фотографії, малюнки, інша наочність, яка може репрезентувати подорож і активізувати уяву (наприклад, сувеніри, предмети, що асоціюються з відвіданими місцями)).

Створення тексту про подорож може здійснюватися в різних режимах: індивідуально, в малих групах, в якості проекту класу/ академічної групи; учні/ студенти можуть представити його у формі досьє з надрукованими документами (альбому, брошури), презентації, відео.

Досвід навчання свідчить про те, що після опрацювання дидактичних матеріалів, які ґрунтуються на міждисциплінарному підході, стимулюють емоції та образне мислення, активізують уяву, учні/ студенти неодмінно демонструють зацікавленість та креативність у написанні власних текстів про реальні або уявні подорожі, а вдосконалення їхніх рецептивних і продуктивних мовленнєвих умінь відбувається ефективніше завдяки різноманітним засобам і прийомам, які спонукають до творчості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мельник Є.Ю. Використання уяви як психотерапевтичний фактор в інтенсивному навчанні іноземних мов // Іноземні мови. – 2000. – №3. – С. 47-49.

2. British Council. Learn English. A travel guide. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/skills/reading/b1-reading/travel-guide>

3. Broom, Catherine. Second-Language Learning Through Imaginative Theory // TESL Canada Journal. – 2011. – Vol. 28. № 2. – P. 1-10. URL: <https://teslcanadajournal.ca/index.php/tesl/article/view/1068/887>

4. Cambridge. Imagination: The key to unlocking learner confidence. URL: <https://www.cambridge.org/elt/blog/2019/04/04/imagination-confidence/>

5. Ferrao Tavares, Clara. Voyages au cœur de la suggestopédie // Le français dans le monde. – 1998. – №307. – P. 40-41.

6. How to learn any language through our “imagination”. URL: <https://amandasoeleiman.medium.com/how-to-learn-any-language-through-our-imagination-781496555e08>

7. Les meilleurs sites web Voyage et tourisme. Classement des sites les plus populaires. URL: <https://www.similarweb.com/fr/top-websites/travel-and-tourism/>

8. Melnyk, Yevhenii. Faire un voyage grâce à une chanson // Le français dans le monde. – 2021. – № 436. – P. 81-82.

9. Renaudin, Jeanne & Dimier, Magali. Par monts et par mots : le récit de voyage en classe // Le français dans le monde. 2024. – №450. – P. 40-41.

10. The 14 best travel and tourism websites to inspire your own. URL: <https://www.wix.com/blog/travel-and-tourism-websites>

11. The Good Life France. Everything You Want to Know About France and More. URL: <https://thegoodlifefrance.com/category/blog/my-french-life>.

Микулинець Ольга Вікторівна,
здобувач І рівня вищої освіти
ОПП «Мова і література (німецька). Переклад»,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

Бондарчук Олена Юріївна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри німецької філології,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
Bondarchuk.Olena@vnu.edu.ua

ТЕМАТИЧНЕ ПОЛЕ АКТИВІЗАЦІ КОНЦЕПТУ «UNTERSTÜTZUNG» У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Концепт «UNTERSTÜTZUNG/Підтримка» проявляється у німецькомовному публіцистичному дискурсі та відображає складні аспекти взаємодії та співпраці в сучасному суспільстві, в тому числі й у контексті підтримки України у актуальній війні. Лінгвокультурологія та лінгвоконцептологія, які вивчають зв'язки мови з культурою, базуються на працях таких зарубіжних вчених, як В.фон Гумбольдт та Е.Сепір, та українських дослідників, зокрема А.Загнітко та В.Іващенко. Ці науковці вважають лінгвістичну когнітологію перспективним напрямом для аналізу мовних і культурних змістів через різні підходи, включаючи перекладацькі та дискурсивні методи.

Аналіз концепту «UNTERSTÜTZUNG» у публіцистичних текстах надає можливість краще зрозуміти його роль у формуванні громадської думки, відображення суспільних цінностей та норм. У цьому дослідженні ми спробуємо розглянути різні аспекти концепту «UNTERSTÜTZUNG» у німецькомовному публіцистичному дискурсі, щоб розкрити його значення та вплив на сучасне суспільство [1].

Дослідження концепту «UNTERSTÜTZUNG» у німецькомовному публіцистичному дискурсі базується на концепціях соціолінгвістики, лінгвокультурології та семантики, які визначають способи, якими мова використовується для вираження ідеї підтримки та співпраці. Згідно з соціолінгвістичним підходом, мова відображає соціокультурні цінності та норми суспільства, і аналіз вживання поняття «UNTERSTÜTZUNG» у текстах дозволяє розкрити суспільні уявлення про цінності співпраці та взаємодопомоги.

З погляду семантики, концепт «UNTERSTÜTZUNG» може мати різні значення в залежності від контексту його вживання.

Наприклад, у політичному дискурсі ключове поняття досліджуваного концепту «Unterstützung» може означати підтримку виборців або союзників, в економічному – фінансову або технічну допомогу, в соціокультурному – моральну або психологічну підтримку.

Таким чином, аналіз контекстуального вживання поняття UNTERSTÜTZUNG допомагає розкрити різноманітність його значень та відтінків у публіцистичних текстах [3].

У політичних статтях та виступах політиків можна часто зустріти вживання терміну Unterstützung у контексті підтримки певної політичної партії чи кандидата. Наприклад, політик може закликати до підтримки у виборчій кампанії, щоб залучити виборців на свій бік: «Der Kandidat rief zu mehr UNTERSTÜTZUNG für seine politische Agenda auf»; «Die Regierung versprach, die UNTERSTÜTZUNG für kleine Unternehmen zu erhöhen, um die Wirtschaft anzukurbeln».

У статтях про економіку та бізнес часто обговорюється підтримка компаній, індустрій або економічних ініціатив. Наприклад, можна говорити про необхідність урядової підтримки для малого та середнього бізнесу в умовах економічної кризи: «Die UNTERSTÜTZUNG der Regierung für die Automobilindustrie wurde in der aktuellen Wirtschaftskrise verstärkt»; «Der Finanzminister kündigte eine Reihe von Maßnahmen zur UNTERSTÜTZUNG der Arbeitslosen an.»

У статтях та дискусіях про соціальні питання можна зустріти обговорення підтримки різних соціальних груп, таких як мігранти,

безробітні, люди з інвалідністю тощо. Наприклад, можна обговорювати роль державної підтримки у соціальній інтеграції мігрантів: «Die UNTERSTÜTZUNG für bedürftige Familien sollte ausgeweitet werden, um die soziale Ungleichheit zu verringern.»; «Die Gemeinde beschloss, die UNTERSTÜTZUNG für alleinerziehende Mütter zu erhöhen, um deren Lebensbedingungen zu verbessern.»

У статтях та виступах про культуру й мистецтво можна знайти вживання терміну Unterstützung у контексті фінансової підтримки мистецьких проєктів, театрів, музеїв та інших культурних ініціатив: «Die UNTERSTÜTZUNG für lokale Künstler und Kunstprojekte ist entscheidend für die kulturelle Vielfalt unserer Gesellschaft.»; «Das Theater erhielt finanzielle UNTERSTÜTZUNG von der Stadtverwaltung, um sein neues Stück zu produzieren.»

У статтях про екологію та збереження навколишнього середовища можна зустріти обговорення необхідності підтримки урядом та громадськістю екологічних ініціатив та програм: «Die UNTERSTÜTZUNG der Bevölkerung für umweltfreundliche Maßnahmen ist entscheidend für den Schutz unserer Natur.»; «Die Regierung kündigte neue Programme zur UNTERSTÜTZUNG erneuerbarer Energien und zur Reduzierung des CO₂-Ausstoßes an.» [2].

Аналіз концепту «UNTERSTÜTZUNG» у німецькомовному публіцистичному дискурсі свідчить про його значущість та різноманітність використання у різних сферах суспільного життя. Цей термін не лише відображає ідею підтримки та співпраці, але й має різні відтінки значень, залежно від контексту його вживання. Досліджуване поняття охоплює широкий спектр значень і використовується у різних контекстах, від політики та економіки до культури та суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Іващенко В. Л. Концептуальна репрезентація фрагментів знання в науково-мистецькій картині світу (на матеріалі української мистецтвознавчої термінології). Київ : ВД Дмитра Бураго, 2006. 328 с.

2. Плотнікова Н. В. Алгоритм аналізу лінгвокультурного концепту. *STUDIA UKRAINICA POSNANIENSIA*. 2013. Рр. С. 165–170. [Онлайн-ресурс] URL: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/sup/article/view/1261/1225>. (Дата звернення: 15.04.2024)

3. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми. Дніпропетровськ, 2013. 307 с.

4. Семенюк Т. П., Бондарчук О. Ю., Пасик Л. А. Вербалізація концепту PRÄSIDENT DER UKRAINE WOŁODYMYR SELENSKYJ у німецькомовних ЗМІ. Актуальні питання іноземної філології. Збірник наукових праць. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 18. С. 42–48. DOI : 10.32782/2410-0927-2023-18-6

5. Бондарчук О. Ю., Семенюк Т. П., Корнелюк К. В. Вербалізація концепту FRAU/ЖІНКА у сучасній німецькій пісенній ліриці. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Т. 34, № 4.2023. С. 72-78. DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.4/13>.

Остапенко Ельвіра Олексіївна¹,
канд. пед. наук, стар. викл.кафедри іноземних мов,
м. Київ, Україна, elvira.ostapenko@kneu.ua

Мендрух Юлія Михайлівна²,
канд. пед. наук, доцент кафедри іноземних мов,
mendruk@kneu.ua

Тинний Вадим Іванович³,
канд. пед. наук, доцент кафедри іноземних мов,
vadtin@kneu.edu.ua

Ходакевич Ольга Георгіївна⁴,
канд. псих. наук, доцент кафедри іноземних мов,
Olgakhodakevich@kneu.edu.ua

¹⁻⁴Факультету фінансів,
¹⁻⁴Київський національний університет
імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна,

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ДЕВІДА КОЛБА НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ГРУПАХ МАГІСТЕРСЬКОГО РІВНЯ ОСВІТИ

Освіта під час війни виконує важливу функцію переключення уваги людини, сприяє розширенню її горизонтів та пошуку особистісних сенсів життя. Вивчення навчального матеріалу, нові знання й навички формують нейронні зв'язки, які, в свою чергу, становлять основу для функціонування нашого мозку, впливають на розумову діяльність, дії, здібності та характер і мають вирішальне значення для ментального здоров'я людини та її добробуту в цілому.

Слід зазначити, що успіх у навчанні підвищує рівень дофаміну та серотоніну, а значить, – піднімає настрій, дає відчуття значущості моменту, дарує відчуття перемоги тут і зараз та стимулює пошук нових перспектив. Все це актуально для учнів й студентів будь якого віку.

У підготовці студентів магістерського рівня заочної форми навчання йдеться про організацію навчальної діяльності дорослих. Їх мотивація, зазвичай, значно вища ніж у студентів початкових курсів, оскільки базується на свідомому виборі та ґрунтується на прагненні отримати готові інструменти, які допоможуть досягнути конкретних результатів у професійній діяльності.

Вони самостійні в прийнятті рішень, прагнуть максимально швидко застосувати отримані знання й проаналізувати отриманий досвід, визначивши плюси та мінуси, але крім цих переваг існують і значні недоліки, які обумовлені специфікою дорослого життя та полягають в часових обмеженнях, дедлайнах й інших проблемах, з якими стикається доросла людина.

Освіта дорослих передбачає роботу з великими масивами інформації, викладач в цьому процесі покликаний мінімізувати матеріал шляхом передачі власного досвіду, а студенти мають запам'ятати ключові аспекти будь якої теми швидко та якісно і пошук найефективніших методів та методик триває.

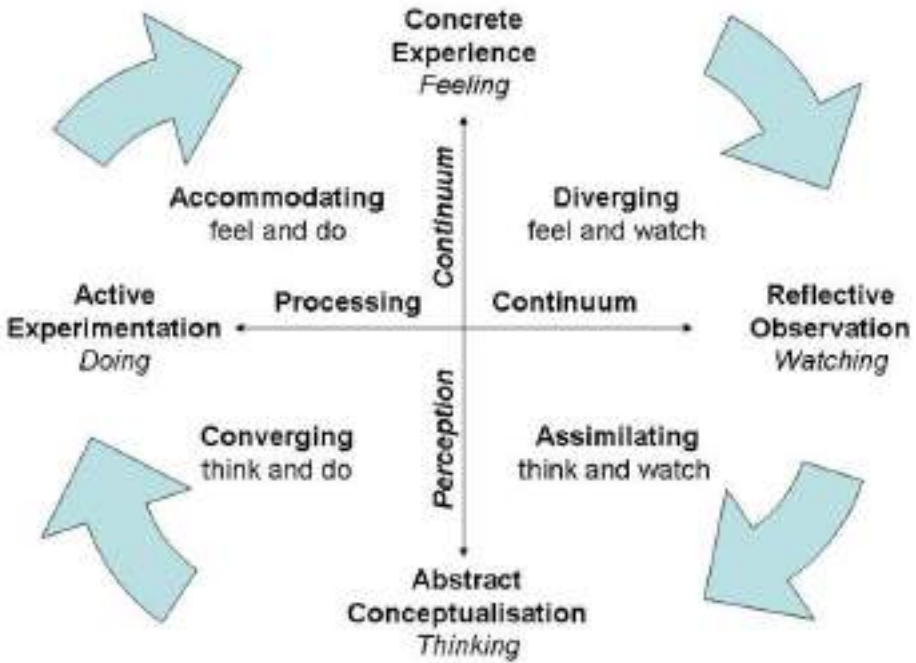
Одним з таких методів запропонував американський психолог – Девід Колб, у своїй роботі – «Експериментальне навчання. Експеримент як ресурс навчання для вдосконалення» і він полягає в комплексному баченні навчання через інтеграцію досвіду [2].

Зазначимо, що метод – це система способів впливу на поведінкову сферу людини, яка спрямована на реалізацію виховних та освітніх завдань, а методика, це – конкретні принципи, форми та засоби використання методів навчання. Отже, метод визначає загальний напрямок педагогічної діяльності, тоді як методика включає конкретні способи реалізації цього напрямку в практиці.

Ми розглянемо метод експериментального навчання Девід Колба і запропонуємо методику проведення початкової гри з використанням елементів цього методу.

Метод експериментального навчання або циклічне навчання, як його також називають, передбачає в своїй послідовності наявність 4 ключових елементів, а саме: 1) відчуття певного досвіду; 2) аналіз спостережень; 3) абстрактну концептуалізацію; 4) активний експеримент, застосування. Автор методу вважає, що коли певний досвід збагачено рефлексією, сенс надано шляхом осмислення та

трансформовано дією, новий досвід стає багатішим і глибшим [2; с. 309].

*Рис.1 [1]. Цикл експериментального навчання Девіда Колба
Джерело: Метод експериментального навчання Девід Колба
<https://osvitanova.com.ua/posts/3531-chotyry-styli-navchannia-devida-kolba>*

Методика проведення гри “Create a healthy macro and micro economies”.

Мета гри – визначити складові успіху макроекономіки та мікроекономіки, стимулювати креативне мислення та сприяти пошуку нових рішень та генеруванню ідей.

Хід проведення навчальної гри:

1) Перше – відчуття певного досвіду – студенти знайомляться кейсами, їм пропонується теоретичний матеріал з ресурсу Investopedia з питань: “Macroeconomics and microeconomics”[3], “The 6 Signs of an Economic Recovery”[4], “4 Key Indicators That Move The Markets”[5] та пропонується дослідити інформацію, добрати приклади, занотувати ключові аспекти;

2) Друге – рефлексивне спостереження – створюються 2 команди – «Макро» і «Мікро», їх мета – проаналізувати отриманий матеріал, активізувати знання, згадати все, що вони знають з цих питань, дослідити приклади держав, для яких було характерне стрімке зростання економіки, наприклад: Сінгапур, Японія, Тайвань та вичленити ключові аспекти, які сприяли активному розвитку цих країн. Студенти 2-х груп проводять аналіз спостережень, обговорюють ключові ідеї, знаходять те, що відрізняє макроекономіку від мікроекономіки, обговорюють приклади функціонування економік успішних держав. Визначають, у чому секрети їх стрімкого розвитку.

3) Третє – абстрактна концептуалізація – роздуми – кожна з груп створює уявну державу, в якій можна реалізувати ідеальний план розвитку економіки і описати функціонування на макро та мікро рівнях. Кожна команда створює свою державу з ідеальною економікою і готує її презентацію;

4) Четверте – активне експериментування – (тестують та перевіряють): а) студенти проводять презентації своїх ідей, обговорюють можливості їх реалізації в реальному житті; б) відбувається обговорення, аналіз можливості поєднання описаних студентами «макро» та «мікро» економік уявних держав в одній; в) створення спільного проекту «Успішна держава – здорова економіка» на основі підготовлених розробок груп «Макро» та «Мікро».

Завершується гра підведенням підсумків, узагальнюється нова інформація, знання лексики перевіряється на словесно-семантичному та тезаурусному рівнях, проводиться аналіз взаємодії, визначаються найцікавіші моменти ходу гри, обговорюються можливості використання отриманих знань та користь, яку вони можуть принести в реальному житті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Метод експериментального навчання Девід Колба
<https://osvitanova.com.ua/posts/3531-chotyry-styli-navchannia-devida-kolba>
2. Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. New Jersey: Prentice-Hall.
3. Macroeconomics and microeconomics
<https://www.investopedia.com/terms/m/macroeconomics.asp#toc-macroeconomics-vs-microeconomics>
4. The 6 Signs of an Economic Recovery
[https://www.investopedia.com/financial-edge/0810/the-6-signs-of-an-economic-recovery.aspx#:~:text=What%20Are%20the%20Signs%20of,gross%20domestic%20product%20\(GDP\)](https://www.investopedia.com/financial-edge/0810/the-6-signs-of-an-economic-recovery.aspx#:~:text=What%20Are%20the%20Signs%20of,gross%20domestic%20product%20(GDP))
5. 4 Key Indicators That Move The Markets
<https://www.investopedia.com/articles/fundamental-analysis/10/indicators-that-move-the-market.asp>.

Плясун Ольга Миколаївна,
Ph.D., доцент кафедри іноземних мов та перекладу,
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
olga_2511@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ МЕТОДИК ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ» У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ІЗ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Дисципліна «Теорія і практика перекладу» є однією з найважливіших дисциплін мовного циклу, що викладаються на кафедрі іноземних мов та перекладу, і має суттєве значення для якісної підготовки здобувачів вищої освіти, які спеціалізуються з міжнародних відносин. Адже яку б спеціальність не обрав студент-міжнародник, – чи то міжнародне право, чи міжнародні економічні відносини, міжнародний бізнес чи міжнародну інформацію, – вміння здійснювати фаховий переклад текстів з іноземної мови є одним із визначальних критеріїв визначення його професіоналізму.

Окрім того, студенти, що навчаються за вказаними програмами на факультеті міжнародних відносин, отримують й додаткову професійну кваліфікацію «фахівець з перекладу», тому актуальність цієї дисципліни, а також використання новітніх методик у процесі її викладання не викликають жодних сумнівів.

«Теорія та практика перекладу» як нормативна дисципліна кафедри іноземних мов та перекладу має досить розвинену методологію, що підтверджується численними науковими дослідженнями її викладачів. Зауважимо на інноваційному характері робіт Гончаренко-Закревської Н.В., Верховцової О.М. [1], Василюшиної Н.М. [2], де автор ґрунтовно аналізує особливості іншомовної комунікативної компетенції у туристичній сфері, Войтко Т.В. [3-5], у роботах якої досліджено специфіку юридичного перекладу та ін.

Основними методами, якими послуговуються викладачі у процесі викладання дисципліни «Теорія і практика перекладу», є

репродуктивні методи (бізнес/рольові ігри), дослідницькі методи (самостійна робота студентів, робота з інформацією та додатковою літературою), перцептивні методи (відео уроки, фільми, аудіозаписи промов політичних діячів англomовних країн та ін.), логічні методи (проблематичні завдання для перекладу, аналіз специфічної ситуації роботи перекладача).

У своєму дослідженні зацентруємо увагу на групі перцептивних методів та запропонуємо новітні методики, які допоможуть зробити викладання дисципліни «Теорія і практика перекладу» більш ефективним, цікавим та корисним для здобувачів вищої освіти.

Отже, у науковому дискурсі під терміном «перцептивні методи дослідження» прийнято розглядати методи, які використовуються для передачі навчальної інформації засобами почуттів: словесні, наочні, аудіовізуальні, практичні: лекція, розповідь, бесіда, ілюстрація, демонстрація.

Практика викладання показує, що з-поміж групи перцептивних методів високу ефективність має, зокрема, аудіовізуальний метод, що передбачає звернення до візуальних наочних матеріалів. Наприклад, у своїй практиці викладання дисципліни я пропоную студентам сучасний відеоматеріал, який вони спочатку переглядають та прослуховують англійською мовою, а потім перекладають українською.

У цьому контексті потрібно зауважити, що «успіх» такого методу залежить ще й від підібраного матеріалу: сучасні, актуальні відео зрозумілим чином викличуть більший інтерес та зацікавленість студентів.

Зазначимо, що використовуючи аудіовізуальний метод, добирати відеоматеріали можна за тематикою: політика, соціум, захист навколишнього середовища.

Так, я більше зацентрувала увагу на темі війни росії проти України, й добираю актуальний матеріал або інформаційного (випуски новин про події в Україні у таких виданнях, як BBC News, CNN, Deutsche Welle та ін.) або аналітичного характеру (інтерв'ю, дискусії з військовими експертами, політологами про події в Україні, погляди військових аналітиків на подальший

розвиток подій в Україні та світі, викладені на Youtube каналах, наприклад VisualPolitik EN).

Окрім актуальності, ці тексти є автентичними, тобто містять велику кількість нової лексики для студентів, які вони вивчають та використовують на практиці.

Наведу приклади декількох занять з дисципліни «Теорія і практика перекладу», проведених на основі використання новітніх аудіовізуальних методів. Так, слідкуючи за останніми подіями, ми пам'ятаємо сенсаційну заяву французького президента Еммануеля Макрона про можливе відправлення військ в Україну, що змусила багатьох політологів та військових аналітиків говорити про потенційну участь цієї держави у війні.

Обговорюючи цю тему на занятті, я запропонувала студентам переглянути відео на Youtube каналі VisualPolitik EN «Does France Want to Enter the Ukraine War?». Заняття було присвячене усному послідовному перекладу.

Звичайно, усний переклад є набагато важчим, ніж письмовий, тому у такому контексті досить зручними стають записи відео, які викладають на Youtube каналах (transcripts).

Таким чином, я поділила відео на сегменти по 1-2 хвилини, протягом яких студенти переглядають матеріал, після чого відео зупиняється, а студенти, маючи перед очима записи відео, перекладають текст з англійської на українську.

Зауважу, що складність такого перекладу зумовлена ще й відсутністю пунктуації в записах відео, що змушує студентів самостійно членувати речення, визначати тему, рему та ін. На занятті було проаналізовано та перекладено велику кількість нової, цікавої для студентів лексики, часто фразеологічної, як-от: «Throughout the two years of war in Ukraine few things seem as intense as the turnaround by French president Emanuel Macron from a stance of let's not humiliate Russia and handing out carrots to Moscow by way of let's negotiate and get along we've switched to a menu that is let's just say a little more spicy». Ця фраза містить цікаву ідіому «to hang out carrots».

В англійській мові вираз “offer someone a carrot”, або ж похідний «to hang out carrots» означає «to try to persuade someone to do something by offering them a reward if they do it», тобто

«переконати когось зробити щось, пообіцявши йому винагороду»; «these words generated a huge political storm at home, a storm with thunder and lightning», що можна перекласти як «ці слова стали політичною сенсацією на Батьківщині», «it was at that moment that the French President began to be convinced that trying to negotiate with Putin without a wild card was a waste of time» та ін.

“Wild card” – цікавий метафоричний вираз, що можна перекласти українською як «перевага, головний козир, туз у рукаві». Насправді, таких ідіоматичних, метафоричних висловів в автентичних відеоматеріалах дуже багато, й їх вивчення є надзвичайно цінним для здобувачів вищої освіти. Окрім збагачення свого лексичного запасу, студенти вивчають цікавий, сучасний матеріал, що безпосередньо стосується їхньої загальної спеціалізації у галузі міжнародних відносин.

Наведемо ще кілька прикладів: «an attack on NATO territory and a conventional Warfare response could be the kremlin’s master stroke for accomplishing its goals including the capture of Ukraine». Master stroke – ідіоматичний вираз, що має значення «an action that is very clever and produces success», тобто надзвичайно розумної дії, що веде до успіху. В українській мові аналогами можуть бути вислови «майстер-удар», «шах і мат».

Обираючи відеоматеріали для перекладу, я часто роблю акцент на проблемних, дискусійних питаннях, які спонукають студентів висловлювати власні думки щодо почутого, адже твердо переконана, що основна мета дисципліни «Теорія та практика перекладу» – не тільки навчити студентів якісно перекладати тексти, а й зробити цю лексику для них «живою», актуальною, інкорпорувати, так би мовити, її в їхнє реальне життя. Тексти, які перекладають студенти на наших заняттях, – це те, що відбувається в реальному житті, у нашій країні та світі.

Часто для перекладу я обираю аналітичні матеріали, так, наприклад, досить актуальними у цьому контексті є відео на Youtube каналі VisualPolitik EN, де автори публікують сучасний контент. Зрозуміло, нас перш за все цікавить тема війни в Україні, тому на заняттях студентам пропонується перекладати відеоматеріали на такі теми, як *Ukraine is Just the Beginning* -

Russia's TRUE MOTIVE Behind the War, How Sweden Joining NATO Destroys PUTIN, This Is How Russia Can Attack NATO та ін.

Аналітичні відеоматеріали містять велику кількість ідіом, фразеологізмів, характерних для автентичних англійських текстів. Тим цікавіше є їхнє використання в новому, політичному дискурсі. Розглянемо для прикладу заняття, присвячене справжнім мотивам президента росії до вторгнення в Україну: як *Ukraine is Just the Beginning - Russia's TRUE MOTIVE Behind the War*. Відеоматеріал, запропонований студентам для перекладу, містить величезну кількість цікавих ідіом та фразеологізмів, зокрема: «*Hedging its bets, Moscow thought it could overcome Ukraine's defenses in around 10 days and bring the entire country to its knees*». Ідіому “to hedge your bets” можна пояснити як ситуацію сумніву, коливання між вибором (англ. to avoid choosing one thing or action when it is not certain which is the right choice). Таким ідіоматичним виразом автор окреслив момент сумніву росії перед вторгненням в Україну.

Ще одним цікавим ідіоматичним виразом є висловлювання “to call it quits”, яка має значення “to decide to stop doing something”, тобто «перестати щось робити». Подивимося на її використання в політичному контексті: «*With NATO providing vital military and financial aid to Ukraine, the operation has turned into a war of attrition. And neither side is capable of penetrating deeper into the other to make a substantial claim. So why doesn't Putin just call it quits and forget about Ukraine?*» Зауважимо, що цей вислів є більш неформальним, він часто використовується в розмовному мовленні.

Подібно до нього, неформальним є й вислів «to go out of the window», який позначає ситуацію, за якої щось щезає, перестає існувати, наприклад: «*The policy makers in charge then did make significant political concessions and NATO did try to make true on the promise not to present a significant military presence in nations bordering the USSR. That all went out of the window with the dissolution of the Soviet Union between 1989 and 1991*».

Таким чином, на наш погляд, одним із найбільш перспективних методів, що можуть використовуватися під час викладання дисципліни «Теорія і практика перекладу», є аудіовізуальний метод, який передбачає використання відеоматеріалів у ході заняття.

Враховуючи ситуацію, яка склалася, на заняттях з практики перекладу я акцентую увагу студентів на темі війни в Україні, для чого пропоную їм цікаві, сучасні дискусійні та аналітичні відеоматеріали для перекладу. Таким чином, на заняттях з дисципліни студенти одночасно і практикують та вдосконалюють уміння та навички з усного послідовного перекладу, і дізнаються про важливі геополітичні процеси, що відбуваються зараз у світі, що, безумовно, сприяє підвищенню рівня їхнього професіоналізму у сфері міжнародних відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко-Закревська Н.В., Верховцова О.М. Актуальний поділ речення при перекладі французького тексту. «Нова філологія». № 80 (жовтень 2020 р.) Index Copernicus, ERIH PLUS.
2. Vasylyshyna N. M. Review of communicative learning approaches to teaching English for tourism // Наука і освіта. – 2016. – №12. – С. 28-32. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2016-12-7> Web of Science.
3. Voytko T.V. Main features of equivalence in a legal discourse translation: Contemporary International Relations: Topical Highlights of Theory and Practice – 2023: the Monograph. P.120-128.
4. Voytko T.V., Cherniuk A.P. An algorithm for expanding communicative competence of english for specific purposes during the war: Current Theory and Practice Aspects of Linguistics, Sociolinguistics and Methodology of Foreign Languages at Universities in Modern Global Higher Educational Space: the collective monograph / Edited by N. Vasylyshyna. Warsaw: RS Global Sp. z O. O., 2022. P. 20-26.
5. Voytko T.V. The difficulty of rendering internationalisms from English into Ukrainian. Сучасні тенденції іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців немовних спеціальностей в полікультурному просторі: матеріали ІХ міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 02 червня 2023 р.). К.: ФМВ, НАУ, 2023. С. 32-38.

Ржевська Дарія Олександрівна,
канд.філол.наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та перекладу
Факультет міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
by_odry@yahoo.com

**КВЕСТ ЯК СЮЖЕТОТВІРНИЙ ЕЛЕМЕНТ
ПРИ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ХАРУКІ МУРАКАМІ
«ХРОНІКА ЗАВОДНОГО ПТАХА»**

Постмодернізм у літературі має тісний зв'язок із сучасним образотворчим мистецтвом шляхом розмиття меж між різними видами мистецтва. Цитати, інтертекстуальність, специфічні риси постмодернізму з'явилися в англomовному художньому тексті у вигляді різних імітацій, стилізацій літературних попередників, іронічних поєднань традиційних письмових технік є відмінною рисою романів Харукі Муракамі.

Основні риси сучасних постмодерністських творів також притаманні творам Муракамі, такі як незавершеність, значення пошуку, численні цитати, відмова від жорсткої концептуальності. Шедеври Муракамі вразили світову аудиторію, вносячи в класичне поєднання сучасного сюрреалізму елементи магічного реалізму.

У романах «Норвезький ліс», «Кafka на пляжі» та «Хроніка Заводного птаха» Муракамі – казкар, але сюжет і атмосфера реального світу насичені тасмничістю і тривожною дивністю, яка виражена через особливу мову наративу. Він пише про дощ із котами, надприродних істот, двійників, що живуть у іншому світі, та загадкові здібності, і картини, що оживають.

Все це – частина великого магічного реалізму, щоб зобразити, не зважаючи на все, реальність. У розмові Муракамі про свій роман «Мій коханий Супутник», він згадує, що його натхненням у написанні романів є любов до «історій про незвичні речі, що трапляються із звичайними людьми» [6; с. 30].

Харукі Муракамі використовує своїх персонажів для розкриття сексуальності, для введення дивних, але особливих елементів, що відтворюють символізм, та для побудови більш широкого зображення життя, яке ми живемо у мовчанні. Ефект Муракамі є більш експериментальним. Він не може зацікавити кожного, але може познайомити з великою кількістю людей.

Персонажі часто перебувають у дивній внутрішній інтроспекції, часто замислюючись про значення буття. Усвідомлюючи свій внутрішній світ та віру у найнеочікуваніший спосіб, їхні думки стають елементами фігуративної пам'яті, які були колись трагічними, але реалістичними. Пошук, який є одним із типових елементів літератури постмодерну, є одним із ключових елементів у романах Муракамі.

Існує кілька елементів квесту у романах. Зазвичай, повинен бути головний герой-шукач, заявлені причини аби вирушити у пошук, місце, куди вирушає шукач, виклики на шляху, і іноді справжня причина пошуку, яка розкривається пізніше під час подорожі.

Незважаючи на те, що термін «квест» виник у класичній міфології, твори з мотивом квесту є одними з найпопулярніших серед читачів та прихильників фантастичних романів. Мотив квесту часто називають також мотивом подорожі, за назвою буквальної і фігуративної подорожі, яку здійснюють персонажі.

У міфології ці елементи частіше визначаються як частина подорожі головного героя, і включають:

- заклик до пригоди;
- помічник з надприродними здібностями;
- талісман;
- перехід межі і потрапляння до забороненого місця;
- випробування;
- досягнення цілі;
- повернення додому.

Квест – це пошук важливого скарбу або предмету, знань, сили чи духовного пробудження. Хоча люди зазвичай пов'язують пошуки з фізичною подорожжю чи пригодами, пошуки в дорослому житті, або романи про дорослішання, а також подорож самопізнання – це поширені застосування цього мотиву.

Основні характеристики мотиву «квест», заснованого на подорожі, включають наступне:

- фізична подорож у пошуку конкретних предметів або скарбів;
- подорож, щоб зупинити зло;
- епічні пошуки;
- подорож до дорослішання, процесу дорослішання;
- подорож самопізнання;
- пошук знань.

Цей мотив зазвичай описує зростання головного героя, як ментально так і фізично, коли він стає кращим, впевненішим у собі або могутнішим після того, як пошук закінчено.

Існують 5 основних елементів, необхідних для квесту:

- шукач;
- місце призначення;
- ряд причини для того, щоб піти туди;
- виклики та випробування на шляху;
- справжня причина для того, щоб піти туди [7; с. 211].

Самотність у творах Муракамі є постійною характеристикою головних героїв. Елемент САМОТНІСТЬ у його романах передається через цілу систему концептуальних опозицій (самотній - влюблений, самотній - одружений, самотній - комунікабельний, самотність - суспільство), які ґрунтуються на розбіжності моральних і етичних, ідеологічних принципів та вподобань героїв твору, які є представниками різних соціальних підгруп / субкультур. Ці концептуальні опозиції пов'язані з основними моральними і етичними ідеологами людства, які зазвичай розуміються як ключові одиниці емоційного дискурсу, через які розуміється та оцінюється ставлення окремої особи або групи осіб до реальності.

Головний герой «Хроніка Заводного птаха» Тору Окада – тридцятирічний безробітний чоловік, який спочатку втрачає свого улюбленого kota Нобору Ватая і потім свою дружину Куміко. На початку роману Муракамі знайомить читача з світом самотності головного героя, який знаходиться в стані ПОШУКУ, потягом до якого є постійні втрати. Ці втрати Тору Окада є причиною його стану самотності на фоні всього роману.

За допомогою мотивів квесту Муракамі створює складну систему фреймів у основних сюжетних лініях, постійно повторюючи певні елементи квесту. Існує особлива причинно-наслідкова залежність трьох основних фреймів: ВТРАТА, ПОШУК та САМОТНОСТЬ головних персонажів.

Квест – це пригодницька подорож, яку здійснює головний герой або протагоніст роману. Зазвичай протагоніст зустрічається зі серією перешкод і подолання, повертаючись в кінці з користю знань і досвіду зі своєї подорожі.

Когнітивна лінгвістика базується на психології та філософії, які підкреслюють важливість людського досвіду. Згідно з цим емпіричним поглядом, центральність мови, її значення, виникає з природи людських тіл або людського досвіду і має своє значення через взаємодію зі світом. Значення мови не несе за собою чіткі самостійні одиниці з різними формами, але «досягається словами, і це є інструкціями для концептуальних процесів, які утворюють певне значення».

Концептуальні уявлення інтегровані у різних відносинами концептуальної карти в певному фреймі. За рахунок відмінності у економічному, культурному та звичайному житті кожної етнічної групи процес перекладу не є трансформацією концептуального еквіваленту між двома мовами, він втілює в собі уявне концептуальне значення з психологічними характеристиками селективності, іконічності, аналогії та інших.

Саме концептуальні фрейми у системі FrameNet, досліджують базові структури семантичного збереження і застосування інформації в людському мозку та в формуванні комплексного враження про психологічні аспекти перекладу. Таким чином, ми схильні зменшити негативний вплив суб'єктивних суджень перекладача на концепцію процесу перекладу, і полегшити навчання перекладу з більш технічними та динамічними операціями [3; с. 82].

Головні персонажі Муракамі не погоджуються негайно розпочати подорож-квест, а, навпаки, підкоряються певним обставинам, які змушують їх це зробити. Разом зі змінами у результаті квесту змінюються також засоби та загальна мета всього квесту. Це також є специфічною рисою романів Муракамі,

оскільки його головні герої не завжди можуть чітко визначити конкретний предмет пошуку.

У романі «Хроніка заводного птаха» головні персонажі намагаються знайти новий специфічний формат «знання», розпочавши незвичайну «подорож». Тору Окада (протагоніст), який шукає свою зниклу дружину, спускається на дно криниці, щоб потрапити до таємничої кімнати номер 502, де на нього в темряві, на межі між реальністю та снами, чекає таємнича жінка, яка пізніше виявиться його дружиною.

Таким чином, під час пошуку дружини головний герой також знаходить себе, і тому можна стверджувати, що пошук у даному романі є своєрідним станом, подібним до медитації або трансу, спрямованим на внутрішній світ людини.

Протягом усього роману Тору Окада намагається усвідомити причини втрати та мотиви для пошуку своєї дружини і улюбленого kota, а його подорожі відображають процес поглиблення у свідомості та підсвідомості, який в цілому відтворює ціль Муракамі передати самодостатність та незалежність сучасної людини від оточуючого світу.

У романі також присутні постійні знайомства з новими людьми, зміни місця та обставин навколо головних персонажів, у той час як вони самі залишаються незмінними. Стречер вважає це однією з особливих характеристик персонажів Муракамі, що дозволяє відрізнити пошуки в його творах від традиційних.

Головні персонажі зазвичай приймають традиційний заклик до квесту у пошуках, але в результаті вони не зазнають особистих змін, а лише радикальних змін у навколишньому середовищі [5; с. 275].

Одним з ключових елементів пошуку є заклик до подорожі, який був переданий на початку «Хроніки заводного птаха» через телефонний дзвінок від незнайомки як еквівалент заклику до подорожі та телефонного дзвінка або загального заклику до дії та початку квесту, ознакою якого є неочікуваність:

台所でスパゲッチイをゆでているとき、電話がかかってきた [4, p. 11].

«Коли задзвонив телефон, я варив на кухні спагетті» [1, с. 9].

Отже, «заклик» як елемент традиційного квесту в романі Муракамі зберігається і посилюється за допомогою аналогії з телефонним дзвінком.

Традиційно останнім елементом квесту є повернення головного героя до звичайного життя. «Хроніка заводного птаха» закінчується листом від сусідки Мей Касахари головному герою Тору Окада та їх зустріччю. Мей Касахару також можна вважати помічницею Тору, але без надприродних здібностей. У листах ми також бачимо, як дівчина по-дружньому співчуває головному героєві, що, допомагає йому вижити.

Процес пошуку має багатогранний характер, де не лише головний герой шукає щось для себе в переплетенні людських долей, але й всі інші, і кожен з них знаходить щось для себе. Постійна присутність певної кількості пошукових процесів в єдиному просторі надає роману Муракамі епічного масштабу, ставлячи фрейм ПОШУК на перше місце серед інших.

У даному дослідженні обґрунтовується важливість використання фреймів при перекладі мотиву квесту в романі Муракамі, а також визначаються основні інструменти досягнення адекватного перекладу елементів квесту на прикладі роману Харуки Муракамі «Хроніка заводного птаха».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Муракамі Х. Хроніка заводного птаха / пер. з яп. І. П. Дзюб. Харків: Фоліо, 2009. 762 с.

2. Fillmore Ch. J. Frame Semantics for Text Understanding. NAACL WordNet and Other Lexical Resources Workshop. URL: <http://www.ccs.neu.edu/course/csg224/resources/framenet/framenet.pdf>.

3. Fillmore Ch. J. Toward a Frame-based Lexicon: The Semantics of Risk and its Neighbors. Frames, Fields and Contrasts. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Assoc, 1992.

P. 75–102.

4. Murakami H. Nejimakidori kuronikuru (Dai 1 bu) Dorobō kasasagi hen ねじまき鳥クロニクル〈第 1 部〉泥棒かささぎ編. Shinchōsha, 1994. 373 p.

5. Matthew C. Strecher Magical Realism and the Search for Identity in the Fiction of Murakami Haruki. *Journal of Japanese Studies* 25.26 1999. P. 263–298

6. Wattanagun, K., & Chotiudompant, S. The Quest and Reconstruction of Identity in Haruki Murakami's *Kafka on the Shore*. *MANUSYA*, 12(1), 2009. P. 26–39.

7. Rawdon Wilson The Metamorphoses of Fictional Space: Magical Realism. In *Magical Realism: Theory, History, Community*, Durham and London: Duke University Press, 1995. P. 209–233.

Ткачевська Валерія Миколаївна,
магістр кафедри граматики англійської мови,
Факультет романо-германської філології,
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна
Науковий керівник: Хромченко Олена Василівна,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри граматики англійської мови,
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова,
м. Одеса, Україна,
valery2002tkachevskaya@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сучасному суспільству потрібні фахівці з оригінальним мисленням, які здатні самостійно вирішувати наукові завдання, та які б безперервно поповнювали знання та вдосконалювали навички шляхом самоосвіти. Одним з найважливіших видів підвищення ефективності вищої освіти є оптимізація формування творчих та професійних умінь студентів засобами самостійної роботи.

В умовах сучасного освітнього середовища, де дистанційне навчання стає все більш поширеним, питання організації самостійної роботи студентів набуває особливої важливості. Дистанційна форма навчання вимагає від студентів не лише активності й дисципліни, але й вміння ефективно організовувати свій час і ресурси для досягнення навчальних цілей.

В нашому суспільстві сьогодні ця тема набуває значущості, адже є важливою для якісного й результативного процесу освіти. Саме тут постає необхідність у розумінні та впровадженні стратегій, що дозволяють студентам оптимізувати свої зусилля, зберігаючи високий рівень самодисципліни та мотивації.

Ключовим поняттям заявленої проблеми є “самостійна навчальна робота”, яка за визначенням академіка С. Гончаренка розглядається, як: “...різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності школярів, яка здійснюється

ними на навчальних заняттях або дома за завданнями вчителя, під його керівництвом, однак без його безпосередньої участі” [2, с.297].

В.Л. Ортинський визначає самостійну роботу студентів як самостійну діяльність-учіння студента, яку науково педагогічний працівник планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданням та під методичним керівництвом і контролем науково-педагогічного працівника без його прямої участі [3].

Зазначені вище ознаки відображають багатозначність дидактичної категорії “самостійна робота”, тому науковці є одностайні в тому, що однозначно тлумачити її не можна. Істотно відрізняються погляди науковців і стосовно того, хто організовує самостійну роботу.

Наприклад, Г. Романова зазначає: “самостійна робота – це діяльність, що здійснюється на основі самоуправління студентів та опосередкованого управління з боку викладачів” [5].

Дистанційне навчання підвищує ефективність самостійної роботи студентів, її розглядають як «засіб включення учнів (студентів) у самостійну пізнавальну діяльність, засіб її логічної і психологічної організації» [1, с.7]. Самостійна робота розширює кругозір студентів, забезпечує гармонійний розвиток пізнавальної діяльності студентів, сприяє формуванню іншомовної комунікативної компетенції, гарантує високий результат опанування іноземної мови.

Організація дистанційного навчання надає можливість вибудовувати процес самонавчання найбільш зручним для студентів чином та надавати їм необхідні засоби самонавчання.

Але закордонні та вітчизняні вчені також відзначають, що в умовах дистанційного навчання студенти стикаються з певними перешкодами, які ведуть до зростання стресових та психологічних навантажень під час навчання, вимагають від них величезних інтелектуальних зусиль, високого емоційного напруження, особливо під час контролю засвоєння знань.

У цілому це обумовлено власне специфікою дистанційного навчання: зростання частки самостійної роботи, широке застосування інформаційних комунікаційних технологій, особливості спілкування на відстані тощо.

У “Положенні про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах”, яке затверджене наказом № 161 Міністерства освіти і науки України, самостійну роботу названо однією з основних форм організації навчання у ВНЗ і основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов’язкових занять [4].

Самостійну роботу ми розглядаємо як спеціально організовану навчально-пізнавальну діяльність студентів з урахуванням їх індивідуальних особливостей, спрямовану на виконання навчально-професійних завдань і формуванню самостійності, активності та творчих здібностей особистості.

Впровадження дистанційних освітніх технологій дозволяє створювати педагогічний супровід самостійної роботи студентів, впроваджувати інтернет-тестування як вид самостійної роботи студента в практику викладання, розробляти електронні освітні ресурси ігрового характеру для самостійного вивчення, пропонувати алгоритм самостійної роботи з інтернет-ресурсами для вдосконалення навичок.

Самостійність – одна з провідних якостей особистості, що виявляється у вмінні ставити перед собою визначені цілі, досягати їх реалізації власними силами. Самостійність передбачає відповідальне ставлення людини до власних вчинків та їх наслідків, здатність діяти свідомо, приймати нестандартні рішення.

Уміння ефективно організовувати свій час та ресурси є невід’ємною складовою успішного дистанційного навчання.

Саме тому студентам слід активно використовувати технологічні інструменти для планування, створення розкладів, та визначення пріоритетів у своїй роботі. Важливо також регулярно встановлювати мети та контролювати їх виконання. Систематичні перевірки допоможуть студентам тримати під контролем свій прогрес та вчасно виправляти недоліки.

Не менш важливою є підтримка спілкування з викладачами та колегами. Обмін досвідом, підтримка та взаємна допомога сприяють підвищенню продуктивності самостійної роботи.

В кінцевому підсумку, впровадження цих практик у процес дистанційного навчання сприятиме не лише досягненню

навчальних цілей, але й розвитку важливих компетенцій, таких як самодисципліна, організованість та вміння працювати незалежно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова В.В., Білоконь К.С., Савченко А.В. «Організація самостійної роботи студентів як засіб творчого розвитку особистості майбутнього фахівця. Актуальні проблеми сучасних лінгвістичних досліджень та застосування інноваційних технологій викладання мов у вищій школі нефілологічного профілю», Дніпро: 2018. С. 6–12

2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. К. Либідь, 1997. 376 с.

3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: [навчальний посібник для студентів ВНЗ] / В.Л. Ортинський. Київ: Цент учбової літератури, 2009. 472 с.

4. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України від 02.06. 93 №161 // Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. / Авт.- упоряд. В.В. Коровайченко. Київ: Вид-во УАЗТ, 2003. 408 с.

5. Романова Г.М. Індивідуально-типологічні та дидактичні чинники результативності самостійної роботи студентів економічних університетів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. “Теорія і методика професійної освіти” / Г.М. Романова. Київ: 2003. 21 с.

Lyubov Bobchynets,
Doctora en Filología Románica,
Profesora del Departamento
de Filología Española y Neogriega y Traducción,
Universidad Nacional Lingüística de Kyiv,
Kyiv, Ucrania
blinfo@ukr.net

EL JUEGO DE PALABRAS TRADUCIBLE E INTRADUCIBLE

El juego de palabras puede ser gráfico, fónico, léxico, gramatical, sintáctico o una combinación de algunos tipos mencionados. El humor que se basa en el juego de palabras pertenece al humor lingüístico que es más difícil para traducir que el humor universal. La traducibilidad o intraducibilidad del juego de palabras depende de la presencia o ausencia de los equivalentes polisémicos u homonímicos en la lengua de traducción. El juego de palabras es intraducible si no hay equivalentes homonímicos, polisémicos o fraseológicos en la lengua meta [3; p. 223].

Según los estudios de H. Salystiowati de la traducción de la obra de Lewis Carroll al bahasa, en el 44,74 % de los casos el juego de palabras fue transmitido en la lengua de traducción sin juego de palabras [6; p. 375].

Olortegui Angeles, al analizar la transmisión del juego de palabras en el doblaje al español de las películas policíacas norteamericanas, concluyó que las técnicas más empleadas fueron la traducción del juego de palabras a similar juego de palabras, juego de palabras a ningún juego de palabras y juego de palabras a diferente juego de palabras [5; p. 7]. Estos datos demuestran la dificultad de la traducción de juego de palabras. Las dificultades de la traducción de juego de palabras están causados por la ambigüedad del sentido en la lengua original [1; p. 1]. El objetivo de nuestro estudio es el análisis léxico de la traducibilidad e intraducibilidad del juego de palabras, de los enfoques compensatorios en la traducción del juego de palabras que parece intraducible.

El material del estudio comprende los ejemplos de los chistes basados en el juego de palabras, su clasificación según la dificultad de la traducción y la propuesta de las estrategias de la traducción creativa.

Los métodos del estudio incluyen la descripción, el análisis léxico y traductológico del juego de palabras y posibilidades de su traducción.

La traducción del juego de palabras no siempre es posible, si hablamos de la traducción literal. En los casos de coincidencia completa o parcial de las formas gráfica o fónica de las palabras con juego, no hay dificultades en la transmisión de este juego de palabras al idioma de traducción. Esa coincidencia tiene lugar en las lenguas del mismo grupo o en el juego de palabras basado en los internacionalismos, por ejemplo: “Por qué le están untando crema al difunto? ¿Fue alguna petición o es una tradición acá en Galicia?”.

Usted no sabía que Paco pidió que lo cremasen? [8]

Traducción al ucraniano:

– Чому на покійника намащують крем? Це було його прохання чи у Вас така традиція в Галісії?

– Хіба ти не знала, що Пако прохав, щоб його кремували?

El chiste mencionado es traducible, ya que el juego de palabras se basa en el uso de los parónimos-internacionalismos que tienen la forma y el significado similares en español y ucraniano. Debido a los internacionalismos que están a base del juego de palabras, la ambigüedad del sentido se conserva en la lengua de traducción.

Si se trata del calambur o paronomasia basados en homonimia o paronimia, la intraducibilidad es causada por la presencia de los homónimos o parónimos en la lengua original que no tienen los equivalentes en la lengua de traducción. En este caso la compensación traductológica consiste en la creación de otro juego de palabras o el uso de otros recursos estilísticos en la lengua de llegada como la metáfora, la metonimia o la rima. Esta estrategia es aplicable en la traducción de los chistes y de los textos de publicidad, por ejemplo:

Atun lado. – Їж тунець – будеш молодець.

En el ejemplo dado observamos la alusión a la frase “a tu lado”, respectivamente, el paragram o el cambio de una letra para crear el juego de palabras, lo que produce la ambigüedad del eslogan publicitario “atun lado”. Es imposible la traducción literal al ucraniano, por eso recurrimos al recurso estilístico compensatorio, tal como la rima. Según Koochaki F., los traductores deben saber emplear rima, allusion, aliteración, repetición y otros recursos retóricos en la traducción del juego de palabras [4; p. 157].

Tomando en cuenta que el objetivo principal de la traducción es transmitir el sentido, y después transmitir la forma, hay riesgo de perder el juego de palabras en el proceso de traducción debido a la dificultad de búsqueda de equivalentes en la lengua de traducción. El calambur o la paronomasia en mayor parte de los casos se considera como el léxico sin equivalencias. El calambur basado en el nombre común y el nombre propio, no siempre es traducible, ya que los homónimos de la lengua de partida no los son en la lengua de llegada. La intraducibilidad del juego de palabras resulta en la dificultad o imposibilidad de encontrar la forma fónica que forme el juego de palabras en la lengua de traducción, por ejemplo:

- Estoy haciendo un censo de todos los que se llaman Francisco.
- Y qué tal?
- Mucho Curro [9].

El juego de palabras en este chiste se basa en la homonimia de la palabra común curro (trabajo) y del nombre propio Curro (una variante del nombre Francisco). En ucraniano no tenemos nada parecido y es imposible traducir el chiste. En este caso se puede crear otro chiste que se base en el juego de palabras con la homonimia de un nombre propio y común. Por ejemplo:

- Ти прочитав роман?
- Я не Роман, а Микола.
- Veremos otro chiste que se basa en la paronomasia del nombre propio y del nombre común:
- ¿Cómo te llamas?
- No soy ni el ayer ni el mañana.
- Entonces... ¿quién eres?
- Soy Eloy [9].

La traducción literal es imposible, pero la creación del juego de palabras análogo es una opción compensatoria. Proponemos la opción siguiente:

- Як тебе звати?
- Я не оповідання і не повість.
- А хто ж ти тоді?
- Роман.

Algunos chistes de los nombres propios son traducibles si no se basan en los homónimos o parónimos, sino en el humor lógico o universal, por ejemplo:

- Cómo te llamas?
- Pepepedro Pepeperez.
- Eres tartamudo?
- No, el tartamudo era mi padre y el del registro un imbécil [9].

El chiste mencionado se puede traducirlo con el mismo nombre propio para demostrar el efecto de tartamudeo o sustituir el nombre propio por uno en la lengua ucraniana usando la repetición de sílabas para reproducir el tartamudeo, por ejemplo:

- Як тебе звати?
- Пепепедро Пепеперес (або Пипипилип Пипипилипенко).
- Ти заїка?
- Ні, заїкою був мій батько, а регістратор дурень.

En los textos publicitarios el juego de palabras no siempre es traducible, por eso el traductor debe recurrir a la transmisión del sentido del mensaje publicitario haciendo la traducción creativa denominada transcreación (del inglés translation + del español creación). El término transcreación se usa en la traducción de los textos publicitarios como una estrategia creativa del traductor que no solo transmite el sentido del mensaje, sino también crea un mensaje nuevo en la lengua de traducción. Tanto la traducción de los textos publicitarios como de los textos literarios, incluso poesía, necesita el enfoque creativo, ya que la traducción literal no es posible. Creemos que el término transcreación puede aplicarse si se trata de cualquier traducción creativa, cuando el traductor transmite la idea o intenta compensar la forma del texto original para influir en el lector u oyente en la lengua de traducción.

El juego de palabras es traducible si se basa en las metáforas o metonimias idénticas o similares en la lengua original y la de traducción. La polisemia basada en la misma imagen o asociación en la lengua original y meta, pertenece al humor universal, comprensible para los hablantes de la lengua original y la de llegada:

El hombre que piensa más profundo

- Cuál es el hombre que piensa más profundo?...
- El minero [7].

Traducción al ucraniano:

Чоловік, який думає найглибше

- Який чоловік думає найглибше?
- Шахтар.

El juego de palabras "más profundo" en sentido directo (en una mina) y en el sentido metafórico (de pensamiento) se basa en la metáfora igual en el español y ucraniano, por eso no representa dificultades de la traducción [2; p. 25].

Conclusiones. El juego de palabras puede ser traducible si se trata de la misma metáfora en la lengua de salida y la lengua de llegada o si el calambur o paronomasia se crea por el medio de internacionalismos. En otros casos, el juego de palabras intraducible literalmente, requiere los recursos compensatorios de la traducción, lo que se consigue con la traducción creativa o transcreación, cuando el traductor inventa un juego de palabras en la lengua de traducción según los recursos lingüísticos existentes. El juego de palabras intraducible contribuye a la aparición de nuevo juego de palabras en la lengua de traducción. El traductor en este caso es al mismo tiempo el autor de juego de palabras.

Los futuros estudios de la traducibilidad o intraducibilidad del juego de palabras pueden centrarse en el análisis comparativo de las traducciones del juego de palabras en unas lenguas o las traducciones en la misma lengua hechas por diferentes traductores para descubrir las estrategias más adecuadas de la transmisión del juego de palabras en la lengua de traducción.

LITERATURA

1. Al Aqad Mohammed H., Abu-Alhaj Thabet. The Possible Reasons for Misunderstanding the Meanings of Puns in the Holy Quran from Arabic into English. Transletters. International Journal of Translation and Interpreting. 2018. Vol. 1. P. 1–13.

2. Bobchynets L. I. Estereotipos de género en el humor español y portugués: expresión léxico-semántica y estilística. Вісник КНЛУ. Серія: Філологія. 2023. т. 26 (2). С. 20–29.

3. Delabastita D. Focus on the Pun: Wordplay as a Special Problem in Translation Studies. 1994. Target 6:2. P. 223–243.

4. Koochacki F. An Investigation of Pun Translatability in English Translations of Sa'di's Ghazals Based on Delabastita's Proposed Model. *Advances in Language and Literary Studies*. 2016. Vol. 7 No. 4. P. 147–157.

5. Olortegui Angeles A. U. Traducción de juego de palabras en el doblaje al español de una serie cómica policiaca norteamericana. Tesis de Licenciada en Traducción e Interpretación. Universidad César Vallejo. Lima, 2020. 104 p.

6. Sulistyowati Henggar. The translation of wordplay in Lewis Carroll's *Through the Looking Glass and What Alice Found There* into Bahasa Indonesia by Djokolelono. 2017. *Journal Student UNY*. P. 365–375.

7. La higuera: chistes feministas. Modo de acceso: <https://www.lahiguera.net/chistes/chiste.php?numero=57>

8. Chistes diarios: la cremación. 2006. Modo de acceso: <https://chistesdiarios.wordpress.com/2006/12/20/la-cremacion/>

9. Chistes de nombres. Juegos de palabras. Modo de acceso : <https://www.juegosdepalabras.com/chistes/nombres.html>

Nataliia Vasylyshyna,
**D.Sc. in Pedagogy, Associate Professor,
Professor of the Foreign Languages and Translation
Department
Faculty of international Relations, National Aviation University
Kyiv, Ukraine
filologyN@gmail.com**

Nataliia Honcharenko-Zakrevska,
**Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor,
Head of the Foreign Languages and Translation Department
Faculty of international Relations, National Aviation University
Kyiv, Ukraine
goncharenko-zakrevska@ukr.net**

Yuliia Tashtan,
**English Teacher,
Yonder Okullari Bursa
Bursa, Turkey
preppie@ukr.net**

APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE SYSTEMS (AI) IN THE EDUCATIONAL PROCESS WITHING TEACHING ENGLISH COURSES

Artificial Intelligence (AI) has the potential to address some of the biggest challenges in education today, innovate teaching and learning practices, and accelerate progress towards SDG 4. However, rapid technological developments inevitably bring multiple risks and challenges, which have so far outpaced policy debates and regulatory frameworks. UNESCO is committed to supporting Member States to harness the potential of AI technologies for achieving the Education 2030 Agenda, while ensuring that its application in educational contexts is guided by the core principles of inclusion and equity [3; 7].

NESCO's mandate calls inherently for a human-centred approach to AI. It aims to shift the conversation to include AI's role in addressing current inequalities regarding access to knowledge, research and the

diversity of cultural expressions and to ensure AI does not widen the technological divides within and between countries. The promise of “AI for all” must be that everyone can take advantage of the technological revolution under way and access its fruits, notably in terms of innovation and knowledge [1; 5].

Furthermore, UNESCO has developed within the framework of the Beijing Consensus a publication aimed at fostering the readiness of education policy-makers in artificial intelligence. This thesis aims to generate a shared understanding of the opportunities and challenges that AI offers for education, as well as its implications for the core competencies needed in the AI era (Figure 1) [2; 3].

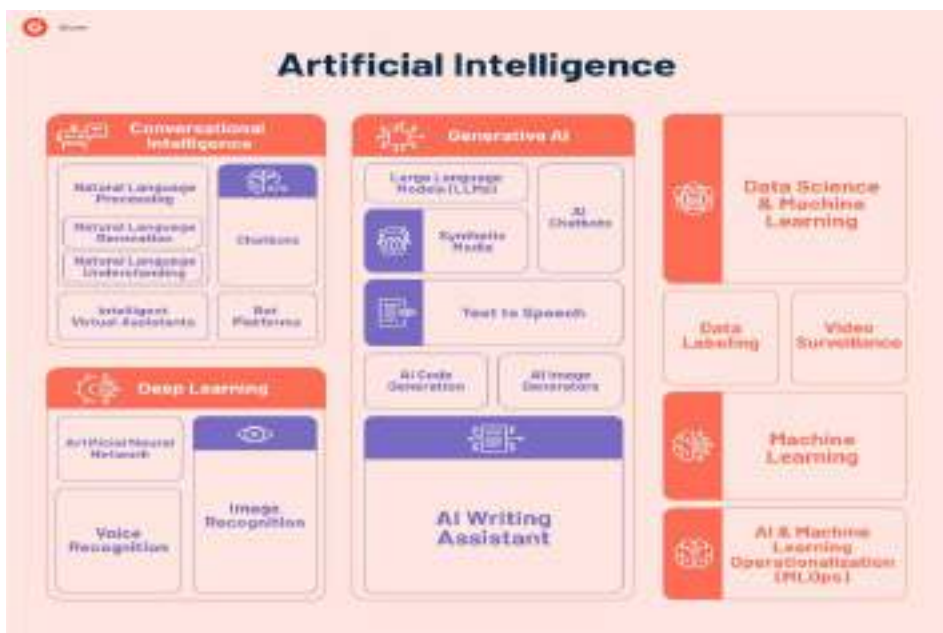

Figure 1. The Components of Artificial Intelligence

There is still a learning how AI technologies will integrate into the education sector as they develop, and we don't yet have a full picture of how AI will affect critical issues of ethics, equity and data safety. However, we've already pinpointed several key uses for artificial intelligence in education, including the following.

AI-Powered Educational Games. Teachers have long recognized the value of play-based learning, and schools have used educational computer games—such as *The Oregon Trail*, first released in 1974—since the early days of computer gaming. Today’s AI-powered games can deliver targeted learning thanks to user-responsive programming [1; 3].

Adaptive Learning Platforms. Educational technology leaders such as Carnegie Learning and Knewton offer adaptive platforms that customize learning activities and content in real time. Continuous assessment allows for immediate feedback and helps the system adjust its approach [7; 9].

Adaptive learning methodologies vary from simple rules-based systems to multifaceted machine learning algorithms [2; 4].

Automated Grading and Feedback Systems. By automating grading, planning and administrative work, artificial intelligence systems can free up educators’ time and energy for increased student contact. This is a common argument in support of using AI in the classroom [1; 5; 7].

Chatbots for Student Support. At many higher education institutions, university chatbots support learners by responding to admissions queries, connecting students to course information and student services and delivering reminders. Other chatbots can help students brainstorm ideas, improve their writing skills and optimize their study time [4].

Intelligent Tutoring Systems. Often dedicated to a single subject such as math or language, intelligent tutoring systems simulate the one-on-one experience of working with a human tutor. Examples include the Duolingo app and Khan Academy’s Khanmigo tutoring system (Figure 2) [3; 5].

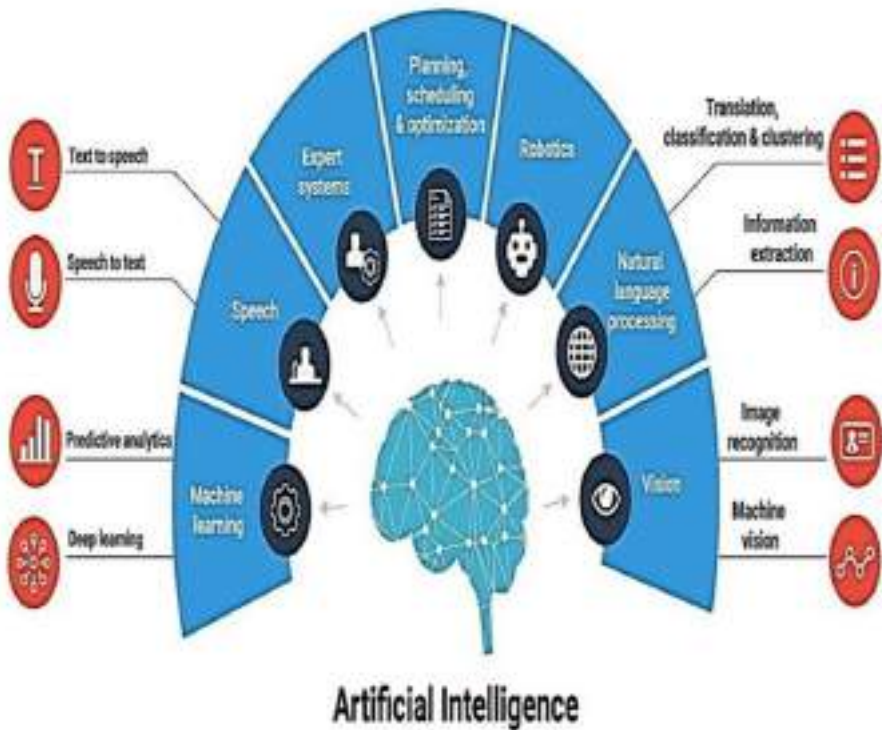

Figure 2. Systems of Artificial Intelligence in Higher Education

Artificial intelligence, or AI, is very real and pretty powerful. And while tools like ChatGPT have captured headlines, we interact with AI every day we're online.

So what is it, exactly? It comes in several forms, from simple automation to social intelligence. Algorithms control what ads we see online, the movement of self-driving cars, and those bots that pop up to answer questions when we're shopping online [5].

Programs like Sora can create entire videos from a text prompt. And while no AI has achieved true, Westworld-style self-awareness yet, there are plenty of examples of "companion" AI chatbots meant to stand in as friends [2; 4; 6].

We also see AI at work in schools. Some ed tech uses adaptive learning, which is a form of AI, and facial recognition also qualifies. But generative AI—like writing tools that can create whole essays based on a simple prompt (like ChatGPT and Bard) is a relatively new frontier, especially in classrooms.

While predictive text is something we encounter in Google Docs or text messaging, it's pretty novel to have a program deliver an entire piece of writing based on simple questions or requests. And while its ability to create truly original content isn't that sophisticated just yet, it's still a concern for many educators (Figure 3) [1].

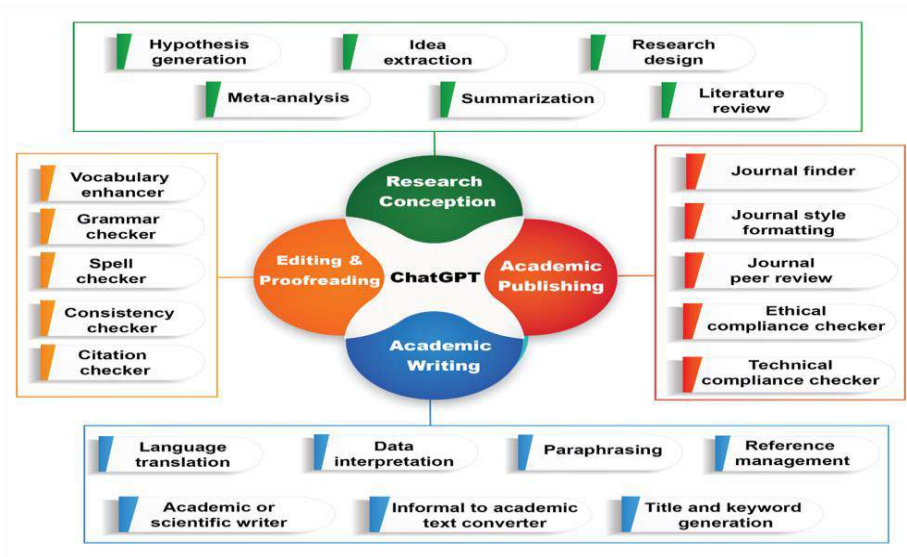

Figure 3. Application AI system of ChatGPT while teaching English Courses

To sum up, though there continues to be widespread debate over the pros and cons of deploying AI technology in the field of education, including the concerns about depersonalization and the ethical considerations cited above, there is an emerging consensus that the extraordinary range of current and future benefits will carry the day [5; 7].

In 2019, the Council of Europe’s Committee of Ministers adopted a recommendation on developing and promoting digital citizenship

education, in which a key focus was the application of artificial intelligence (AI) in educational contexts: “AI, like any other tool, offers many opportunities but also carries with it many threats, which make it necessary to take human rights principles into account in the early design of its application. Educators must be aware of the strengths and weaknesses of AI in learning, so as to be empowered – not overpowered – by technology in their digital citizenship education practices.

AI, via machine learning and deep learning, can enrich education ... By the same token, developments in the AI field can deeply impact interactions between educators and learners and among citizens at large, which may undermine the very core of education, that is, the fostering of free will and independent and critical thinking via learning opportunities ... Although it seems premature to make wider use of AI in learning environments, professionals in education and school staff should be made aware of AI and the ethical challenges it poses in the context of schools”.

Finally, while there are many benefits to incorporating AI in education, there are also several challenges and concerns that need to be addressed. Institutions must carefully consider the costs and benefits of implementing AI systems in their classrooms and ensure that they are taking appropriate measures to protect students' privacy and prevent bias. By balancing the benefits and challenges of AI in education, we can create a more personalized, efficient, and effective learning experience for all students.

REFERENCES

1. Crowder, N.C. (2020). “Automatic tutoring by means of intrinsic programming.” In *Teaching Machines and Programmed Learning: A Source Book*. Vol. 116. Lumsdaine, A.A., and Glaser, R. (eds.) American Psychological Association. PP. 286–298.

2. Pask, G. (2022). “SAKI: Twenty-five years of adaptive training into the microprocessor era.” *International Journal of Man-Machine Studies* 17 (1): 69–74. URL: [https://doi.org/10.1016/S0020-7373\(82\)80009-6](https://doi.org/10.1016/S0020-7373(82)80009-6).

3. Samad, Abdul, Hamza, Muhammad, Muazzam, Ayesha, Ahmer, Areeb, Tariq, Sania, Ahmad, Shehroz, & Mumtaz, M. Talha. (2022).

Current Perspectives on the Strategic Future of the Poultry Industry After the COVID-19 Outbreak. *Brilliance: Research of Artificial Intelligence*, 2(3). PP. 90–96.

4. Samudrala, Varakumari, Yeruva, Ajay Reddy, Jayapal, N., Vijayakumar, T., Rajkumar, M., & Razia, Shaik. (2022). Smart Water Flow Monitoring and Theft Detection System using IoT. 2022 International Conference on Automation, Computing and Renewable Systems (ICACRS). PP. 239–245.

5. Shrivastava, Anurag, Suji Prasad, S. J., Yeruva, Ajay Reddy, Mani, P., Nagpal, Pooja, & Chaturvedi, Abhay. (2023). IoT Based RFID Attendance Monitoring System of Students using Arduino ESP8266 & Adafruit. io on Defined Area. *Cybernetics and Systems*. PP. 1–12.

6. Sreenivasu, S. V. N., Sathesh Kumar, T., Bin Hussain, Omer, Yeruva, Ajay Reddy, Kabat, Subash Ranjan, & Chaturvedi, Abhay. (2023). Cloud Based Electric Vehicle's Temperature Monitoring System Using IOT. *Cybernetics and Systems*. PP. 1–16.

7. Sridhar, K., Yeruva, Ajay Reddy, Renjith, P. N., Dixit, Asmita, Jamshed, Aatif, & Rastogi, Ravi. (2022). Enhanced Machine learning algorithms Lightweight Ensemble Classification of Normal versus Leukemic Cel. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*. PP. 496–505.

Tetiana Voytko,
**Ph.D. in Philology, Associate Professor,
Associate Professor of Foreign Languages
and Translation Department,
Faculty of International Relations,
National Aviation University,
Kyiv, Ukraine
tetyana_voytko@ukr.net**

FREQUENCY OF METAPHORS IN INTERNATIONAL RELATIONS DISCOURSE

In the world of international relations, language is an important tool of communication. Texts related to international relations not only convey information, but also shape the perception and understanding of events and processes taking place on the world stage. One of the characteristic features of the language used in such texts is the use of metaphors.

The English word metaphor derives from the 16th-century Old French word *métaphore*, which comes from the Latin *metaphora*, "carrying over", and in turn from the Greek *metaphorá*, "transference (of ownership)", from *metapherō*, "to carry over", "to transfer" and that from *meta*, "behind", "along with", "across"+ *pherō*, "to bear", "to carry".

Metaphors are most frequently compared with similes. It is said, for instance, that a metaphor is 'a condensed analogy' or 'analogical fusion' or that they 'operate in a similar fashion' or are 'based on the same mental process' or yet that 'the basic processes of analogy are at work in metaphor'. It is also pointed out that 'a border between metaphor and analogy is fuzzy' and 'the difference between them might be described (metaphorically) as the distance between things being compared' [5].

A metaphor asserts the objects in the comparison are identical on the point of comparison, while a simile merely asserts a similarity through use of words such as "like" or "as". For this reason, a common-type metaphor is generally considered more forceful than a simile.

The metaphor category contains these specialized types:

– Allegory: An extended metaphor wherein a story illustrates an important attribute of the subject.

- Antithesis: A rhetorical contrast of ideas by means of parallel arrangements of words, clauses, or sentences.
- Catachresis: A mixed metaphor, sometimes used by design and sometimes by accident (a rhetorical fault).
- Hyperbole: Excessive exaggeration to illustrate a point.
- Parable: An extended metaphor told as an anecdote to illustrate or teach a moral or spiritual lesson, such as in Aesop's fables or Jesus' teaching method as told in the Bible.
- Pun: A verbal device by which multiple definitions of a word or its homophones are used to give a sentence multiple valid readings, typically to humorous effect.

Determining the exact frequency of metaphors in international relations texts is a difficult task.

However, it is worth noting that metaphors are widely used in international relations discourse to simplify complex ideas, convey emotions, and shape public opinion. Metaphors help politicians, diplomats, and academics to frame issues, create narratives, and communicate their points of view effectively.

Metaphorical language is particularly common in speeches, political statements, op-eds, and media analysis related to international relations. It is used to make abstract concepts more tangible and understandable to the audience. For example, phrases such as "balance of power", "diplomatic chessboard" or "economic battlefield" are often used to describe the dynamics of international relations [1].

The use of metaphors in international relations has its own peculiarities that reflect the specifics of this field. Here are some peculiarities of using metaphors in international relations [3]:

Geopolitical metaphors: Metaphors related to geographical or territorial images are often used in international relations. For example, the "Cold War" or the "disintegration of Europe" these metaphors reflect political reality through images related to the space and location of countries.

Military metaphors: In connection with conflicts and wars, metaphors related to military imagery are widely used in international relations. For example, "battlefield", "strategic victory" or "diplomatic

front" these metaphors give the situation a tinge of combat and indicate the importance and tension of relations between countries.

Economic metaphors: Due to globalization and economic interconnections, metaphors related to the economy are also widely used in international relations. For example, "economic divide", "trading bloc" or "economic market" - these metaphors help to describe and understand economic processes and relationships between countries.

International relations texts use a variety of metaphors to highlight and convey certain political concepts and ideas. The most popular metaphors that are often seen in texts are:

"Cold War" - this metaphor originates from the post-World War II period and is used to describe the confrontation and conflict between the United States and the Soviet Union. It emphasizes the tension and hostility between the blocs and their allies.

"Bridge-building" - this metaphor is used to describe efforts to improve cooperation, communication, and understanding between different countries or groups. It emphasizes the importance of working together in a coordinated manner and reducing divisions.

"Hot spot" - This metaphor is used to describe regions or specific places where there is a high risk of armed conflict or tension. It indicates an area of potential military threat and conflict.

"Soft Power" - This metaphor is used to describe the influence and attractiveness of a country or organization on other states through cultural, economic, educational, or humanitarian cooperation. It emphasizes non-military means of influence and the success of diplomatic efforts.

"Chessboard" - this metaphor is used to describe geostrategic games and competition between different states or actors in the international system. It emphasizes strategic planning, calculations and interaction between different actors.

The following metaphors can often be found in international relations texts [4]:

- dark/black horse: a candidate who is largely ignored by opponents yet makes significant gains.
- gerrymandering: reshaping district lines to include/exclude segments of voters that may help/hurt your chances of election.
- landslide victory: a huge victory for one side.

- muckraking: uncovering and publicizing scandalous information about a person or organization
- mudslinging: harsh partisan insults exchanged between candidates.
- parachute candidate / carpetbagger: a candidate who runs for election in an area which they are not a native resident or has no ties.
- paper candidate: a candidate who puts no effort into their campaign and is essentially just a name on the ballot.
- astroturfing: formal public relations campaigns in politics and advertising that seek to create the impression of being spontaneous, grassroots behaviour.
- stooge: To mislead a candidate or campaigner, or to masquerade as a constituent interested in an issue being promoted.

Left and right wing: terms used to delineate the partisan divide between, on the left, change benefitting the working class, and, on the right, change benefitting the established order of privilege.

These are just a few examples of popular metaphors used in international relations texts. This list is not exhaustive, as each political context may use its own metaphors to convey certain concepts and realities [2].

The frequency of metaphors in international relations texts reflects their importance and influence on the perception and understanding of global events and processes. Metaphors are a powerful communication tool that helps improve understanding of complex political, economic, and social interactions between countries. They help to create images, analogies, and comparisons that facilitate the perception of complex concepts and ideologies.

The use of metaphors in international relations texts can make them more accessible and interesting to a wide audience. Metaphors can create an emotional sound and evoke deep feelings in readers or listeners. They help to highlight complex problems and conflicts and show possible solutions.

However, the use of metaphors in international relations texts can also have its limitations. It is important to maintain a balance between figurative language and precision. Metaphors can be perceived

differently by different people, so authors need to be careful when using them and ensure that their statements are clearly understood.

Despite these limitations, the use of metaphors in international relations texts is an effective way to attract attention, enrich discussions, and increase memorability. They help to transform abstract concepts into concrete images, which contributes to a better understanding and memorization of complex political and geopolitical processes.

REFERENCES

1. Панасенко Є.О Англійська мова як *lingua franca* та її роль у сучасних світових політико-економічних процесах. Держава та регіони. 2019 URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/3_2019/20.pdf (дата звернення: 10.04.2024).

2. Selvi B. English as the language of science: the role of english in the academic world. Makale Gönderim Tarihi: 2021 URL: https://www.researchgate.net/publication/367298977_ENGLISH_AS_THE_LANGUAGE_OF_SCIENCE_THE_ROLE_OF_ENGLISH_IN_THE_ACADEMIC_WORLD (дата звернення: 10.04.2024).

3. Xhemali M. The importance of the english language in public diplomacy and international relations. Journal of Liberty and International Affairs | Volume 8 · Number 1 · 2022 URL: https://www.researchgate.net/publication/358326707_THE_IMPORTANCE_OF_THE_ENGLISH_LANGUAGE_IN_PUBLIC_DIPLOMACY_AND_INTERNATIONAL_RELATIONS (дата звернення: 10.04.2024).

4. Nazarov S. The main role of English as international language and the impact of language in International Relations. Ganja State University 2022 URL: https://www.academia.edu/70454874/The_main_role_of_English_as_in_ternational_language_and_the_impact_of_language_in_International_Relations (дата звернення: 10.04.2024).

5. Роль англійської мови в міжнародних комунікаціях і ділових зв'язках [Електронний ресурс] 2023 URL: <https://dnipro.dityvmisti.ua/blog/7885-rol-angliiskoi-movy-v-mizhnarodnykh-komunikatsiakh-i-dilovykh-zviazkakh/> (дата звернення: 10.04.2024).

Olena Diahyleva,
**PhD in Pedagogy, Associate Professor of English Language
Department for Maritime Officers (Abridged Programme),
Vice-Rector on Academic Work,
Navigation Faculty, Kherson State Maritime Academy,
Kherson, Ukraine
mz@ksma.ks.ua**

Alona Yurzhenko,
**PhD in Pedagogy, Associate professor of English Language
Department for Maritime Officers (Abridged Programme),
Navigation Faculty, Kherson State Maritime Academy,
Kherson, Ukraine
yurzhenko.alona@ksma.ks.ua**

Olena Kononova,
**Teacher of English Language of the Ship Engineering and
Electrical Engineering Department,
Maritime Applied College of Kherson State Maritime Academy,
Kherson, Ukraine
konon2017@ukr.net**

THE IMPACT OF LMS MOODLE ON MARITIME ENGLISH TEACHING OF FUTURE SHIP ENGINEERS

The process of digitalization nowadays is a prominent force across various sectors in Ukraine, including maritime training and education. Most of educational establishments were forced to be relocated from the regions which are next to front line (e.g. Kherson). Numerous challenges and problems immediately arose. One of which is distance organization of learning to continue maritime education and training of future seafarers.

Kherson State Maritime Academy (KSMA) was relocated to Odesa, Ukraine in 2022 and has lost its opportunities to provide full-term offline learning. E-learning process was organized on LMS MOODLE [14]. LMS MOODLE was chosen due to the following advantages: free

availability; comprehensive set of features for course management, content creation, assessment, collaboration, and communication; Ukrainian and English language support; integration capability with external resources; cybersecurity; mobile-friendly approach.

The objective of this research is to describe Maritime Education and Training of future ship engineers, namely Maritime English course while e-learning.

This study was conducted in KSMA (Ukraine) in collaboration with one of its structural subdivisions – Maritime Applied College which trains future navigators, ship engineers and electrical engineers (bachelor's degree). Staff (five Maritime English teachers) worked together to develop and LMS MOODLE course into future ship engineers' e-learning process. Research team was led by two PhDs, Associate Professors of English language department for maritime officers (abridged program). Maritime English Zoom sessions were conducted by teachers of Maritime Applied College of KSMA to check the material given on LMS MOODLE. The research team met at regular intervals to review the key items and identify further steps [2-4].

Research participants were third year ship engineering department's cadets (N=87) split into two teaching groups (A, B). Cadets were further split into smaller subgroups (e.g. A1, B2) for individual sessions with their teachers. The mixed method study was conducted in two phases over 2023-2024 academic year (cadets began their study in October, 2023 and finished it in February, 2024). Teachers have gained informed consent from the participating cadets. The data was gathered using focus groups and an external facilitator. Group sessions were approximately 80 minutes long, digitally recorded on Zoom videoconference platform, then transcribed by an administrator who signed a non-disclosure confidentiality agreement. Participants also used a simple scoring sheet to rate their satisfaction (1-5) with the different teaching and learning components used on MS MOODLE at the end of the interview. Three questions were used to structure each focus group session. Quantitative data were gathered at the end of the study using an online questionnaire created on Google Drive (the link was added on LMS MOODLE). The online questionnaire included 10 multiple choice questions. The following response indicators were used: 1 – for the lowest level and 5 – for the highest one. Limited

demographic data was also collected (age: 16-18 y.o., gender: 100% males).

Five themes were identified. They relate to the key elements of immersive learning.

The dominant theme relating to student’s teaching and learning experiences was captured in the first cycle by the comment – “go over it, get it, see it!” indicating that elements of the immersive learning model worked together to reinforce learning.

The lessons made the students understand the concepts more. Online learning activities where the students had to match the diagram with the part of the engine (name and its function), were reported as preferable to “just reading and questions”. Seeing the video also enhanced students’ learning motivation because it helped to connect the learning materials and the machinery simulation [5; p. 26].

Participants rated their responses to four questions. Table 1 summarizes the ratings for Q1: How effective did you find each part (listed as 1 to 5 in the table) of the immersive style of learning? (The scale used is 1 = low, and 5 = highly effective.) [1]. Table 1 shows that students preferred the case study as effective learning. Overall, the group case study and video are the most highly rated learning styles. "Just reading and questions" learning style is the lowest rated.

Table 1.

Overall Effectiveness of Immersive Style of Learning (N=87)

Items		1	2	3	4	5
1	Online learning material (Case study and Video)				12	67
2	Activities				21	54
3	Machinery simulation				5	70,1
4	“Just reading and questions”	10,1				
Averaged score		1,1	-	-	25,7	73,2

Students were also asked how much they liked, and their general perception of the immersive style of learning. Responses are summarized in Figure 1.

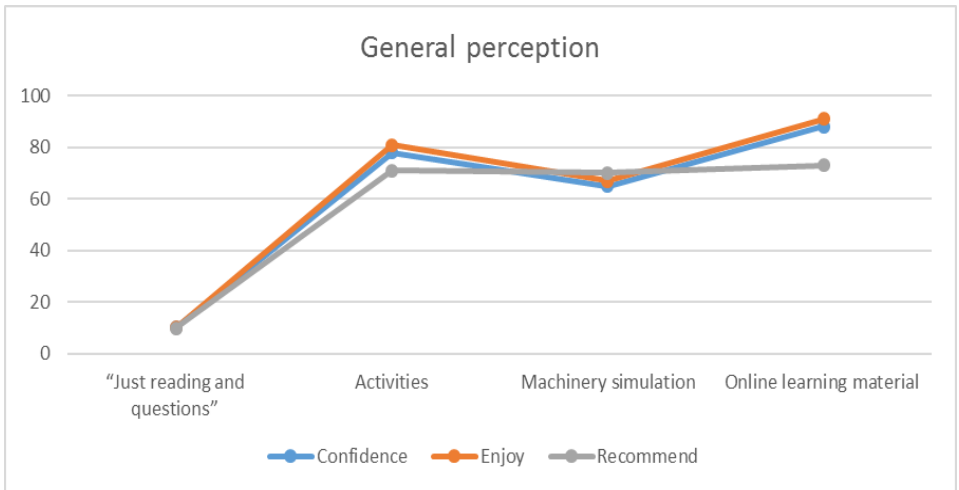

Figure 1. General Perception Of Online Learning

Table 2 summarizes themes identified from the open-ended responses to the online survey conducted at the end of the academic year. These responses show that the most valuable part of the immersive learning experience for students were the simulation and the case study; and the least valuable aspect, the various problems and challenges relating to using the technology and performing the experiments [6].

Table 2.

Themes from the Open-Ended Responses to the Online Survey

Questions	Responses
What was the most valuable part of the immersive learning experience? (N=85)	Simulation (41)
	Case study and pre-case study learning (21)
	Video/real life scenarios (16)
	Tutorials (7)
What was the least valuable part of the immersive learning experience? (N=43)	Technology not working/Too challenging or difficult (22)
	Teacher's support (8)
	Time consuming (10)
	Play acting in an unreal scenario (3)

Moodle provides a centralized platform where Maritime English educators can upload teaching materials, share resources, and communicate with their students. This allows for easy access to course materials, enhancing efficiency and organization. Moodle has become a valuable tool for many educators and learners alike [7, p. 294].

Moodle offers features such as discussion boards, chat rooms, and online quizzes, facilitating interaction between teachers and students. This interactivity promotes effective language learning, as students can practice their English skills in a collaborative and engaging manner [11].

LMS Moodle also allows teachers to upload learning materials, including audio and video resources, which can be accessed anytime and anywhere. This accessibility is particularly useful for Maritime English learners who are often on ships or offshore locations with limited access to traditional classrooms. Moodle supports self-paced learning, where students can access course materials and complete assignments at their own convenience. This flexibility is essential for maritime professionals who have erratic schedules due to their work commitments [8]. LMS Moodle provides tools for creating online quizzes, assignments, and grading systems. This enables teachers to assess students' progress effectively and provide timely feedback, which is crucial in language learning.

By utilizing Moodle, educators can enhance the learning experience and track the development of their students more efficiently. With Moodle, teachers can track students' progress, identify areas for improvement, and provide individualized learning support. This monitoring aspect helps to tailor the teaching materials and approaches to meet the specific needs of maritime English learners. It is important to note that while Moodle has several benefits, effective language teaching also relies on the expertise and teaching methodologies employed by instructors.

Therefore, the successful implementation of Moodle in Maritime English teaching depends on the combination of technological tools and skilled educators [12].

The research investigated the impact of using the LMS MOODLE for Maritime English teaching in the context of e-learning at Kherson

State Maritime Academy (KSMA) in Ukraine, which was relocated due to war. The research revealed several key findings. The use of MOODLE activities, including links, assignments, presentations, and quizzes, had a positive impact on cadets' e-learning of Maritime English. This suggests that MOODLE provides effective tools and resources for delivering educational content and facilitating student engagement in the remote learning environment [9].

The research identified various advantages of MOODLE activities, such as free availability, comprehensive features for course management and content creation, integration capability with external resources, and cybersecurity. These advantages contribute to the effectiveness and accessibility of online education, particularly in the maritime education sector. Cadets reported that interactive elements of the MOODLE platform, such as online learning materials, activities, machinery simulation, and case studies, enhanced their learning experience. These immersive learning activities helped reinforce learning concepts and increase motivation among students.

Despite the overall positive impact, challenges related to technology issues and teacher support were identified. Addressing these challenges through improved technical support and teacher training could further enhance the effectiveness of e-learning initiatives [10, 13].

Overall, the findings suggest that the integration of LMS MOODLE into maritime education and training at KSMA has facilitated effective distance learning, ensuring continuity in education and training for future seafarers despite the challenges of relocation and remote learning. The prospects of further research can be seen in the continuous improvement of e-learning in maritime education and training (e.g. using AR and VR).

REFERENCES

1. Flores-Piñas W. V., Flores-Piñas H., Chiri-Saravia P. C., Laura-De La Cruz K. M. Moodle in Distance Education. *Puriq*, 4, e417. 2022. <https://doi.org/10.37073/puriq.4.417>
2. Satriani E., Zaim M., Ermanto E. E-learning Moodle. *Linguistics and Culture Review*, 5(S2), 2021. P. 1521–1532. <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5ns2.2010>

3. Kononova O., Yurzhenko A. Engaging future ship engineers in distance stem education. *Journal of Information Technologies in Education (ITE)*, 45. 2021. Retrieved from <http://ite.kspu.edu/index.php/ite/article/view/818>
4. Diahyleva O. S., Gritsuk I. V., Kononova O. Y., Yurzhenko A. Y. Computerized adaptive testing in educational electronic environment of maritime higher education institutions. *CEUR Workshop Proceedings*, 2879, 2020. P. 411–422.
5. Diahyleva O. S., Leshchenko A., Paziak A. S., Yurzhenko A. Y. Kahoot! as a tool to gamify learning process at maritime higher education. *Information Technologies in Education*. № 1 (55). 2024. P.25-34. DOI 10.14308/ite000777
6. Basak S. K., Wotto M., Bélanger P. E-learning, M-learning and D-learning: Conceptual definition and comparative analysis. *E-Learning and Digital Media*, 15(4), 3. 191–216. 2018. <https://doi.org/10.1177/2042753018785180>
7. Aparicio M., Bacao F., Oliveira T. An E-Learning Theoretical Framework. *Journal of Educational Technology & Society*, 19(1), 2016. P. 292–307. <http://www.jstor.org/stable/jeductechsoci.19.1.292>
8. Ni P., Wang X., Li H. A review on regulations, current status, effects and reduction strategies of emissions for marine diesel engines. *Fuel*, 279. 2020. <https://doi.org/10.1016/j.fuel.2020.118477>
9. Salaxiddinovna M. G., Mamadjanovna Q. M., Qurbanova M., Saidbaxromovna S. B. Stages of Learning Transport Terms in English on the Basis of Modern Technologies. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12(9). 2021.
10. Last S. *Technical Writing Essentials - H5P Edition*. BCcampus Open Publishing. 2022.
11. Sakti M. R., Lubis A. Cloud-based BIGBLUEBUTTON implementation supports virtual meetings at RRI MEDAN. *TEKNOKOM*, 6(2), 2022. P. 160–164. <https://doi.org/10.31943/teknokom.v6i2.158>
12. Performance improvements of BIGBLUEBUTTON for distance teaching. (2022). *IADIS International Journal On Computer Science and Information Systems*, 17(1). https://doi.org/10.33965/ijcsis_2022170101

13. Yurzhenko A. Y., Diahyleva O. S., Svirida V. S. Use of online courses on LMS MOODLE to provide physical training of prospective ship navigators while e-learning. 2023.

14. Zuriah N., Rahmandani F. Analysis of Online Learning Implementation and Student Learning Activities in the Covid-19 Pandemic Era and Its Problems. 2021.
<https://doi.org/10.2991/assehr.k.210204.026>.

Sofia Kostenko,
Scientific Liceum №3
Student
Scientific Supervisor: Ala Kapiton,
Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor,
Professor of the Department of Computer and Information
Technologies and Systems
Poltava, Ukraine
sofakostenko07@gmail.com

DIGITIZATION AND THE LATEST APPROACHES, METHODS AS WELL AS TECHNIQUES USED IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION

In the midst of the riotous scene of the Covid-19 widespread, the domain of instruction bore witness to phenomenal disturbances and challenges. As the world hooked with the far-reaching impacts of this worldwide wellbeing emergency, conventional modes of learning and instructing were pushed into a state of flux, requiring quick adjustment to the ever-evolving circumstances.

Against a background of raising contamination rates and fluctuating lockdown measures, teach of higher instruction found themselves compelled to explore strange waters, reimagining ordinary approaches to learning and instruction in arrange to stay versatile within the confront of misfortune.

This article digs into the transformative travel embraced by higher instruction educate in South Africa in the midst of the Covid-19 widespread, shedding light on the moving standards of learning and educating hones. Within the wake of this phenomenal emergency, the basic to reflect on the significant changes created by the widespread gets to be ever more squeezing.

Utilizing a subjective inquire about strategy, this consider sets out on a nuanced investigation of the multifaceted impacts of Covid-19 on the instructive scene, drawing upon the wealthy embroidered artwork of bits of knowledge gathered from desktop inquire about.

Central to this request is the acknowledgment that the learning and educating milieu is in a steady state of flux, persistently advancing to meet the exigencies of the minute. In spite of the heap challenges that plague these instructive spaces, the discoveries of this think about emphasize the flexibility and flexibility inborn inside the learning environment, as teach endeavor to overcome impediments and chart a course toward a more economical future.

In consonance with Area 29 of the Structure of South Africa 1996, which reveres the proper to fundamental instruction for all, the transformative basic of tending to instructive imbalances looms large. Whereas strides have been made in defining approaches pointed at changing these abberations, the specter of financial, scholastic, and monetary challenges proceeds to linger expansive, preventing the realization of quality instruction for all.

Against this background, the coming of the Covid-19 widespread proclaimed a unused period of challenges for higher instruction educate, compelling partners to reevaluate existing standards and grasp more prominent adaptability in learning and instructing hones. As innovation develops as a linchpin in this transformative travel, the execution of electronic activities has accepted a significant part in catalyzing the transformation of higher instruction.

In pair with the goals of the Fourth Mechanical Insurgency (4IR), innovative headways offer exceptional openings for higher instruction educate to address the exigencies of modern learning and instructing. With Data and Communication Innovation (ICT) instruments reshaping the forms of instructive intuitive, the advanced change motivation expect foremost significance, introducing in a worldview move that rises above conventional boundaries and rethinks the scene of higher instruction.

The advanced change clearing through higher instruction educate speaks to a conversion of innovative development and organizational adjustment, catalyzed by the tenacious walk of advanced advances. Olivier's (2014) examination into innovation integration inside philosophical instruction at the University of South Africa (UNISA) underscores the basic of adaptability and flexibility in instructive approaches in the midst of advancing educational scenes.

This requires an faithful commitment to progressing staff and understudy preparing in innovation, coupled with investigate into educationally viable applications of innovation.

Besides, the securing of ICT abilities develops as a linchpin for students' future societal engagement, underscoring the basic of bridging the advanced isolate that plagues creating countries like South Africa. The Covid-19 widespread assist exacerbated these challenges, pushing higher instruction teach into a whirlwind of instability and disturbance. As nations around the world hooked with the basic of containing the infection, school and college closures got to be a omnipresent highlight of the widespread reaction, accelerating a seismic move toward online instruction.

In spite of its potential for inclusivity and collaborative learning, online instruction brings its claim set of challenges. Bao's (2020) examination of Covid-19's affect on online higher instruction in China illustrates the impressive errand of transitioning courses to an internet organize for all intents and purposes overnight. This requires fastidious lesson arranging, the advancement of educating materials, and robust technology bolster foundation to guarantee viable learning results.

Against this scenery, this article sets out on an inquiry into the digitalization of learning and instructing hones in South African higher instruction educate in the midst of the Covid-19 widespread.

By digging into the recognitions of both understudies and instructors, this think about looks for to unwind the multifaceted measurements of digital change inside the higher instruction scene.

The unavoidable impact of digitalization expands past the limits of conventional instructing and learning ideal models, penetrating all aspects of higher instruction educate. From inquire about and authoritative assignments to communication and back administrations, advanced technologies have ended up crucial apparatuses within the arms stockpile of present day the scholarly community.

This transformative travel requires not as it were the creation of unused frameworks but too the development of computerized education among understudies and staff alike, preparing them for the requests of an progressively digitized future.

Colleges, as cauldrons of advancement, must manufacture advantageous connections with developing advances to improve the

understudy involvement and stay pertinent in a quickly advancing scene. The Covid-19 widespread, whereas troublesome, has too served as a catalyst for the fast appropriation of computerized innovations to back inaccessible learning and separate instruction.

This seismic disturbance envoys a worldview move in higher instruction, with digitalization rising not as it were as a challenge but moreover as a strong apparatus for tending to key imperatives within the 21st century.

As the forms of higher instruction proceed to evolve, embracing digitalization is not a choice but a need. The change from traditional classroom models to virtual electronic stages underscores the basic of grasping rising innovations to guarantee the proceeded imperativeness and significance of higher instruction educate in an progressively digitized world.

In this ponder, a subjective approach was utilized to fastidiously look at pertinent literature, especially centering on the transformative affect of advanced spaces on learning and educating inside South African higher instruction teach. Leveraging a criterion-based examining strategy, the determination of South African and worldwide writing on digitalization and its consequences for learning change was attempted.

The information collection handle followed to a hermeneutic system, guaranteeing a precise integration of examination and translation of the writing.

An comprehensive look procedure was actualized, including electronic bibliographic databases and intrigue stages such as Diary Capacity (JSTOR), Google Researcher, Africa Online Diaries, Web of Science (WoS), and Scopus. This comprehensive approach encouraged get to to a wealthy store of insightful talk, specifically addressing the challenges and prospects of advanced change in higher instruction.

Drawing upon the amassed writing, this section endeavors to efficiently synthesize the investigation over four urgent subjects central to this examination.

These topical spaces include the introduction of gigantic open online courses (MOOCs), boundaries to advanced change in higher instruction, the advanced transformation landscape amid the Covid-19 widespread, and the flow of online Collaborative Learning (OCL).

The coming of gigantic open online courses (MOOCs) has developed as a troublesome constrain inside the instructive milieu, challenging conventional conveyance models and inciting a worldview move towards innovative modes of instruction.

In spite of starting resistance, the basic for alter has required the adjustment of modern conveyance components to adjust with industry requests and understudy inclinations. In any case, the move to MOOCs has been stamped by a bunch of challenges, counting the require for organized interest and the development of vigorous community systems to cultivate significant engagement.

Whereas MOOCs have gathered impressive consideration as a vehicle for open instruction, their adequacy in advancing dynamic student learning inside information situations remains a subject of continuous request. Consolidating learning analytics into MOOCs holds guarantee for upgrading understudy engagement and optimizing learning results. Inquire about endeavors have looked for to use analytics calculations to analyze issues, foresee learning execution, and intervene proactively to reinforce understudy engagement levels.

The discoveries emphasize the basic part of educates in leveraging online behavioral information to supply convenient intercessions and pushes to understudies at chance of falling behind. This proactive approach not as it were cultivates more prominent cognitive, behavioral, and enthusiastic engagement but moreover underscores the vital cooperative energy between educational mastery and technological innovation in forming the long run of higher instruction.

In pith, the expansion of MOOCs speaks to both a challenge and an opportunity for teachers, accelerating a reevaluation of directions standards and a concerted exertion to tackle advanced innovations to enhance the learning encounter. As the computerized scene proceeds to advance, leveraging bits of knowledge from learning analytics and grasping inventive educating techniques will be basic in exploring the complexities of advanced change inside higher instruction.

The scene of advanced change inside higher instruction educate is perplexed with obstructions that block consistent integration and selection. Preeminent among these deterrents is the challenge of advanced education, which postures a critical jump for all partners included. Computerized education includes not as it were the knowledge

and aptitudes required to explore innovative scenes but too the certainty to utilize accessible apparatuses successfully.

A palpable gap exists between the capability levels of partners and the requests of advancing advanced situations, regularly coming about in hesitancy and dread towards embracing modern advances.

Typically especially pronounced among scholastic staff, who may harbor reservations around locks in in computerized spaces where they see themselves to be at a drawback compared to advanced natives, students acclimated to innovation from an early age. In spite of the ubiquity of advanced gadgets among understudies, their proficiency in leveraging innovation for instructive purposes remains restricted.

Colleges bear the obligation of bridging this computerized partition by cultivating a culture of computerized incorporation and strengthening. By prioritizing advanced education activities and giving comprehensive bolster instruments, educate can engage partners to use computerized instruments ideally, in this manner improving the viability of educating and learning forms.

In any case, the complexities of computerized change expand past insignificant capability challenges. Colleges hook with the overwhelming assignment of guaranteeing the coherence and openness of data across diverse advanced stages and administrations. The perplexing IT biological system supporting college operations requires fastidious coordination and integration to provide consistent user experiences.

Challenges proliferate for college IT divisions entrusted with supporting computerized activities in the midst of maturing framework and rigid policies. Moreover, the fear of losing control or running afoul of compliance controls frequently smothers advancement, preventing the realization of the full potential of advanced advances in higher instruction.

The onset of the Covid-19 pandemic exacerbated these challenges, pushing higher instruction educate into a excited scramble to adjust to farther learning modalities. Across the nation closures required fast moves to online learning platforms, exposing holes in advanced preparation and educational readiness. Scholarly staff found themselves hooking with new online delivery methods, compounding the require for upskilling and preparing.

In South Africa, the move to online learning was compounded by financial aberrations, with numerous understudies missing get to to dependable web network or reasonable learning situations. In spite of endeavors to supply information endowments, critical fragments of the understudy populace remained disappointed, worsening existing disparities in instructive get to.

As higher instruction educate hook with the exigencies of advanced change, tending to these multifaceted challenges is basic to guarantee impartial access to quality instruction within the computerized age. By prioritizing digital literacy activities, cultivating a culture of development, and intensifying endeavors to bridge the computerized partition, colleges can explore the complexities of digital change whereas progressing their center mission of information dispersal and scholastic fabulousness.

Online Collaborative Learning (OCL) stands as a prominent directions approach within the domain of online instruction, cultivating collaboration, thought trade, and the co-creation of information among members. Presented by Linda Harasim, OCL underscores the Internet's part in encouraging agreeable learning and information era (Demuyakor, 2020). As posited by Harasim (2017), this hypothesis messengers a worldview move towards collaborative learning and knowledge construction encouraged by online stages.

Within the setting of this think about, Online Collaborative Learning (OCL) develops as the ideal demonstrate for exploring the integration and utilization of innovation in learning and educating. The overarching point is to pick up experiences into how understudies and scholarly educate saddle innovation for instructive purposes.

REFERENCES

1. Menendez, V., Perez, M., & Albert, M. (2016). Digital transformation: An analysis of barriers for the digitalization of companies. In International Conference on Industrial Engineering and Operations Management.

2. Olivier, B. (2014). The integration of technology into theological education at the University of South Africa (UNISA). *HTS Theologiese Studies/Theological Studies*, 70(1), Art. #2767.

3. OECD. (2015). *Students, Computers and Learning: Making the Connection*.
4. Clement, J. (2019). *South Africa: internet users 2019*. Statista.
5. Blurton, C. (2002). *New Directions of ICT-Use in Education*. UNESCO.
6. Stolterman, E., & Fors, A. C. (2004). *Information Technology and the Good Life. Beyond the Scenarios*. Proceedings of the 37th Annual Hawaii International Conference on System Sciences.
7. Higher Education Authority (HEA). (2019). *National Forum for the Enhancement of Teaching & Learning in Higher Education*.
8. Crittenden, V. L., Hanna, R. C., Peterson, R. M., & Reimers, V. (2019). *Digital Transformation Strategy for Higher Education Institutions*. In *Digital Transformation in Business and Society* (pp. 317-327). Springer, Cham.
9. Rampelt, C., Niehaves, B., & Plattfaut, R. (2018). *The Digital Transformation of Higher Education - Exploration of Status Quo and Desired Future States*. In *Proceedings of the 51st Hawaii International Conference on System Sciences*.
10. Curaj, A., Matei, L., Pricopie, R., Salmi, J., & Scott, P. (2015). *The European Higher Education Area: Between Critical Reflections and Future Policies* (Vol. 45). Springer.
11. Wilms, K., & Saldo, M. (2017). *The Digital Transformation of Higher Education*. In *The World Report on The Changing Role of the University*.
12. PWC. (2018). *Digital Transformation and Higher Education*.
13. Marshall, S. (2014). *MOOCs and the Future of Higher Education*.
14. Harasim, L. (2012). *Learning theory and online technologies*. Routledge.
15. Brent, W., & Gibbs, D. (2012). *Understanding the potential of MOOCs*. *Educational Technology and Society*, 15(3), 3-4.
16. Avella, J. T., & Minocha, S. (2016). *The rise of social media and its impact on academic literature*. In *The Challenges of Ethics and Equity in Disciplinary Teaching* (pp. 204-212). IGI Global.
17. Magen-Nagar, N., & Shonfeld, M. (2017). *The Collaborative Dialogue in the Digital Age: An Epistemic Exploration of Collaboration and Learning*. Springer.

18. Demuyakor, J. (2020). Investigating the factors influencing the adoption of online collaborative learning tools. *Education and Information Technologies*, 25(4), 3399-3420.

19. Harasim, L. (2017). *Learning Theory and Online Technologies*. Routledge.

20. Hedding, D. W., Marx, J., Du Plessis, A., & Motloenya, B. (2020). Higher education after.

Nataliia Koshil,
**Ph.D. in Philological Sciences,
Associate Professor of the Foreign Languages Department,
West Ukrainian National University,
Ternopil, Ukraine
natakoshil@ukr.net**

Olha Hyryla,
**Senior Lecturer of the Foreign Languages Department,
West Ukrainian National University,
Ternopil, Ukraine
mygal.olga@gmail.com**

YOUTUBE: AN EFFECTIVE TOOL FOR ENGLISH LANGUAGE TEACHERS

In today's technology-driven world, YouTube has emerged as a powerful tool for education, offering a vast repository of engaging and informative videos. For English language teachers, YouTube presents a unique opportunity to enhance their lessons, cater to diverse learning styles, and connect with students worldwide. This essay delves into the effectiveness of YouTube channels for English language teaching, highlighting its benefits, exploring its pedagogical applications, and providing practical strategies for its implementation.

1. Enhanced Engagement and Motivation.

YouTube's captivating video format holds the potential to transform English language learning from a monotonous task into an enjoyable and stimulating experience. The platform's diverse range of content, from animated lessons to real-world interactions, caters to various learning styles, fostering engagement and motivation among students. Moreover, YouTube's interactive features, such as comments and quizzes, encourage active participation and promote a sense of community among learners.

2. Personalized Learning and Accessibility.

YouTube offers an unparalleled level of personalization, allowing students to tailor their learning experience to their specific needs and

interests. With a vast array of channels and videos to choose from, learners can focus on areas of the English language that require improvement, revisit challenging concepts, and explore topics that pique their curiosity. Additionally, YouTube's accessibility transcends geographical boundaries, providing equal learning opportunities for students worldwide.

3. Authentic Language Exposure and Cultural Immersion.

YouTube provides a window into the world of English speakers, exposing students to authentic language usage and diverse accents. By watching videos from native speakers engaged in everyday conversations, students can immerse themselves in the language's natural rhythm, intonation, and colloquial expressions. This exposure enhances their listening comprehension, expands their vocabulary, and promotes a deeper understanding of English-speaking cultures.

4. Supplementary Resource and Classroom Integration.

YouTube serves as a valuable supplementary resource for English language teachers, complementing traditional classroom instruction and providing students with additional practice opportunities. Teachers can incorporate YouTube videos into their lesson plans to introduce new concepts, reinforce grammar rules, and enhance vocabulary acquisition. Moreover, YouTube can be used to facilitate flipped classroom activities, allowing students to preview lesson material independently and engage in deeper discussions during class time.

5. Fostering Global Citizenship and Intercultural Communication.

YouTube promotes global citizenship and intercultural communication by connecting learners from diverse backgrounds. By engaging with YouTube channels from around the world, students gain exposure to different cultures, perspectives, and ways of life. This exposure fosters cross-cultural understanding, breaks down stereotypes, and prepares students for effective communication in an increasingly interconnected world.

There are different effective implementation strategies. Curated Playlist Creation when teachers can curate playlists of high-quality YouTube videos aligned with specific lesson objectives and language skills. Interactive Viewing Activities to encourage active engagement by incorporating discussion prompts, comprehension questions, and vocabulary exercises during and after video viewing. Differentiated

Instruction to provide students with options to choose videos that suit their interests and proficiency levels. Encourage Peer Collaboration that supposes promoting collaborative learning by assigning group tasks that involve analyzing and discussing YouTube videos. Promote Self-Directed Learning to guide students in developing strategies for independently finding and evaluating YouTube channels for their English language learning needs.

In conclusion, YouTube has revolutionized English language teaching, offering a dynamic and versatile platform for enhancing engagement, promoting personalized learning, and fostering global citizenship. By effectively integrating YouTube channels into their teaching practices, educators can empower students to become confident and proficient English language users, ready to thrive in an interconnected world.

REFERENCES

1. Носуль Ю.О. Використання відео матеріалів на уроках англійської мови. Інтернет ресурс. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-video-materialiv-na-urokah-anglijskoi-movi-209396.html>

2. YouTube: A Treasure Trove for English Language Teachers. Electronic resource. Mode of access: <https://www.youtube.com/@TheEnglishTeachertuitionkit>

3. The Benefits of YouTube in Learning English as a Second Language: A Qualitative Investigation of Korean Freshman Students' Experiences and Perspectives in the U.S. Electronic resource. Mode of access: <https://www.researchgate.net/publication/353035893>.

Marta Lacková,
PaedDr., PhD., University teacher
Faculty of Humanities, University of Žilina,
Žilina, Slovakia
marta.lackova@fhv.uniza.sk

THE APPLICATION OF SOCIAL MEDIA SLANGAUGE FOR PEDAGOGICAL PURPOSES (CORPUS-DRIVEN APPROACH)

The aim of the presented article is to investigate the lexicosemantic traits and word-formation potential of social media slangaue as demonstrated in the framework of the English Web 2021 (enTenTen21). The whole linguistic material is elaborated via the text analysis software Sketch Engine and further applied for pedagogical purposes.

The first step of the research is to recognize recurring patterns in which the studied lexical units appear so that we could investigate their traits and potential in the discourse. The combination of the lexical-semantic and corpus analysis methods is employed in order to achieve the goals of the investigation. The corpus analysis involves both the qualitative and quantitative examination of the presence and role of the studied lexemes in the textual corpora; it concentrates on concordances and collocations in which the lexemes typically appear.

Research in the field of lexicology covering the investigation of new lexemes has been gaining an increasing popularity since it is associated with the intensive creation of new words reflecting recent developments in any sphere of human activity. [5, p. 232], [7, p.132], [10, p. 260].

The theoretical framework of our article is based the three fundamental components of neologisms – word formation, borrowing, and lexical deviation [1, p. 180], [3, p.47]. Utilizing the statistics procedures, the research proves that there exist their abbreviated forms utilized also in other typologically diverse languages, e.g.: OMG is found in the Slovak National Corpus. The occurrence of these words is connected specially with extralinguistic factors in the background of its functioning in the language of social media.

For the needs of our research, we have selected the following lexemes from the slangaue; they display frequency higher than 0.1 per

million tokens: *cray* (abbreviation of *crazy*); *crushing it* (to be doing particularly well on something); *facepalm* (when someone does or says something that's unbelievably stupid); *fam* (short for *family*); *fire* (when something is exceptionally good); *finna* (I am going to); *on fleek* (on point); *squad goals* (something that you would like your group to become or achieve); *throwing shade* (the act of publicly denouncing or disrespecting someone); *trendjacking* (when users take over a trending topic with irrelevant content); *e-boy* (a boy who has an emo style and they express themselves on the internet); *WFH* (work from home); *finesse* (the way a person manipulates a situation to get what he or she wants). The relatively high frequency of these slang units proves that they add to the fulfilling of functional needs of individual communication acts [11, p. 125].

Tasks based on linguistic corpora have been used for teaching a foreign language during past decades, and scholars emphasize their positive impact for these needs as they offer intriguing methodological perspectives [4, p. 58], [6, p. 61]; moreover, they possess the potential to structure the teaching content. On the other hand, [2, p. 25], [9, p. 83] stress that teachers of foreign languages should not overestimate their role in the teaching process. Effective language acquisition principles that are generally valid in didactics should be followed while applying corpora-driven exercises [8, p. 5105].

These activities enhance vocabulary along with reading and communicative competencies; overall, they have proven to be efficient for the development of lexical competencies of the students with the course of Lexicology.

The students are subconsciously motivated to pay their attention to the word-formation, semantic features of the social media slang words. Subsequently, they should be given the opportunities to utilize these units of language in communicative personalized schemes. Moreover, the students try to explain the meaning of the slang words through deduction techniques by way of which they build their mental lexicon.

So far, there do not exist practical materials illustrating the interdisciplinary bonds when introducing slang words with corpora instruments; we feel inspired to uncover this challenging theme from the field of didactics. Here we provide an example of corpus-driven exercise on the contemporary slangage.

The scope of these tasks is much broader (e.g. mixed letters, accuracy-focused activities, guessing meaning of words, gap filling/completing the concordances, the odd one out, classifications of words, matching words from the corpus with their definitions, word search, choosing the correct word, matching words with pictures, crosswords, word fields, revision activities etc.); they are suitable for B1 level and higher.

Discuss the semantics and word-formation processes of slang words in bold within the examples taken from English Web 2021 (enTenTen21). Do you use any of the slang words in communication?

1. People be **cray**. (trmk.org)
2. You missed me **crushing** it at my game. (s8.org)
3. Although I have to **facepalm** at the fact that he posted something like this after the **fiasco**. (1up.com)
4. I will never forget this night a concert of a lifetime for me and my **fam**. (s8.org)
5. Figuring out the **fire dress** was a challenge for me at first. (dreamwidth.org)
6. "I don't know what I **finna** lose after this. (kq2.com)
7. But with a little practice and a lot of patience, their selfie game wasn't exactly on **fleek**, but it was adorable. (mtv.com)
8. The phrase **squad goals** is thrown around SO much these days that, honestly, it's beginning to lose its intended effect. (mtv.com)
9. Jason Bonham tells the story of his dad throwing **shade** at Phil Collins too! (tk99.net)
10. This interactive session paved the way for the undergraduates to learn and question the aspects relevant to practically implementing a **trendjacking** campaign via social media. (ruh.ac.lk)
11. Are we in the midst of the **WFH** revolution? (dw.com)
12. One of the biggest fashion trend phenomena has been dressing like an **E-girl** or **E-boy** on TikTok. (blogto.com)
13. Here's how George **finesses** that issue (hnn.us)

The results of the article reveal that the lexicosemantic features of the social media slang language reflect extralinguistic factors of individual communication acts. It means that the outcomes from the corpus analysis might have practical relevance for teachers of the English

language who strive to include vocabulary recent trends into the teaching process.

Limitations of the article are evident when reflecting on the amount of linguistic information to be elaborated here – it discusses only evidence from textual corpora which are constantly enriched by new entries; yet, they do not display the linguistic potential in its full range.

REFERENCES

1. Abdah, F. A., Omolu, S. Slang Words in Twenty One and Over. *International Journal of Health, Economics, and Social Sciences*. 2023. Vol. 5, No. 3. P. 178-185.
2. Aijmer, K. (ed.). *Corpora and Language Teaching*. 2009. Amsterdam/Liverpool: John Benjamins.
3. Casafont, M.L. Invisible Neologisms: Category Change. *Dictionarization of Catalan Neologisms*. 2022. New York / Berlin: Peter Lang.
4. Granger, S., Hung, J., and Petch-Tyson, S. *Computer Learner Corpora, Second Language Acquisition and Foreign Language Teaching*. 2002. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
5. Kolobe, M. Analysis of Neologisms in Newspapers. *US-China Foreign Language*, 2015, Vol. 13, No. 4. P. 231-235
6. Leláková, E. Corpus-based analysis as a way of using context to determine the meaning of words. In: *Fourth Internet Conference Proceedings „Foreign language in professional training of specialists: issues and strategies“: online book of abstracts*. Kropivnickij: Central'noukrainskij deržavnij pedagogičnij universitet imeni Volodimira Vinničenka. 2021. P. 61-63.
7. Prayudha, J.S., Pradana, A. The Analysis of Slang Words in English Online Learning Classroom. *JADEs Journal of Academia in English Education*. 2023. Vol. 4, No. 1. P. 231-235.
8. Safiullina, G.R., Davitova, N.R., Lelakova, E. Sketch Engine in Building a Lexical Minimum for Children. In: *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*. 2019. Vo. 9, No. 1. P. 5105-5108.
9. Sinclair, J. M. *How to Use Corpora in Language Teaching*. 2004. Amsterdam/Liverpool: John Benjamins.

10. Sri, W., Rusdi, N.R. Types of Word Formation of Slang Words Found in TV Advertisement. *The Journal of English Language and Literature*. 2013. P. 258-266

11. Stubbs, M. *Words and Phrases: Corpus Studies of Lexical Semantics*. 2001. Oxford: Blackwell.

SOURCES

English Web 2021 (enTenTen21). [Online] Available from: <https://app.sketchengine.eu/>. [Accessed: 24th April 2024].

Elizabeth Lunn,
Senior teacher Ashdon School,
Essex, Great Britain
lzlunnx@gmail.com

Olga Verkhovtsova,
Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages and
Translation,
National Aviation University,
Kyiv, Ukraine.
olgaverh@nau.edu.ua

Olga Ishchenko,
Senior Lecturer at the Department of Theory, Practice and
Translation of English,
Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute,
Kyiv, Ukraine.
olga.v.ishchenko@gmail.com

ANALYSIS OF NON-STANDARD LANGUAGE MEANS IN THE DESCRIPTION OF COLOUR SHADES

Colour affects us in almost every aspect of our lives. We cannot avoid contact with it. Many colours surround us in nature. The human eye can perceive about 1 million colours and shades, but languages have far fewer words to describe them. So-called basic colour terms, single-colour words often used by native speakers of a language, are often used to assess how various languages differ in their colour names. Languages spoken in industrialized countries tend to have about a dozen basic colour terms, while languages spoken by more isolated populations often have fewer. [8]

Colour is a powerful communication tool and can be used to signal action, influence mood, and even physiological responses. Certain colours are associated with physiological changes, including high blood pressure, increased metabolism, and eye strain. Colours are an important

part of our life. We associate our mood, thoughts and events from our own life with colours.

Despite its purely physical nature, colour has a great influence on our emotional life. Colours enliven, fill and enrich the world around and within us. As soon as we see a colour, we immediately have certain feelings: sympathy or antipathy, relaxation, tension or irritation.

Colour theory has existed in some form or another since the time of the ancient Egyptians. It may also have roots in Eastern healing practices which used the links between colour and mood. The ancients suggested that carefully selecting the colour scheme could positively impact people's mental health and well-being. [4]

Colour and its character, nature, nuances, and effects—remains complex and mysterious, generating multiple often contradictory theories and responses. For centuries, it has inspired philosophers, writers, scientists, and others to consider such things as its role in visual perception; its relationship to language; and its impact on emotional, psychological, and physical states.

The ratio of reality, thinking and language in colour designation is such that of the many thousands of shades that the human eye can distinguish, only about one and a half hundred have their names in language, which is explained by the real needs of communication. However, the list of colour designation words is not final, the need for shade names is constantly growing. With the discovery of technological possibilities to create new paints and mix existing colours, as well as with the increase in the level of civilization of society and its material complexity, new colour designations appear so rapidly that they do not have time to enter dictionaries.

Our attention is drawn to words that describe colours using non-colour terms. They are often called metaphorical or figurative. In this context, they create impressions and associations by transferring the colour palette to objects or phenomena that are not direct representatives of colour. The study of non-standard linguistic means in the description of colour shades is an in-depth study of the use of creative and unusual lexical units for the transmission and visualization of colour. We focus on identifying unique linguistic strategies and techniques used in describing colours, as well as their impact on perception.

Colour names can have meanings that go beyond simply describing the colour and can reflect emotions, associations, or cultural overtones. Such non-traditional colour names have a semantic aspect and can evoke different associations in people depending on their experience and cultural context.

Several authors and researchers have explored non-traditional language means in describing colour shades. One notable figure in this area is William S. Burroughs, an American writer and artist associated with the Beat Generation. In his book "The Ticket That Exploded" (1962), Burroughs experimented with language and used unconventional methods to describe colours and sensations. Another author known for his innovative approach to language is Lewis Carroll, particularly in his work "Through the Looking-Glass, and What Alice Found There" (1871). Carroll played with language and used unconventional descriptions, including those related to colours and perception.

Let's consider the most typical ways of adding colourisms to the dictionary. First of all, these are borrowings (burgundy, magenta, khaki, denim, terracotta, etc.). An important source is already existing words used in a new role to denote colours and shades through metaphor. They can be divided into the following groups:

Stones (jade, malachite, smalt, turquoise, ultramarine, zircon, etc.):

Ottillie is wearing an emerald green 1930s dress. [2,p.27]

Plants (orchid, violet, thistle, lime, corn, pear, peach, strawberry, shamrock, saffron, paprika, lilac, lavender, etc.):

They had managed to wash most of the blood from his hair, which was now its original strawberry blond colour. [5, p.39]

Metals (cobalt, lead, gold, silver, copper, bronze, etc):

The rain has held off on her walk home but steel coloured clouds gather ominously. [2, p.49]

Animals (beaver, mouse, camel, raven, dove, etc.):

It's Jonas, looking dapper in a long camel coat over a business suit. [2, p.45]

Liquids (brandy, milk, chartreuse, coffee, chocolate, bourbon, white coffee, etc.):

It has a Moomin on the front, with a full moon and an inky black sky in the background. [2, p.209]

Others (snow, sand, peat, seascape, coral, straw, fire, etc.):

Now Kristin is seated at the small kitchen table, ashen faced, while Jonas paces the room. [2, p.149]

At the same time, it cannot be denied that in the process of naming, namely in the selection of the sample that is its basis, a pragmatic factor that reflects the colour ideas of people with their objective and natural environment, historical origin and geographical location is of an important role.

The most suitable for revealing the essence of the colour metaphor is the figurative-aesthetic one, since the choice of colour is dictated mainly only by aesthetic motives - to make the created image more attractive. One of the most common methods of implementing associative links between words is the use of colour symbols. It is mainly used in the form of comparisons, metaphors and epithets. In this regard, it is interesting to consider the symbolism of colour in the works of writers and poets, who creates bright and believable images.

To right, to left, overhead,
Trees, each with their glorious autumn hue
Of gold, rust, red
Coniferous greens, majestic copper beech
And the odd skeletal tree;
Cotton wool clouds billowing
Across different shades of blue. [9, p.52]

Poets turn to imagery, full of meaning and sense explanations. It is even difficult to say what is more here - the light brightness of poetry due to the appeal to found means - parallels, similes, associative connection, which makes our cognition fuller and richer, and our experiences stronger, or the very reality of the world with its wise expediency, intelligent perfection, from which humanity daily draws the wealth of its life, imagery, fantasy. Creating new images, the poet rethinks existing structures, enriching our world of imagination.

He consulted his map. A huge rain-coloured wildness. [7, p.1]
I stand and try to get the dragonfly to land
Their gypsy-coloured engines on my hand. [7, p.6]

Martin Butterworth is a bulk of a man with eyes and hair the colour of dirty dishwasher and an unhealthy pallor that comes from years inside. [2, p.169]

In marketing, a colour metaphor makes it possible to create certain impressions in people, to influence the attitude towards products, to convince them to choose one or another product. The colour scheme performs an important function of attracting the attention of the audience. Colours are associated with things that are easy to remember and result in good associations. As a result, the name of the colour becomes a peculiar part of the "packaging" of the product: to call a car red, white or silver is not at all the same as to give more specific precise names to its colour, Copperhead Pearl, Western Brown, Black Gold, Prairie Pearl Coat.

It sounds romantic and fashionable if you dye your hair in Caramel kiss, Golden sunset, Candle glow, Copper shimmer or Chocolate cherry not just black, brown or red:

Louise returns with a young woman in police uniform, her caramel-highlighted hair pulled back in a sensible low pony tail. [2, p.149]

Cosmetics producers invent special names for lipstick colours that often have a creative and unusual effect to evoke certain shades or moods. By adding elements of whimsy and intrigue, they make their product more memorable and appealing to consumers:

A bright and cheerful pink; a soft, romantic mauve; a mysterious and deep plum; a warm, fiery orange-red; a nostalgic, vintage rose; a dusty, earthy brown; a cosmic, shimmering purple; a vibrant, unique coral.

Such words have a certain charm, performing a peculiar additional advertising function. This is the "packaging" of the colour.

A syntactic analysis of non-traditional colour terms reveals an extraordinary variety of terms and associations used to achieve the correct conveyance of the desired meaning. For example, in the phrase "dark" and "light" to indicate shades of colour. When a term is used in fashion or design, its meaning may be different from a term used in a scientific or technical context.

As she's about to turn down a side-street she notices a police officer in a fluorescent yellow coat directing traffic. [2, p.8]

Epidermal fluorescent cells in fish also respond to hormonal stimuli.

Other compound colour terms may be combinations of non-traditional and traditional colours:

The sun has gone down casting dappled ochre light on the grey surface of the water and streaking the sky a nicotine-orange. [2, p.32]

Behind him was a shorter man who was slightly overweight, but with a square jaw and iron-grey hair, which gave him an air of toughness. [5, p.130]

It is important to emphasize that words denoting colour often acquire different degrees of colour intensity or shade. It can be done with combining traditional colour words with adjectives and nouns: open gold, queen purple, Persian blue, undersea green, transparent orange. Consider the following examples of rendering different shades of the blue colour:

Tyler then ushered the second man. He had red hair, pale watery blue eyes and ruddy cheeks that gave him a boyish quality. [5, p.15]

It's her favourite room in the house, with its pale wood parquet floor and navy blue cabinets. [2, p.9]

Kristin's bright blue eyes gleam. [2, p.22]

It has a teal blue velvet chesterfield style sofa, floor to ceiling bookshelves and no TV. [2, p.25]

I don't know what to do about those spires of sky-blue delphinium. [1, p.6]

She doesn't have a friendly face and those cold blue eyes are steely, as though they can see through to her very soul, exposing all her secrets. [2, p.212]

In one corner was a four-poster bed with the faded peacock-blue dressing-gown pendent below a tousled nightcap of gray silk.

When Emilia arrives, Otilie is already seated at an outside table wearing a floor-length powder-blue coat with a fake-fur collar. [2, p.80]

She loves this room: inky-blue walls, faded pink sofa and pictures on every surface and Persian rugs dotted about the hard wood floor. [2, p.334]

The analysis of such non-standard language tools in the description of colour shades allows for a deeper understanding of how language affects our perception of the world around us, as well as how authors can use words to create rich and meaningful images. Metaphorical features inherent in the language text itself should attract our attention, because thanks to the metaphorical properties of the language, we can quickly understand the features of a foreign language, and even cultural

habits, character, mentality, etc. Linguists believe that colour words in the language vocabulary and their metaphorical characteristics are of great importance for both life and the work of people, and therefore it is necessary to study them to help people better understand each other. Non-traditional colour names too can attract further attention, which helps to engage the audience. Metaphorical colour associations add depth and emotional richness to the perception of colours and can be used to create richer and more expressive images in art, design and communication.

REFERENCES

1. Cope, Wendy. *If I don't know*. Faber and Faber Ltd. London. 2001. P. 78.
2. Douglas, Claire. *The Woman Who Lied*. Penguin Random House. UK. 2023. P. 386.
3. Farrell, Jennifer. *Color and Form*. 2023. Retrieved from: <https://www.metmuseum.org/perspectives/articles/2023/11>.
4. Gibson, E. et al., Color naming across languages reflects color use. *Proc Natl Acad Sci USA* 114, 10785–10790 (2017).
5. La Plante, Linda. *Blunt force*. Zaffre. London. 2020 p 411
6. Mazhitayeva, Shara. *Color Semantics: Linguistic-Cultural Aspect*. *International Journal of Language and Linguistics*. Vol. 1, No. 1, 2013, pp. 34-37.
7. Oswald, Alice. *Dart*. Bloomsbury House. London. 2002. p 48
8. Tippet Eye Care Retrieved from: <https://tippeteyecare.net/25-eye-mazing-eye-facts/#:~:text=The%20human%20eye%20can%20detect,more%20than%20100%20million%20colors>.
9. Watt, Gwynn. *Travelling the M25 in autumn*. Impressions of life. Anchor books. UK. 2002. P 135.

Yevgeniia Plokhotiuk,
Four-th Year Student,
Faculty of Economy,
TOYO University,
Tokyo, Japan
6853342@stud.nau.edu.ua

Nataliia Vasylyshyna,
D.Sc. in Pedagogy, Associate Professor,
Professor of the Foreign Languages and Translation
Department,
Faculty of international Relations,
National Aviation University,
Kyiv, Ukraine
filologyN@gmail.com

GETTING HIGHER EDUCATION AT FOREIGN UNIVERSITY IN JAPAN: REAL-LIFE STUDYING EXPERIENCE SHARING

Higher education in Japan is carried out in universities, colleges and specialized educational institutions. In 1993 p. there were 489 universities in Japan (daigaku), 520 junior (tanki-daigaku), and 65 technological (kotosenmongakko) colleges, two-thirds of which were private. Currently in Japan there are already about 600 universities. The total number of students is almost 3 million people [3; 5].

A characteristic feature of higher education institutions in the country is a clear gradation into special ones and general disciplines and sciences. During the first two years of study students take a course of study of general sciences, to which they belong

history, social science, foreign languages, philosophy and literature, as well as students listen to special courses dedicated to the chosen specialty [1; 5].

The first two years are set aside for the student to form a general idea about their future profession, and teachers could draw conclusions

about potential of each student. The next two years are devoted to study specialized disciplines in the field chosen by the student [2].

“I am currently studying at two universities: online in Ukraine and as an exchange student in Japan. The National Aviation University has become a true home of science for me, where I am achieving my academic and professional goals. This university not only offers an exceptional education, but also fosters unique cultural cooperation, mutual understanding and an endless source of inspiration”.

Toyo University is a private institution with its main campus in Hakusan in the Bunkyo Ward, Tokyo, Japan, where I am studying at the Faculty of Economics. The institution has many branches throughout the Kanto area, including. The university has eleven graduate schools, a law school, eleven colleges, forty-four departments, several research institutes, and five interconnected high schools with more than 30,000 students. TOYO University has become a reflection of the education I receive in Ukraine.

There are several ways to compare the educational systems of Ukraine and Japan, including organizational structure, academic standards, teaching and learning approaches, cultural differences and their impact on students, etc. However, it is important to recognize that each system has its own characteristics and advantages. In my opinion, students in Ukraine are more persistent and open to knowledge, and the cultural difference is noticeable from the first day of studying abroad. At the same time, Japanese students are more patient and attentive to others.

Foreign students can be easily noticed in TOYO University, not by their appearance, but by their behavior. Students ask questions or share their own experiences, while Japanese students, out of respect or embarrassment for the professor, do not dare to speak during class. The mentality of the Japanese is unusual; they may be afraid to ask questions, but at the same time allow themselves to sleep on the pair. This is all a result of education and behavior, if a student is tired or mentally exhausted, they can sleep on the pair until they feel better, all to prevent emotional, physical and moral burnout.

The education system in Ukraine is based on the system defined by the Ministry of Education and Science. Ukrainian universities offer a wide range of specializations and study programs, not only in Ukraine.

The educational process usually consists of lectures, practical classes and independent work of students. Assessment is often done through tests, quizzes and exams. We are used to the fact that by showing knowledge in classes, you can grow in your student and professional life. Activity shows a desire for knowledge, a desire for development.

The Japanese education system prioritizes academic knowledge, personal growth, and social skills. The academic year is divided into trimesters, each of which ends with exams. Students also participate in research and practical projects. In addition, Japan pays great attention to cultural and language education. There will be thousands of courses and opportunities to learn languages around you, Japan values international relations, so it is important for them that their citizens are broadly developed in all aspects of learning.

In terms of cultural differences, Ukraine uses a more formal approach to teacher-student interaction, while Japan values group work and shared decision-making. In many pairs, we developed team building, which later helped me personally find friends and study colleagues. As for me, it doesn't matter where you study, the main thing is how. Efforts and the use of all modalities will build a person capable of victories, achievements, and accomplishments.

In the end, evaluating the two universities, I can assure you that studying law is a useful experience for a future international lawyer, because you can develop diplomatic skills. Understanding the mentality and trying to find an approach to different people strengthened me spiritually and emotionally, taught me to accept people for their differences and appreciate every achievement.

The most prestigious Japanese higher education institutions are distinguished by what they give to their own graduates a broad general scientific training. In technical colleges with of five years of study, three years are spent on general education (citizen training). In universities during the first three semesters, students also study general education courses. For the first period (two-year) students have the opportunity to familiarize themselves with the chosen one specialty, and teachers - to determine the scientific potential of students [1; 3; 4].

There are cases when students want to change specialization and even faculty; they can do it after completing general science cycle In the next two years of study, future specialists master the chosen one

specialty. According to the researchers, no matter what reforms are carried out in the industry higher education in Japan, general scientific training of students is unchanged remains dominant in all directions and levels of education.

REFERENCES

1. Endo, M. (2020) A video class that does not show video (ビデオを見せないビデオの授業). Recent developments in language education: In honor of Professor Seiich Makino's 70th birthday (言語教育の新展開—牧野成一教授古希記念論集). P. 201–221.
2. Kwiatkowski, S. (2019) Pedagogika pracy. Pedagogika. Subdyscypliny wiedzy pedagogicznej. T. 3. 390 s.
3. Kyoto City University of Arts. (2022) URL: <http://www.kcua.ac.jp/en/profile/>.
4. Little D., Devitt S., Singleton D. Authentic texts in foreign language teaching: theory and practice. Dublin : Authentik. 384 p.
5. Muszyński, H. (2023) Wstęp do metodologii pedagogiki. Warszawa : PWN. 349 s.

Tamara Pindosova,
**Ph.D. in Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of English for the Training
of Maritime Specialists according to the Shortened Program,
Faculty of Shipping,
Kherson State Maritime Academy,
Kherson, Ukraine,
tamriko296@gmail.com**

PREPARING OF FUTURE NAVIGATORS FOR THE COMMON ENTRANCE EXAMINATION IN ENGLISH WITH THE MEANS OF LSM MOODLE

Higher education in Ukraine meets international standards and is part of the Bologna system. Cadets of Kherson State Maritime Academy (KSMA) who have completed 4 years of studying and successfully passed the final exams receive Bachelor diploma. After this stage, they have the right to continue their education by enrolling in Master's program. For several years now, a law has come into force in Ukraine, according to which students wishing to enter universities for Master's degree must pass the Common Entrance Examination (CEE) in English. Preparing maritime specialists for CEE is an outstanding challenge both for the students and for teachers of foreign languages, since CEE tasks are designed for an applicant who is experienced in doing tasks in the format of international exams.

Technology has increasingly become important in the educational arena. Technology is seen as an important resource for instruction in foreign language teaching. There is a wide use of its ability to create online environments in which students can take the benefits from them. Many English language teachers have been searching for effective instruction to motivate students to learn English, to prepare them for passing different language tests, e.g. the Common Entrance Examination, so that the students achieve better academic performances. Possibly, they employ numerous forms of E-learning to achieve their goals such as a webpage, wiki, blog, and so on. There is an increasing use of technology in educational fields.

KSMA affords E-learning courses for students. Moodle is used to create online courses for students. Teachers post their syllabus and assignments, have online discussions, give quizzes, collect assignments, maintain a grade book and provide students with different tasks to prepare them for CEE.

Despite a large number of scientific works on the issues of distance education, as well as works related to the use of Moodle, today there are no scientific works and recommendations on the use of Moodle to prepare Bachelor navigators for the CEE in the Master's program.

This article aims to determine the features of using the Moodle E-learning environment in preparing navigators for CEE in the Master's program, to determine its advantages and disadvantages.

When analyzing current research, the author considered the work of scientists who studied the features of distance learning, Moodle as well as the use of computer technology in distance education.

D. Morrison defined E-learning as the use of the Internet to teach and learn. It includes interaction between teacher-student and student-student or teacher-teacher, as well as facilitating students' submission of assignments. It delivers and enriches learning content. Additionally, students can use the Internet as a research and publishing tool [8].

U. Felix thinks that E-learning as a process of learning through computers over the Internet which meet three criteria: a geographical distance separates communication between teachers and students, the learning communication is two-way and interactive, and different technology is used to facilitate students learning process [6, p. 230].

Moodle is an open source software. Open source means "software that is freely available for people to both use and modify" [5] by making the code available. Moodle is the name of a program that allows the classroom to extend onto the web. This program allows a common place for students to go for many classroom resources. Using Moodle, teachers can post news items, assign and collect assignments, post electronic journals and resources, and more [7]. C. Su explained that Moodle is a free online course management system which is particularly good for language teaching. It contains many useful and friendly tools to create and operate the courses [9, p. 330]. A. Yurzhenko describes and analyses the work of the future maritime specialists in the e-course [10, p. 101].

Moodle is a tool environment for developing both individual online courses and educational websites. The project is based on theory social constructivism and its use for learning. Author of Moodle Martin Dougiamas believes that the main goal of creating the system was the creation of a system different from all others already existing on the market, which was based on the foundations of cognitive psychology, where the student is an active subject independently creating his own knowledge system, using the sources available to him [5, p. 15].

Moodle was designed as tool for empowering teaching, not as freeware replacement of commercial e-learning systems. But the architecture and principles of Moodle turned out to be so successful that Moodle received worldwide recognition by communities [2, p. 192].

KSMA English teachers have developed sets of online educational materials with interactive tasks for their disciplines (Maritime English, English language for specific purpose) providing free access to them at anytime and anywhere. All sets of online educational and methodological materials are located in LMS MOODLE fully comply with the work programs of the academic discipline. Changes and additions to work programs are predetermined by the requirements of the IMO (International Maritime Organization) Model Courses.

KSMA has adopted Moodle as its university-wide course management system. It can be used as an enhancement to lecture courses or even the delivery system or environment for courses delivered fully online. Moodle is a full-featured open source course management system. The teachers can use it as a full online course or as a supplemental resource to support lessons or activities for students.

Learning management system Moodle has many advantages: flexibility (update options), adaptability to individual capabilities of the students (studying according to individual track in a convenient tempo, multiple listening and watching), references and hints, impartial assessment of the attainment via automated testing, differentiating of the student groups (differentiation of tasks and “manual” assessment of certain activities by the teacher).

Moodle includes a full set of activities, which allows collaboration at the student-student or student-teacher levels, namely: lesson, workshop, chat, assignment, survey, forum, questionnaire, quiz. Moodle allows to connect the following types of modules: course elements,

types of tasks, blocks, course formats, course reports, administrator reports, assessment reports, grade export formats, grade import formats, types of questions in tests, test reports.

The main advantage of using learning management system Moodle is the organization of teaching focused at students. Students get access to thoroughly organized content, they can copy the material presented in a digital form, view video files and listen to podcasts, download glossaries corresponding to each module of the course. Moodle gives them the opportunity to self-test and complete tasks and evaluate them regardless of the human factor, have expanded access to Internet resources, the ability to remotely study material in the discipline, and pass the exam session ahead of schedule. Despite so many advantages, the Moodle system also has its certain disadvantages. It is quite complex for users; there are certain costs for training specialists and costs for supporting the system [3, p. 45].

Next it is necessary to describe what is CEE. The CEE is a form of the entrance exam in English for bachelors planning to enter Master's program. Since 2020, the exam has become mandatory for applicants to all specialties in Master's programs. The CEE program was created taking into account the all-European recommendations for language education and corresponds to the B1-B2 levels on the CEFR scale.

The CEE tasks are aimed at testing reading skills, as well as knowledge of vocabulary and grammar of the English language. Authentic texts on various topics are usually offered. The Reading and Use of English parts check students' vocabulary, the ability to use vocabulary and grammar, analyze and compare information, and establish logical connections between different parts of the text. The required student's skill minimum: understanding the main idea of the text and its details; ability to distinguish the main facts and secondary information; ability to find in the text the information necessary to answer questions; understanding unfamiliar English words from the context.

The CEE consists of two parts:

- reading: 22 questions checking the student's ability to work with English texts, understand the main idea, the ability to choose the right heading for a paragraph, answer questions after reading;

- use of English: 20 questions that check the student's level of knowledge of grammar and vocabulary, the ability to use words and phrases appropriately.

The CEE test has 6 tasks, 42 questions. Students have 60 minutes to complete the tasks.

The task structure is the following:

Task 1. In the first task, student will be offered text divided into paragraphs. He must read and select for each paragraph the appropriate heading from the list provided. Some suggestions are extra.

Task 2. Students will need to read the text and answer 5 questions by choosing one of the answer options.

Task 3. The task of matching texts to the proposed topics.

Task 4. In the fourth task there will be a text in which student should fill in the gaps with the proposed options. As in the first task, there will be extra options.

Task 5. The text with spaces that must be filled with words from the proposed options. The difficulty is that student need to choose a word among those similar in meaning, to determine stable expressions.

Task 6. The task is similar to the previous one, but here the verbs in the correct form are selected.

Now let's study the issue if it's possible to place tasks of these types in the Moodle environment so that students can prepare for CEE in conditions close to real. Let's look at what opportunities in terms of tests this environment provided the teachers and students with.

Teacher can use the following types of test questions in Moodle.

Multiple choice. The student is asked a question and offered several options. He should mark correct answer (Fig. 1). There are two types of questions of this type: with only one correct answer; with one or more correct answers.

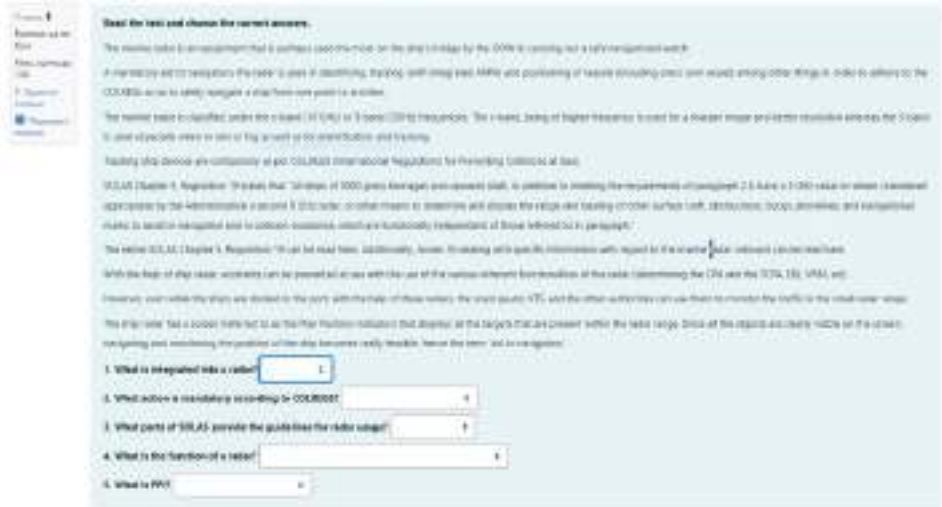

Fig. 1. Example of task “Multiple choice” from Moodle

As we can see, this type of question in Moodle is suited for CEE block "Reading", task with the choice of one correct answer.

Alternative question (true/false). The student chooses the answer to this question from two options True / False. CEE does not have this type of task.

Embedded answers. This is convenient tool that allows the teacher to freely construct test questions, leaving a field for entering answers of types Multiple choice and Short answer in the question text. This type of question is suited for CEE Use of English section, which combines filling in the gaps and multiple choice (Fig. 2).

Fig. 2. Examples of task “Fill in the gaps” from Moodle

The teacher can give such task for revision of grammar tenses, collocations, phrasal verbs, prepositions etc. The students will need the knowledge of this information when they do CEE Use of English part. In this task students will have no options; they will have to print their answers (Fig. 3).

Fig. 3. Examples of task “Embedded answers” from Moodle

Matching. The teacher gives a list of questions and answers to them /titles and small texts to match. The student must find the correct answer among the options (Fig. 4).

Fig. 4. Example of task “Matching” from Moodle

Short answer. Answering questions + a word or a short phrase that the student types on the computer.

Random question. This is a tool that allows you to randomly select questions that are available in a given category before inclusion in the text. The random question does not contain its own learning information, it is only links to other questions in the category.

The teacher can conduct preparing for CEE in the classroom or give students homework or in the form of self-study. If preparation for testing is carried out in the classroom, then the teacher selects the start time of the test, its completion, time limit (80 minutes), and period for submission (5 minutes).

The teacher can choose additional restrictions on attempts, namely: a required password; wait time; browser security (while passing the text, the pop-up window fills the entire screen and students cannot open other tab windows due to JavaScript protection). Tests may also contain a passing score (minimum passing score: 3.5), which is indicated as green (test passed) or red (test failed) in the electronic grade book. The teacher may submit several test attempts before announcing the test results. Each attempt is scored automatically [1, p. 151]. If students practice passing CEE tests at home or in the form of self-study they may have as many attempts as necessary to get the best result.

Moodle allows teacher to fully reflect the CEE tasks. Thus, Moodle is a fairly convenient and effective tool for preparing bachelors, especially distance learning students, for CEE. Teacher can use the following types of test questions in Moodle: multiple choice, embedded answers, matching.

The teacher can conduct preparing for CEE in the classroom or give students homework or in the form of self-study. Moodle has such advantages: flexibility, adaptability to individual capabilities of the students, references and hints, impartial assessment of the attainment via automated testing, differentiating of the student groups. But at the same time Moodle system is quite complex for users; there are certain costs for training specialists and costs for supporting the system.

REFERENCES

1. Волошинов С.А., Юрженко А.Ю. Формування англомовної професійної компетентності засобами цифрових технологій.

Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати науково-педагогічного експерименту в Херсонській державній морській академії 2014-2018 рр.): монографія / [Л.В. Авраменко, О.В. Акімов, Н.Г. Александрова та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського, Л.Б. Куликової, В.Ф. Ходаковського. Херсон, 2019. С. 148-158.

2. Курінний О.В., Черкасова Т.А. Використання електронної системи Мудл у процесі підготовки студентів ЗВО до складання магістерського іспиту з іноземної мови. Інформаційно-комунікаційні технології в світі. Випуск 17. Т. 2. 2019. С. 191-194.

3. Система електронного навчання ВНЗ на базі Moodle: Методичний посібник. Ю. В. Триус, І. В. Герасименко, В. М. Франчук. Черкаси, 2012 р. 220 с.

4. Смолянко Ю. М. Використання електронного навчального середовища Moodle під час підготовки майбутніх вихователів ДНЗ. Молодий вчений. №4 (44). 2017. С. 460-464.

5. Branzburg J. How to Use the Moodle Course Management System. *Technology & Learning*. 2005. Vol. 26(1), 40. URL: https://www.researchgate.net/publication/234635268_How_to_Use_the_Moodle_Course_Management_System (Last accessed: 08.04.2024).

6. Felix U. *Language Learning Online: Towards Best Practice*. The Netherlands. Swets & Zeitlinger Publishers. 2003. 232 p.

7. Marcis T. *Moodle: An Electronic Classroom*, 2002. URL: http://moodle.cuhk.edu.hk/cuhk_guide/Moodle153.pdf (Last accessed: 10.04.2024).

8. Morrison D. *E-learning Strategies: How to Get Implementation and Delivery Right First Time*. England. John Wiley & Sons Ltd., 2003. URL: <https://www.wiley.com/en-us/E+learning+Strategies%3A+How+to+Get+Implementation+and+Delivery+Right+First+Time-p-9780470864326> (Last accessed: 07.04.2024).

9. Su C. Moodle for English Teachers. *Proceedings of the International Conference and Workshop on TEFL & Applied Linguistics*. 2006. P. 321-330.

10. Yurzhenko A.Yu. An e-course based on the LMS Moodle to teach “Maritime English for professional purpose”. Information Technologies and Learning Tools. Vol. 71(3). 2019. P. 92–101.

Maria Pistova,
**First Year Student of the Specialty "Law",
Educational and Scientific Institute of Law
and Innovative Education,
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs,
Dnipro, Ukraine**
Supervisor: Iryna Nikitina,
**Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages,
Dnipropetrovsk State University
of internal affairs
Dnipro, Ukraine
mariakiberpank@gmail.com**

EDUCATIONAL INNOVATIONS: INTEGRATION OF WORLD STANDARDS

In the fast-paced global landscape of the 21st century, the realm of education stands as a cornerstone for societal progress and individual empowerment. With advancements in technology, communication, and interconnectedness, the need to integrate world standards into educational practices has become increasingly imperative.

This essay explores the significance of educational innovations in aligning with global benchmarks, fostering a holistic approach to learning, and preparing individuals for the challenges of a rapidly evolving world [1, p. 20].

Globalization has dismantled geographical barriers, paving the way for a more interconnected world.

In this globalized era, educational paradigms must transcend national boundaries and embrace a more inclusive approach. Integration of world standards in education facilitates the exchange of best practices, fosters cultural understanding, and prepares students to navigate the complexities of an interconnected world.

By incorporating diverse perspectives and methodologies, educational institutions can cultivate a dynamic learning environment that nurtures creativity, critical thinking, and global citizenship.

World standards in education encompass a spectrum of domains, including curriculum development, pedagogical approaches, assessment

methodologies, and educational infrastructure. Initiatives such as the International Baccalaureate (IB) program, the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)'s Programme for International Student Assessment (PISA), and UNESCO's Education 2030 Framework for Action serve as guiding frameworks for promoting educational excellence and equity on a global scale. By aligning with these standards, educational systems can ensure relevance, competitiveness, and quality assurance, thereby enhancing the overall learning experience for students [2, p.400].

Innovative Pedagogies and Technology Integration: Educational innovations play a pivotal role in integrating world standards into practice. The advent of digital technologies has revolutionized teaching and learning methodologies, offering new avenues for collaboration, engagement, and personalized learning. Blended learning models, flipped classrooms, and virtual reality simulations are just a few examples of innovative pedagogies that leverage technology to enhance educational outcomes.

By embracing these innovations, educators can cater to diverse learning styles, promote active participation, and facilitate the acquisition of 21st-century skills essential for success in a globalized workforce.

One of the hallmarks of integrating world standards into education is the celebration of cultural diversity and inclusivity. Recognizing and valuing the richness of cultural heritage and linguistic diversity fosters mutual respect, empathy, and intercultural competence among students. Moreover, inclusive educational practices ensure equitable access to learning opportunities for all learners, regardless of their background or abilities.

By embracing diversity, educational institutions can cultivate a supportive and inclusive learning environment that empowers students to thrive in a multicultural society.

Despite the numerous benefits of integrating world standards into education, several challenges persist. These include cultural resistance to change, resource constraints, and disparities in educational infrastructure. Addressing these challenges requires concerted efforts from policymakers, educators, and stakeholders at local, national, and international levels.

Moreover, ongoing research and collaboration are essential for refining educational practices, leveraging emerging technologies, and adapting to the evolving needs of learners in a globalized world.

Governments and educational authorities should prioritize the alignment of national policies with international frameworks such as UNESCO's Education 2030 agenda and the Sustainable Development Goals (SDGs). Collaboration among stakeholders, including governments, educational institutions, NGOs, and international organizations, is essential for fostering a cohesive approach to educational reform and implementation.

Investing in professional development programs for educators is crucial for equipping them with the knowledge, skills, and pedagogical competencies needed to integrate world standards effectively. Continuous training on innovative teaching methodologies, cross-cultural communication, and technology integration can empower educators to create dynamic and inclusive learning environments that meet the needs of diverse learners.

Rethinking assessment practices is essential for capturing the full spectrum of student learning outcomes in alignment with world standards.

Moving beyond traditional standardized tests, educators should explore alternative assessment methods such as project-based assessments, portfolios, and performance tasks that promote critical thinking, problem-solving, and creativity [3, p. 50].

Continued investment in educational technology infrastructure and digital resources is critical for enabling equitable access to innovative learning opportunities.

Governments and educational institutions should prioritize the provision of reliable internet connectivity, devices, and software tools to ensure that all students can benefit from digital learning experiences.

Integrating global citizenship education into curricula is essential for nurturing students' awareness of global issues, intercultural competence, and ethical responsibility as global citizens.

Emphasizing themes such as sustainability, human rights, and social justice can empower students to become agents of positive change in their communities and beyond.

In conclusion, the integration of world standards into educational innovations represents a transformative approach to preparing learners for the challenges and opportunities of the 21st century.

By embracing global benchmarks, leveraging innovative pedagogies, and celebrating cultural diversity, educational institutions can foster a learning ecosystem that empowers individuals to thrive in an interconnected world.

As we continue to navigate the complexities of globalization, investing in educational innovations aligned with world standards remains paramount for shaping a more inclusive, equitable, and sustainable future.

REFERENCES

1. Berliner, D., "Educational research: The hardest science of all", *Educational Researcher*, Vol. 31/8, 2002. pp. [18-20]
2. Cooke, T. and D. Foray, "Building the capacity to experiment in schools: A case study of the Institute of Educational Sciences in the US Department of Education", *Economics of Innovation and New Technology*, Vol. 16/5, 2007. pp. [385-402.]
3. Rogers, C.P., "Shaping global citizens: Technology enhanced intercultural collaboration and transformation", *Educational Technology*, Vol. 51/2, 2011. pp. [47-52]
4. Article "Innovation in Education Technology" 1.1 section [77-82], 2019 pp.
5. Francesco Pisanu "Educational innovation and technology" June 2014. pp. *Perspectives of Innovations Economics and Business* 14/2 [103-108]
6. Elena Sapir "Integration processes in the innovative" September 2016/*Integration of Education* 20/3 [382-392]
7. "Innovative and information technologies in educational processes" [109-117] University of Technology, Katowice 2020.

Tetyana Skyrda,
Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Foreign Languages
and Translation,
Faculty of International Relations, National aviation university,
Kyiv, Ukraine,
skirdatetana@gmail.com

THE USAGE OF GENERATIVE PRE-TRAINING TRANSFORMER IN TEACHING LEARNING PROCESS DURING ENGLISH PRACTICAL LESSONS

In the ever-evolving landscape of education, technological advancements have become integral to enhancing learning experiences. One such innovation, the Generative Pre-trained Transformer (GPT), has emerged as a transformative tool in English language education. By understanding the background of GPT and exploring its practical applications in English lessons, educators can unlock new avenues for student engagement and language proficiency.

The Generative Pre-trained Transformer (GPT) was developed by OpenAI, an artificial intelligence research laboratory, in 2018. The team that created GPT was led by Alec Radford, a researcher at OpenAI, and included several other AI experts. Since then, OpenAI has continued to improve the GPT models with newer versions, including GPT-2 and GPT-3, which have gained significant attention in the AI research community and have been used in a variety of applications.

Built upon transformer architecture, GPT has been pre-trained on vast amounts of text data, enabling it to understand context, generate coherent responses, and mimic human-like writing patterns. This breakthrough technology has revolutionized various fields, including content generation, dialogue systems, and language translation [5].

Understanding the Practical Applications of GPT in English Lessons:

1. **Writing Assistance:** GPT serves as a valuable writing assistant for students, offering real-time feedback and guidance during English practical lessons. By analyzing students' writing prompts and providing suggestions for sentence structure, vocabulary choice, and grammar

usage, GPT empowers learners to refine their writing skills. Additionally, GPT can generate writing prompts, inspire creative thinking, and facilitate brainstorming sessions, fostering a supportive environment for language exploration and expression.

2. Language Practice: Engaging in conversational English practice is essential for developing fluency and communication skills. GPT facilitates language practice by simulating dialogue exchanges, role-playing scenarios, and interactive language exercises. Through personalized interactions with GPT, students can practice speaking, listening, and comprehension skills in a dynamic and immersive environment. Furthermore, GPT's adaptive feedback mechanism allows students to receive instant corrections and suggestions, promoting continuous improvement and confidence-building in language proficiency.

3. Content Generation: Incorporating GPT into English lessons can enrich content generation and curriculum development. Educators can leverage GPT to generate diverse learning materials, including reading passages, comprehension questions, and vocabulary exercises. By tailoring content to students' interests, learning styles, and proficiency levels, educators can create engaging and interactive learning experiences that resonate with diverse learners. Moreover, GPT enables the customization of lesson plans, allowing educators to address individual learning needs and scaffold instruction effectively.

4. Assessment and Feedback: GPT streamlines the assessment process by automating grading, providing personalized feedback, and tracking student progress. Educators can utilize GPT to generate quizzes, assignments, and assessments aligned with learning objectives and standards. By analyzing students' responses, GPT can identify areas of strength and weakness, diagnose learning gaps, and inform instructional decisions. Furthermore, GPT enables educators to provide timely and targeted feedback, fostering a supportive learning environment conducive to academic growth and achievement.

Implementing GPT in English Lessons:

Professional Development: Educators require training and support to effectively integrate GPT into English lessons. Professional development workshops, tutorials, and online resources can equip

educators with the necessary skills and strategies to leverage GPT for enhanced teaching and learning outcomes.

Ethical Considerations: Educators must consider ethical implications related to data privacy, algorithmic bias, and responsible use of technology when implementing GPT in English lessons. Transparent communication, informed consent, and ethical guidelines are essential to uphold integrity and equity in educational practices.

There's no denying that technology is reshaping education and language learning. Recognising this, Helen Doron English (Founded in 1985, Helen Doron Early English introduced a new method in childhood language education. Over the years, the Helen Doron educational franchise has expanded - bringing in and training new teachers, opening new schools and learning centres, and branching out in new directions) has always been at the forefront of integrating technology into its English language instruction, keeping pace with innovations to enhance students' learning experience.

Unique teaching methodology utilises a range of digital tools. These range from interactive apps like Alphachat (AlphaChat is a Conversational AI platform. It makes customer service more efficient and customers happy. Anyone can build their own Intelligent Virtual Assistant (i.e. a smart AI chatbot) and set it up for customer support automation in less than an hour) to chatbots for English practice and streaming educational content on Helen Doron Stream to other e-learning resources. These tools not only make learning more engaging and accessible but also enable the immersion approach, a proven method to effectively learn a new language [2].

English immersion is not just about classroom learning; it's about bringing English into everyday life. It's setting your computer and phone's Operating System to English, watching Netflix with English audio and subtitles, or even reading a recipe in English. By using English wherever and whenever possible, students can get comfortable with the language and improve their skills naturally and effectively. That's where ChatGPT comes into the picture. This AI-powered chatbot offers another way to practise English in our daily lives.

The ways of learning language by using Chat GPT

1. Vocabulary Enhancement

One of the foundational elements of language learning is vocabulary. Chat GPT can assist you in learning new words, their meanings, and their sentence usage. You can even request the model to quiz you on vocabulary, making the learning process interactive and fun.

2. Grammar and Syntax

A firm grasp of grammar and syntax is crucial for effective communication. Chat GPT can serve as a real-time grammar checker, offering corrections and explanations for common grammatical errors. This interactive approach often proves more effective than traditional learning methods.

3. Pronunciation Guidance

While Chat GPT is primarily a text-based tool, it can guide you towards resources that can help improve your pronunciation. It can recommend apps, websites, or YouTube channels that focus on teaching English pronunciation.

4. Writing Skills

Improving your writing is another area where Chat GPT can be invaluable. You can submit short essays, paragraphs, or sentences for review, and the model will provide constructive feedback on vocabulary, sentence structure, and overall coherence.

5. Listening and Comprehension

Though Chat GPT is not an audio tool, it can recommend resources for listening exercises. These can range from podcasts to news articles with audio, which can help improve your listening and comprehension skills.

6. Real-world Conversations

Chat GPT can simulate real-world conversations, allowing you to practice English in a safe and controlled environment. Whether ordering food, asking for directions, or socializing, you can role-play various scenarios to prepare for real-life situations.

7. Cultural Context

Understanding cultural nuances is often as important as mastering the language itself. Chat GPT can provide insights into idioms, slang, and cultural references commonly used in English-speaking countries.

8. Assessment and Feedback

To track your progress, Chat GPT can offer assessments and quizzes. These evaluations reinforce what you've learned and provide a metric for improvement. The model can also give you constructive feedback based on your performance.

9. Customization and Personalization

Chat GPT can adapt to your specific learning needs. Whether you're focusing on business English, academic writing, or everyday conversations, the model can tailor its interactions to help you achieve your goals.

10. Interactive Quizzes and Tests

Chat GPT can generate quizzes and tests based on your current level and areas of interest to make learning more engaging. These assessments help reinforce what you've learned and provide a fun way to evaluate your progress.

11. Multilingual Support

For non-native English speakers, Chat GPT offers multilingual support. This feature allows you to translate sentences or phrases from your native language to English, aiding in better comprehension and learning.

12. Learning Through Games

Chat GPT can make learning English enjoyable through games. Engage in word games, storytelling, and other interactive activities that make learning fun and help retain new information.

13. Future Prospects

As technology evolves, so will the capabilities of Chat GPT. Future versions may include voice recognition, real-time translation, and virtual reality-based language learning experiences.

In conclusion, the integration of GPT into English practical lessons represents a significant opportunity to innovate language education and empower students to thrive in a globalized world. By harnessing the power of GPT, educators can foster a collaborative learning environment, cultivate critical thinking skills, and nurture linguistic proficiency. As GPT continues to evolve, its potential to revolutionize English education remains boundless, paving the way for transformative learning experiences and educational excellence. Chat GPT offers a multifaceted approach to learning English. Its adaptability, interactive nature, and future potential make it an invaluable resource for learners

at all levels. By integrating Chat GPT into your daily routine, you can make language learning a more efficient, enjoyable, and rewarding experience. By leveraging the capabilities of Chat GPT, you can make your English learning journey more engaging and effective. Its continuous updates and improvements make it an increasingly valuable resource for language learners worldwide.

REFERENCES

1. Brief History of The Generative Pre-trained Transformer (GPT) Language Models. URL: <https://blog.wordbot.io/ai-artificial-intelligence> (дата звернення: 15.03.2024)
2. Helen Doron English Courses. URL: <https://helendoron.com/english/our-methodology/> (дата звернення: 18.03.2024)
3. How to use Chat GPT to Learn English - Advance from CEFR B2 to C1 Faster. URL: <https://www.teacher-joe.com/chat-gpt-for-language-learning/how-> (дата звернення: 13.03.2024)
4. Radford, A., Narasimhan, K. Improving Language Understanding by Generative Pre-Training. 2018. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/Improving-Language-Understanding-by-Generative-Radford> (дата звернення: 16.03.2024)
5. What is GPT? Who invented it? URL: <https://www.linkedin.com/pulse/what-gpt-who-invented-farah-a-k-> (дата звернення: 15.03.2024).

Sofïia Tymkiv,
Master's Degree Student,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,
Ivano-Frankivsk, Ukraine
sofia.tymkiv@gmail.com

Nadiya Tymkiv,
Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor,
Head of the English Language Department,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,
Ivano-Frankivsk, Ukraine
nadia_tymkiv@ukr.net

COMPREHENSIVE APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF A TRANSLATOR'S FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE

The modern global information society has formed a new multilingual communication environment characterised by the extraordinary intensity and depth of cognitive and communication processes. Language learning in today's globalized world is profoundly influenced by diverse cultural, linguistic, and technological factors. This interconnectedness of cultures and the widespread use of technology have transformed language education, offering both challenges and opportunities to educators.

Foreign language education in the contemporary global landscape is significantly shaped by a myriad of cultural, linguistic, and technological influences. The interplay between different cultures and the pervasive presence of technology have revolutionized the language learning landscape, presenting educators with both obstacles and prospects. Amidst these dynamic shifts, educators must not only acknowledge the influence of these factors but also leverage them to enhance the language learning experience.

The challenges faced by modern society and the radical change of approaches in Ukrainian higher education have led to new requirements for the level of professional training of modern specialists in different areas, who would speak foreign languages for professional purposes and

have the necessary competencies to enter the European economic space, in particular translators.

The process of foreign language training of students for intercultural communication is aimed at the development and self-improvement of learners, the disclosure of their reserve capabilities and creative potential, the formation of a socially active and independent personality in the context of dialogue of cultures.

Since language itself, as a form of human mental activity, covers all spheres of individual and social life, is a theoretical and practical prerequisite for the activity of both individuals and society, the problem of effective foreign language intercultural communication is relevant today.

To effectively implement a methodology aimed at developing translators' foreign language proficiency in professionally oriented English language teaching, it is essential to first establish a well-founded teaching strategy.

The choice of a learning strategy and the selection of a teaching method to enact this strategy are influenced by the approach to learning, which represents a perspective on the nature of the subject being studied [6, p. 27], defined as “the fundamental theoretical and methodological stance through which educational activities are conceptualized, interpreted, and organized” [2, p. 141]. Within the framework of optimality as a conceptual foundation for fostering future translators' foreign language competence, we underscore the significance of integrating multiple teaching approaches into a cohesive system, including:

1) linguistic and cultural approach is pertinent as it seeks to maximize consideration of the cultural backdrop within international professional communication among translators, integrating it with language to discern the necessary and comprehensive thesaurus essential for fostering mutual understanding among communicators and ensuring proficient English usage within their area;

2) cognitive approach is imperative due to the heightened linguistic and cognitive intricacies inherent in integrating the professional dimension into language instruction. This approach aligns learning tasks with cognitive processes, facilitating students' acquisition of the professional lexicon, which forms the cognitive and linguistic

foundation of language proficiency. Additionally, it acknowledges a pivotal role of consciousness and mental activity in the learning process [6, p. 14];

3) intercultural approach is essential as it aims to cultivate future translators' cultural adaptability and competence to operate in diverse global contexts. This includes fostering their ability to engage in business collaborations with individuals from various countries and cultures, as well as facilitating effective professional communication within the multinational and multicultural community of international translators [3, p. 120];

4) communicative-activity approach holds significance due to its practical focus on equipping future translators with the skills needed for authentic communication and problem-solving in professional interactions with individuals from other countries. This approach emphasizes systematic communicative practice, engaging learners in speech and cognitive activities that are relevant and demanded within their professional field [5, p. 3-4].

Each approach serves a distinct purpose and operates on specific principles, which, when applied, enhance the methodology for developing translators' foreign language competence. We will now outline the fundamental principles underlying each teaching approach identified, which collectively guide the selection of suitable teaching methods, the development of didactic materials, and the determination of instructional strategies and modes of interaction among participants in the educational process.

The linguistic and cultural approach aims to establish the substantive foundation for English instruction tailored to professional contexts, facilitating the development of students' pertinent linguistic and cultural skills [7, p. 101].

Employing this approach involves incorporating an extensive array of linguistic and cultural knowledge, skills, abilities, and personal attributes essential for effective international professional communication among this group of professionals. It also entails selecting specialized topics, professional communication scenarios, and special instructional materials.

The educational process is guided by the following linguistic and cultural principles:

– the principle of professional cultural appropriateness emphasizes the importance of mastering the specialized vocabulary within the professional culture of translating;

– the principle of equal and equivalent study of language and professional culture during education underscores the simultaneous acquisition of language skills and familiarity with the professional culture of a specific industry. This approach involves immersing students in both language learning and professional culture, emphasizing the content of communication and the refinement of oral and written expression without isolated language instruction [3, p. 119]. Consequently, students engage in a cognitive, functional, and personal synthesis of language and culture, facilitating a comprehensive understanding and integration of both aspects;

– the principle of dialogue of professional cultures – international (English-speaking) and native (Ukrainian-speaking), which involves learning based on the comparison of intracultural and intercultural components of all competences that form the foreign language cultural competence of a translator:

a) the formation of terminological competence involves bilingual training with a targeted comparison of Ukrainian and English industry terms and concepts that follow them;

b) the development of special thematic competence is based on the use of materials on both foreign and domestic technologies in teaching;

c) the development of professional country studies competence involves mastering the system of country studies knowledge, on the one hand, about the native country as a state of a specific industry, on the other hand, about foreign countries and parts of the world with attention to the same specific industry and national cultures;

d) the development of business competence takes place in the course of studying issues related to international cooperation of our country in a particular industry, on the one hand – understanding the importance of business information from English-language sources, on the other – presenting Ukrainian-language business information in English [6, p. 29];

– the moral and ethical dimension of education encompasses cultivating a range of humanistic qualities in students as future professionals, which are indispensable for attaining a high level of

foreign language competence in translating. This approach holds particular significance in terms of:

a) instilling a humanistic framework of professional values and worldview, fostering a sense of social responsibility, patriotism, environmental consciousness, and business ethics;

b) nurturing a dual professional identity, whereby students perceive themselves as both integral to the Ukrainian area and as members of the global community of translators;

c) fostering curiosity about innovations and achievements from around the world, cultivating an ability and eagerness to explore global best practices; encouraging a commitment to professional growth through the mastery of international methodologies and technologies;

– the principle of special cultural competence of a lecturer, which implies that an educator has a bilingual thesaurus necessary for international professional communication of translators; understanding the semantic content of special texts and the ability to interpret them correctly; the ability to be a translator of the culture under study; the ability to create an artificial linguistic and cultural environment, organise communication on professional topics; organise training in the form of a dialogue of professional and national cultures;

– the principle of authenticity, where authenticity is interpreted in a socio-cultural context: a text formed in a language community to meet a specific social purpose is considered authentic [4]. This principle implies the use of mainly original non-adapted materials that are examples of the English-speaking professional culture of a particular field, as well as authentic tasks for them [2].

In this interpretation, professional authentic materials include any text materials from special professional sources, in particular: textbooks, specialised scientific, technical and popular science literature, newspaper, magazine and Internet publications; websites of companies, manufacturing enterprises, professional associations; international legal documents and rules governing relevant activities, documentation, advertising booklets and brochures; samples of business correspondence, etc.

Authentic professional materials perform the same function as authentic country studies materials in teaching a general literary foreign language, namely:

1) they make it possible to create an artificial professional cultural environment and immerse students in the context of professional culture, act as a “bridge from the classroom to real life” [7, p. 98];

2) they contribute to the forming skills of effective reception of both oral and written speech in the target language; they involve students in natural professional communication with all its lexical and grammatical features; contribute to the development of compensatory skills in students;

3) give a sense of the language in its real live use and thus help maintain motivation to learn it [7, p. 99];

4) are the best means of learning a foreign language culture;

5) stimulate communication processes in the classroom [1, p. 121], encourage communication on professional topics.

Integrating educational scenarios into language instruction enriches the development of foreign language communicative competence necessary for translators in the global economic arena. In today’s globalized context, adept communication in a foreign language, particularly online, emerges as a pivotal skill for prospective professionals. Achieving this goal entails fostering an understanding of the intricate nature of language communication, analyzing naturally occurring exchanges, and engaging in discourse analysis. Within the myriad of considerations regarding, a targeted approach to the entire educational process, encompassing its content, methodologies, and learning resources, is imperative for gradually cultivating professional foreign language communicative competence.

This progression typically involves three stages: initial translation competencies suitable for further educational endeavors, foundational translation skills adequate for professional foreign language tasks utilizing common language tools, and advanced language proficiencies enabling proficient translation across various domains, particularly in innovative contexts. The amalgamation of educational scenarios should adhere to professionally oriented principles such as advancement, continuity, coherence, and comprehensiveness, all of which are fundamental to practical training.

Therefore, the primary principle in the professional education of future translators at higher education institutions is the holistic development of a communicatively adept, multilingual, and culturally

diverse individual, as well as the cultivation of an active mediator prepared for interpersonal, intertextual, and interdiscursive communication in translation.

Innovative assignments aimed at preparing students for their future profession as mediators between speakers of various linguistic backgrounds should actively and effectively enhance their professional skills, thus enhancing their competitiveness in the job market and opening up avenues for further career advancement.

Future research endeavors could involve enhancing the methodology for teaching foreign languages to translation students by integrating strategies for actively engaging them in intercultural communication scenarios.

This could include incorporating simulations, business games, and translation-based communicative and situational training exercises, which enable students to utilize language tools effectively to convey cultural nuances within specific intercultural contexts.

REFERENCES

1. Antonivska M. Translator's cross-cultural competence in conditions of international relations integration Culture and art in the modern world. 2018. No 19. P. 120-127. DOI:10.31866/2410-1915.19.2018.141364
2. Byram M., Wagner M. Making a difference: Language teaching for intercultural and international dialogue. *Foreign Language Annals*. 2018. No 51. P. 140-151.
3. Chen, G. Relationships of the dimensions of intercultural communication competence. *Communication Quarterly*, 2019. Vol. 37. P. 118-133.
4. Huber, J., Reynolds, Ch. (Eds.). *Developing Intercultural Competence through Education*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2014.
5. Kohn K. Implementing a pedagogical lingua franca approach through intercultural telecollaboration. *Journal of English as a Lingua Franca*. 2020. No 7 (1). P. 1-24.
6. Martin J.N., Nakayama T. K. *Intercultural Communication in Contexts*. McGraw-Hill Education, 2017. 576 p.

7. Vasilieva P. Foreign language communicative competence: problems, approaches, searches and solutions. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*. 2020. No 9. P. 98-108. URL: <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2020-9-1-98-108>.

Olga Tsaryk,
**Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor of the Foreign Languages Department,
West Ukrainian National University,
Ternopil, Ukraine
tsarykolga@gmail.com**

Nataliia Rybina,
**Ph.D. in Philological Sciences,
Associate Professor of the Foreign Languages Department,
West Ukrainian National University,
Ternopil, Ukraine
nataliarybina@ukr.net**

IMMERSION EDUCATION FOR PHILOLOGY STUDENTS: ACHIEVING FLUENCY THROUGH ENGLISH INSTRUCTION

Philology, encompassing the study of language alongside its history and cultural context, necessitates a strong foundation in the languages under investigation. For students pursuing philology, achieving proficiency in the target language, often English, goes beyond mere translation. It requires a nuanced understanding of the language's structure, evolution, and its role in shaping thought and culture.

As English becomes increasingly central to academic communication ([Alastair Pennycook, 2010]), philology programs must adapt to equip students with the necessary linguistic skills to excel in a globalized environment.

This paper proposes the implementation of a 100% English instruction approach in philology classrooms. This method immerses students in the target language, promoting not just factual knowledge but also fluency, critical thinking, and analytical skills in English.

Advantages of 100% English Instruction

One of the most significant benefits of a 100% English instruction approach is the enhanced language proficiency it fosters. Immersing students in the language throughout their studies allows for a more natural acquisition process, leading to greater fluency and confidence. Exposure to a wider range of English registers and varieties, from

academic discourse to informal communication, equips students to navigate diverse situations.

Additionally, this approach encourages the development of critical thinking and analytical skills in English, essential for effectively evaluating information and formulating arguments.

Furthermore, a 100% English instruction approach facilitates a deeper understanding of philological concepts. By providing access to authentic English-language sources and materials, students engage with the discipline's core ideas in their original context.

This direct engagement allows for a more nuanced comprehension and fosters the ability to critically evaluate and synthesize information from various sources. This deeper understanding extends beyond the language itself, as engaging with original texts allows students to appreciate the subtle nuances of meaning and cultural contexts that might be lost in translation.

The benefits extend beyond the classroom, preparing students for global academic and professional opportunities. Philology graduates equipped with exceptional English language skills possess a competitive edge when pursuing further studies or careers on an international level. English proficiency is increasingly a prerequisite for participation in global conferences, research collaborations, and publication in prestigious academic journals.

Furthermore, employers across diverse industries seek multilingual candidates with strong communication skills; a 100% English instruction approach empowers students to meet these demands. Additionally, this approach fosters cross-cultural understanding and communication skills, valuable assets in a world increasingly interconnected.

Addressing Challenges and Implementing Strategies

While the advantages are compelling, a 100% English instruction approach might raise initial concerns. Acknowledging the potential discomfort students with varying proficiency levels might experience during the initial immersion period is crucial. To address this, providing scaffolding and support in the form of glossaries, supplementary materials, and differentiated instruction caters to individual needs. Additionally, emphasizing the importance of active participation and

engagement in class activities fosters a collaborative learning environment where students learn from each other.

Successful implementation requires careful planning and targeted strategies. Selecting appropriate teaching materials and resources that are accessible to students with varying language levels is vital. Additionally, incorporating a variety of engaging teaching methods such as discussions, simulations, and project-based learning can cater to different learning styles and promote active language use. Furthermore, providing opportunities for regular practice and constructive feedback allows students to monitor their progress and identify areas for improvement. Finally, fostering a supportive and encouraging classroom environment where mistakes are viewed as learning opportunities empowers students to take risks and actively participate.

Conclusion

In conclusion, adopting a 100% English instruction approach in philology classrooms offers a compelling path to enhanced learning and development. This approach fosters fluency, facilitates deeper engagement with philological concepts, and prepares students for success in a globalized academic and professional landscape. This method equips students not only with linguistic proficiency but also with a deeper understanding of the intricacies of language and its historical evolution, a core tenet of philology. Further research and exploration of this innovative approach can shed light on its long-term impact on student learning outcomes and career trajectories in the globalized world of philology.

REFERENCES

1. Naddeo, M. (2019). ESP@school: CLIL Art. *International Journal of Language Studies*, 13(4), 73-86.
2. CLIL in Action: Implementing Content and Language Integrated Learning in Your School (2021) by David Marsh and Cynthia Brumfit // <https://core.ac.uk/download/pdf/60884824.pdf>
3. Pennycook, A. (2010). *The importance of English: A guide for teachers*. Routledge.
4. Schirato, J. J., & Burns, R. E. (2000). *TESOL methodology: An integrated approach*.

ISBN 978-83-971711-6-9
DOI <https://doi.org/10.58246/ZVNA8738>

Łomża-Kijów, 2024